KIRMIZI KARANFİL

Elio Vittorini

CAN YAYINLARI

Türkçesi
İPEK ÇALIŞLAR

KIRMIZI KARANFİL Vittorini

KIRMIZI KARANFİL

Elio Vittorini

CAN YAYINLARI

Bu kitap, 1982 yılında, İstanbul'da Yüksek Matbaacılık ve Ticaret Kollektif Şirketi'nde dizilmiş ve basılmıştır.

KIRMIZI KARANFİL

Elio Vittorini

ROMAN

Türkçesi
İPEK ÇALIŞLAR

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Ankara Caddesi 40, kat 2, Cağaloğlu, İstanbul
Telefon: 28 61 13

BİR

Onbir oniki sularında Pascoli-Giglio Kahvesinde tembel tembel oturmuş, esneyerek ikinci ders zilini bekliyorduk. Burası bizim özel kahvemizdi. Kentin geçit yerinde sokağı döner dönmez de okulun kahvesi vardı. Yerlilerin Corso dediği bu kahveye biz 'Parasanghea' adını vermiştik.

Parası çok olanlar, çocukluk günlerimden tadı damağımda kalan buzlu kayısı sularını ardarda devirirlerdi. Güneş vurduğunda kiremit rengi perde parıldar, masaların üstüne bir tül gibi sarkardı. Bir de büyük büyük sözlerle dolu söylevler, erişilmeyecek umutlar, notlar, ödevler, profesörler ve kitap kurtları hakkında yapılan okul dedikoduları vardı.

Ortaokuldaki çocuklar bizim Ponto Eusino adını verdiğimiz Kilise alanının girişine kadar bağıra çağıra, bir kaldırımdan öbürüne yarışarak koşarlar, vahşi çığlıkları bir anda bomboş bir alandaymışçasına yükselip tizleşiverirdi. Kilise alanı yeni dökülmüş asfaltıyla, Onyedinci Yüzyıl yapısı yarım daire biçimindeki kırmızı saraylarıyla gerçekten çok büyüktü. Rahiplerin pis kokusu Başpiskoposun sarayından gelen limon kokularına karışırdı. Kilise merdivenlerinin tepesine geldiğinizde çatıların üstünden göz kamaştırıcı deniz, beyaz bir şerit gibi uzanırdı.

Onaltı yaşındaydım, onyediye merdiven dayamıştım; delikanlı gibi davranmaya, gerçek yetişkinlerle, ikinci üçüncü sınıfta okuyanlarla birlikte olmaya, tartışmaya, kahvenin kiremit rengi perdesi ardında sigara içmeye bayılırdım. Daha küçük yaştakilerin caddenin öte yanında, büyük kilise alanın-

dan bağırışlarını her duyuşumda yeniden çocuklaştığımı, oyuna katılıvermek için yanıp tutuştuğumu farkederdim. Kilisenin merdivenlerinden aşağı kayarak indiğim anlarda da aynı duyguya kapılırdım.

Cesaret edip de küçük bir çocuk gibi oynamayalı çok olmuştu. Büyük sınıflardan genç bir kız bana bakmıştı. Ben de birdenbire çocuksu davranışları bir kenara itivermiştim.

Bir albay kızıydı. Yüzünün yarısını kapatan şapkasına karşın bana olağanüstü güzel gelmişti. Evden okula, okuldan eve gider gelirdi. Yanından hiç ayırmadığı koca kalçalı bir kız da -sanırım hizmetçisiydi- biraz gerisinden yürürdü.

Bana baktığını farkettiğim an hiç duraksamadım. Arkasından yürüdüm. On adım geriden gidiyordum. Gün bitiminde onu evine kadar izledim. Yol boyunca yalnızca bir kez arkasına baktı, o da oturdukları sokağın köşesine geldiğimizde. Karanlık bastırırken penceresinin altında bisikletle tur atacaktım. Duvarlardan sallanan sıra sıra çiçeklerin arasından bir piyanonun sesi duyulacaktı. Ona yazdım da, ama yanıt vermedi. Mektupta ona Diana dediğim için bizim sınıftaki kızlardan biri gelir gider, esrarengiz bir havayla bana Diana'dan selam getirdiğini söylerdi.

Birgün kapalı zarf içinde bana bir kırmızı karanfil gönderdi.

Dersteydim. Çağdaş diller öğretmeni, La Fontaine'den dizeler okuyordu. Beni seviyor diye düşünürken heyecanlandım; öğretmen son dizeyi yinelememi isteyince beni seven kızı düşünerek, «Hayatta olmaz,» dedim.

Dersten atılmıştım. Onun sınıfının kapısına gidip durdum. Sesini duymayı umuyordum - bildiğimden değil ama duyar duymaz tanıyacağıma inanıyordum. Yunanca öğreten rahip, hüzün dolu sesiyle

sorular sormaya başlayınca *onun* sesi yükseldi. Yeni uyanmış bebeğin sesiydi bu. Her cümlesinin başında şaşkınlığını yansıtan «Ah»lar vardı.

Mayıs ya da Haziran olmalıydı; hava korkunç sıcaktı. Ardına kadar açık pencereden saman kokusu geliyordu. Bu koku bana geride bıraktığım çocukluk günlerimin sıcak saman balyalarını anımsattı. Giovanna'nın beni sevdiğine olan inancım artıyordu. Uzaktan, kızların cimnastik salonu önünde tur atan öğrencilerin sesi duyuluyordu. Kapıdan uzaklaştım, sınıftan gelen ses değişmişti. Pencerenin önünde durup önceden hiç görmediğim bir avluya bakmaya başladım. Alçak bir duvarın öte yanındaki fındık ağacının güneşte kertenkeleler gibi oynaşan yapraklarını seyrettim.

O sırada tam karşıdaki kapı açıldı ve kızların kahkahaları arasından yeşilli mavili giysisi ve yüksek topuklu pabuçlarıyla o, beni seven genç kız çıkıverdi.

Pencere camındaki görüntüsünden, sınıfa geri dönmeyi düşünüyor gibiydi. Kızardığını hissettim. Bana olan aşkından, ufacık bir aksilikle yokolacağına inandığım aşkından titredim. Pencereden dışarı bakar gibi yaptım, ama köşeyi döner dönmez peşinden koştum.

Ona yetiştiğimde bana baktı; hiç de sandığım gibi kızarmamıştı. Soğukkanlıydı, gülüyordu. Güneş yanığı tenini, gururlu parlak gözlerini gördüm.

«Ah,» dedi. «Mendilimi unutmuşum. Almaya gidiyordum. Aşağıda, vestiyerde.

Düşündüm: Öpse miydim onu?

Bir alay çocukla saman balyalarının üstünde yuvarlandığım günlerin sımsıcak anıları bir kez daha üşüştü kafama. Ve öp onu dedim kendi kendime. Sanki onu öpünce, bana kırmızı - hem de gelincik kırmızısı karanfil gönderen kızı saman balyalarına

sürükleyip güneş batana kadar onunla yuvarlanmış gibi olacaktım. Bir dakika sürdü bu, ve ellerim titredi. Birden ona zarar vermek, aşkını yoketmek, bana verdiği kırmızı karanfilin mutluluğunu sonsuza kadar kaybetmek korkusu sardı her yanımı.

Kışkırtıcı bir tonla, «Peki,» dedi. Yanımdan ayrılırken zoraki bir biçimde gülümsedi.

Durdurdum onu. Adıyla seslendim. «Giovanna!» Yürüyüşüyle, bacaklarıyla, ensesiyle, mavili yeşilli giysisiyle, her şeyiyle Giovanna iken ona Diana demenin saçma olacağını düşündüm. Giovanna tam ona uygun addı. Sonra söyleyecek söz bulamadım... Yalnızca içimden gelen, değirmen suyu gibi gürleyen bir ses duyabildim. «Ben... ben... ben,» diye. Sanki duygularımın ötesindeki her şey gerçekdışıydı. Ve içimde gitgide bir girdap gibi kızışan «ben... ben... ben.»

«Gerçek, bu olmalı diye geçirdim aklımdan. Yürüyüşünü, bacaklarını, ensesini, mavili yeşilli giysisini, her şeyini elimle tutabilmeli ve gerçeğe dönüştürebilmeliydim. Onu, dünyadaki bütün okullu kızlardan ayıran tüm özellikleri için seviyordum.

Gözlerim gözleriyle karşılaştığı an ona duyduğum sevginin bir başka nedeni daha olduğunu hissettim.

İkimizin mutluluğu uğruna Afrika'yı, Amerika'yı baştanbaşa dolaşıp ne kadar çağdaş diller öğretmeni varsa topunu öldürebilirdim. Bu coşku dolu mutluluk duygusuyla öptüm onu. Dudaklarım onunkilere değdi geçti; ama onun tatlılığı bu öpüşe anlam verdi, can kattı. Dudakları geri çekilmemişti. Neredeyse benimkileri karşılamak üzere yaklaştıklarını farketmiştim. Ve kendi kendime şöyle demiştim: Bir öpüşme mi bu? Gerçekten öpüştük mü?

Bir an için gülümsedi. Beni itmek için kolunu göğsüme koydu ve yakamdaki karanfil yere düştü.

Onu yerden kendisi eğilip aldı, yakama iğneledi, sonra da kaçtı gitti. Söylediği gibi aşağı da inmeyip koşarak sınıfa girdi. Ve ben bir kez daha içimde gürleyen girdabın sesiyle yapayalnız buldum kendimi. «Ben... ben... ben...»

İncir ağacını gördüm yine. Çocukluğumda nedense incir ağacının Doğu'da, İran ya da Arabistan'da yetiştiğini düşünürdüm. Altı yaşımdayken bir kilise avlusunda papazlarla biz çocuklardan başka, bir hindiyle bir de incir ağacı bulunduğunu farketmiştim. Hep siyah giydikleri için annemin «genç hanımlar» diye tanımladığı arkadaşlarımla birlikte Alaaddin ve Sihirli Lamba masalını dinlediğim evin küçük bahçesinde de bir incir ağacı vardı.

Güneşte kertenkeleler gibi oynaşan yapraklarıyla incir ağacını yeniden gördüm. Avluyu, güneşin ışıklarını, duvarın üstünden havalanıp şunun ya da bunun üstüne rastgele tüneyen küçük kurşuni kuşu yeniden gördüm. Eski günlerin sihirli tembelliği benliğimi kaplamıştı. Şu anda her şey kendine özgü keskin ve berrak çizgileriyle bana hoş görünüyordu. Ve her şey, samanın kokusu ve kız cimnastik salonundan gelen ayak sesleri bile, olaylara yeni bir gözle bakmama neden oluyordu. Her şey yeniden yaşanacaktı. Giovanna beni yine öpecekti.

Sınıf arkadaşlarımdan biri öğretmenin dersten atılma cezamı kaldırdığını, sözlü için beni sınıfa çağırdığını haber vermeye geldiğinde, olmaz diye kestirip attım.

Dil öğretmeni kapının ardından öfkeyle bağırıyordu. Aşağıdan, kapıcı odasından çalan zil, alarmı andırıyordu. Şu anda olanların mutluluğuyla kendimi kahraman gibi hissediyordum. Savaş boruları çalmak istiyordum.

Hademe yukarı koştu. Aynı anda ders bitimini haber veren zil çaldı. Zincirden boşanmış öğrencilerin gürültüsü başladı. Kapılar duvarlara çarpıyordu. Kafaların üstünden rüzgârla şişen mavi perdeleri gördüm. Kasketimle kitaplarımı alırken dil öğretmeni geldi, arkamda durdu. Gözlüklerinin ardından öfkeyle bakıyordu.

Müdüre çıkartıldım.

«Okuldan kovulmak neymiş, önümüzdeki iki gün içinde anlarsın!» dedi müdür Mefistovari bir sesle.

Hepsi de cehennemin dibine. Kırmızı karanfilin zaferinden onlar ne anlardı ki?

O gece pansiyonun hizmetçisi bulaşıkları toplayıp aşçıyla fısıldaşırken kafamı yastığa koyduğum gibi uyudum. Duvarları fresklerle bezenmiş kocaman odada dört arkadaşımla birlikte kalıyorduk. Çocuklar geç vakit gelip rahatımı kaçırdılar.

Ayakkabılarını çıkarıp çıkarıp yere attılar, yatakların yaylarını gıcırdattılar ve içlerinden bir tanesi saatin biri geçtiğini söyledi. Bir daha da gözüme uyku girmedi. Odanın altından gürül gürül sular akıyordu. Karanlık kanallara akan sular tuvaletin penceresinden görülürdü. Gece boyunca bir değirmenin çarkı bu suları gerçekten dövdü ve benim karanfilim de suların içine düşüp bu çarkın dönüşleri arasında ezilip yok oldu.

Vahşi bir karanfil seli yanağımın yanından aktı gitti. Bu acımın arasında, artık ona kendi taktığım adla seslenemeyeceğim aklıma geldi. Onu Diana olarak düşündüğümde yok oluveriyordu. Giovanna diye düşündüğümdeyse neredeyse ona dokunabiliyordum.

Ertesi gün saat sekiz buçukta, yolun köşesinde

onu bekledim. Kitaplarım yanımda olmadığı için keyfim kaçmıştı. Okula gitmek için can atıyordum, o da orada olacaktı.

Beklediğim köşede bir bar vardı, karşısında da kahve. Kahvenin sahibinin adı Gulizia idi. Gulizia'nın Giovanna ile aynı sınıfta okuyan bir oğlu vardı.

Bu çocuğu bütün okul tanırdı. Adı Casimo'ydu. Ama «müshilcinin oğlu» diye bilinirdi. Onsekiz yaşında olmasına karşın okulun en çıtkırıldım çocuğuydu; babasının eskilerini anası küçültür üstüne göre dikerdi. Kekemeydi ve ne zaman kavgaya girse sonunda mendili burnunda çeşmeye koşardı.

Ona sık sık «Cehennemin dibine!» diye bağırır, «Kız okuluna gitmeliymişsin sen!» derdik.

Kömür rengi saçlarına karşın sarışın gibi dururdu. Kendisiyle konuştuğumuz zamanlarda öyle kafasının dikine giderdi ki, bu huyuyla en yeni öğrencilerin bile tepesini attırırdı.

Ona «Kurbağa» adını takmıştık.

Her zaman, her şeyden dışlanırdı. Zararsız biri olduğunu sezen kızlar, okul dışında yanlarına gelmesine izin verirlerdi. Herkesin çok korktuğu dönem sonu sınavları sırasında da kızların, birlikte çalışmak niyetiyle onu evlerine kabul ettikleri söylenirdi.

Sabah onu kahvenin loş ışığında kareli kasketini kulaklarına kadar indirmiş, kitaplarını kolunun altına sıkıştırmış dururken gördüm, ama hiç aldırmadım. Giovanna ile dolup taştığım bu sabah saatinde işim başımdan aşkındı.

Sarayların caddeye düşen ince uzun gölgelerine yer yer güneş ışınları yansıyordu. Vermouth di Torino Otelinin ön yüzü güneş ışınlarıyla yıkanıyordu. Giovanna'nın oturduğu sokağın sonunda, kumdan mı yoksa taştan mı olduğunu kestiremediğim eski kentin pembe dağı görünüyordu. Bunların gerisinde de deniz uzanıyordu. Birazdan dağın eteğindeki kum-

salda yüzmeye başlayacaklar, küçük buharlı gemi koyda puflayarak bir bu yana bir o yana gidecek gelecekti.

Barda alkollü kahve içen birkaç arabacı beni tepeden tırnağa süzüp ceketimin yakasına gözlerini dikip gülümsediler.

İlkokulda okuyan küçük kızlar, küme küme, sırtlarında omuz çantaları bağıra çağıra geçiyorlardı. Yolları sulayan araba, bu kez de Corso yönüne gitti ve fıskıyesiyle duvarları ıslattı. Kahveye bakan çırak, ceketini çıkarmış, pencerelerin yeşil kepenklerini kaldırıyordu. Kahvenin, benzinin ve ıslak asfaltın keskin kokusu o anın sanki ayrılmaz bir parçasıydı.

Bir polis geçti gitti. Bir zamanlar uçan müfrezenin üyesiydi, 1922 öğrenci hareketlerinden tanıyordum onu. O günlerde suratına domates atmıştım.

Arabacılar gibi o da beni tepeden tırnağa süzdü, ama bakışında en ufak bir sıcaklık yoktu. Arkasında kavuşturduğu ellerinde tuttuğu copu bir çeşit kuyrukmuş gibi sallayıp, ne koku alırım gibisinden yürüyüp geçti.

Elimde olmaksızın karanfil aklıma geldi, ceketimin yakasına telaşla göz attım.

Mateotti* olayı tazeliğini koruyordu. Gazeteler durmadan yeni baskılar çıkarıyorlar, haberler dükkanlardan sızan ışıkta okunuyor, kahvelerde herkes kabine değişikliği, istifa ya da benzeri gelişmelerden söz edenlere kulak kabartıp bir şeyler öğrenmeye çalışıyordu.

Kırmızı karanfili yakamdan çıkarmayacağım, diye düşündüm.

(*) Giacomo Mateotti (1885-1924), Parlamentonun Sosyalist üyesi ve Faşistlere karşı en yürekli direnenlerden olup, Mussolini'nin en yakın yardımcılarının örgütlendiği bir çete tarafından kaçırılıp 10 Haziran 1924'te öldürülmüştür.

Bu karanfili Giovanna kadar sevdiğimi farkettim. Polis Briscola'nın, pis pis suratıma bakıp domatesi hatırladığını belli etmesi de çok hoşuma gitmişti.

Uçan müfrezeler kalkıp da işsiz kaldığında nasıl da beni dövmek istemişti! Pansiyonun tam karşısındaki tütüncüde hep de aynı korkunç cümleyi tekrarlamak için beni beklerdi.

«Seni hâlâ kodese tıkamadım ama, birgün nasılsa enseleyeceğim.»

Kısa pantolonlu destekçilerim arasında öfke ve dehşetle titresem de asla aklıma söyleyecek doğru dürüst bir şey gelmezdi. «Seninle aynı casus okuluna gitmedik, bulaşma bana!» derdim.

Birden kalın bir sesin beni çağırdığını duydum.

«Senyör Mainardi!»

Bizim 'evlatlık' dediğimmiş, Giovanna'nın yanından ayrılmayan o kocaman kız sesleniyordu. Yalnızdı, Giovanna'ların kapısından çıkıyordu.

«Size hanımım adına bir şey söylemem gerek, ama biraz yürümeliyiz,» dedi bana.

«Yaa! Saat sekizi yirmi beş geçiyor,» diyerek telaşla önüne düştüm.

«O kadar hızlı gitmeyin.» Sesini yeniden alçalttı ve sanki kümesteki tavuklardan biriyle gıdaklaşırcasına konuşmaya başladı:

«Dinleyin şimdi. Hanımım bugün hasta.»

«Hasta mı?»

«Önemli değil, yalnızca bilinen hastalık. Ama hanımımın dünkü olaylardan çok kötü keyfi kaçtı.»

«Ne olmuştu ki?» diyerek sözünü kestim. «Ne demek istiyorsun, ne oldu?»

Büyük bir dinginlik içinde konuştu: «Dün aranızda geçen konuşmaları söylemek istiyorum. Tümünün şaka olduğunu size söylememi rica etti. Hanımımla aranızda ciddi bir şey olamayacağını anlı-

yorsunuzdur herhalde. Siz daha liseyi bitireceksiniz, önünüzde üniversite yılları uzanıyor. Hanımım ise onsekiz yaşında. Babası, diplomayı almasını bile beklemeden, çok yakında evlendirecek onu. Kısacası o genç bir hanımefendi, ama siz Mainardi, bunu söylediğim için kusuruma bakmayın, bir çocuksunuz daha. Bana kalırsa, hanımım size umut vermekle yanıldı.»

Parasanghea'ya gelmiştik. Ders ziliyle hızla boşalan Pascoli-Giglio Kahvesine birkaç adım kalmıştı.

Evlâtlık, yanımdan ayrılmadan önce durdu, sanki benden uzun görünmek istercesine kaldırıma çıktı ve sözüne devam etti:

«Bu kez aranızda geçen ufak tefek şeyleri unutacak kadar erkek olunuz. Şimdi izninizle. Hoşçakalın.»

Tam arkasında silah satan bir dükkan vardı ve o benimle konuşurken camdan parlayan tüfek namlularına hayran hayran bakıyordum. Amcam Constantino'nun kasabadaki evinin duvarında da bir tüfek asılıydı, çok paslıydı. Kanapenin arkasına tırmandığımda dipçiğin ucuna dokunur, ellerdim. Sonra da ıssız bir köşeye çekilip cinayet planlamaya başlardım. Böyle büyümüştüm. Daha siyah önlük giyerken bu tüfeği duvardan indirip pencereden birilerine nişan alacağım günleri düşlerdim. Kime ateş edeceğimi bile biliyordum. Bitişik çiftliğin avlusunda, hindilerine avuç dolusu mısır atan kır sakallı bir adamı kendime hedef seçmiştim. Geceleri ellerimin kükürt ve sarı barut tozu koktuğunu düşlerdim. En sonunda, 1922'de iki üç gün için de olsa bir silaha sahip oldum, bu bir mavzerdi. Bugüne kadar hiç silah kullanmamış, hiç ateş etmemiş ve hiç kimseyi öldürmemiştim. Ne var ki şu anda siyah önlük giydiğim günlerden çok daha büyük bir istekle birisini boylu boyunca, kanlar içinde yere sermeyi özlüyordum. Da-

dıyla, Yunanca öğreten rahibi saf dışı bırakıp kırmızı karanfillerin koleksiyonunu yapabileceğim, Giovanna ile öpüşebileceğim bir yaşam için bu zorunluydu.

Önümde lise ve üniversite yıllarının uzanması neyi değiştirirdi ki?

Lise ve üniversite yıllarına dayanamayacağımı düşündüğüm ilk andan beri Giovanna'yı gerçekten sevdiğimi farketmiştim. İkimiz için bu aşktan daha önemli ve daha gerçek hiçbir şey olamazdı. Bir süre sonra okul yolu ıssızlaştığında bu kahredici sözlerin bana söylenmesinden mutluluk bile duydum. Önümde benimkinden çok değişik bir dünyanın kapıları açılmıştı. Bundan anlaşılmaz bir tat alıyordum. Sanki evlâtlık kafasıyla düşünenlerin yaşadığı bu dünyada önde gelen bir rol oynayacaktım.

Müshilcinin oğlu yanımdan geçti gitti, okula geç kalmıştı.

Hırsımı ondan alırcasına, içimdeki tüm öfkeyle «Kurbağa!» diye haykırdım.

Esrarengiz bir edayla güldü bana, sonra soluğunu bir an için yüzüme üfleyip okul kapısına doğru koştu. «Sana o karanfili kim verdi, biliyorum,» deyiverdi.

«Orospu çocuğu!» diye bağırdım arkasından.

Ve yine evlâtlığı düşündüm. Birden onun hiç de *yetişkin* birisi gibi konuşmadığını, yalnızca parlak bir yetişkin rolü oynadığını düşünüverdim. Bütün yüreğimle gebermesini diledim. Giovanna yüzünden duyduğum korku, onun okulda olmadığı bir günde okula gitmemenin verdiği mutlulukla, pansiyondaki yakın arkadaşım Tarquinio'yu bulmak üzere Parasanghea'ya yürüdüm. Her şeye karşın canım ıslık çalmak istiyordu.

İKİ

Tarquinio Masseo onsekiz yaşında bir oğlandı. Sınavlarda peşpeşe anlaşılmaz başarısızlıklara uğramış, diplomasını zamanında alamamıştı. Şimdi özel ders alıyordu. Kimlerden ders aldığı bilinmezdi. Haziranda evlerimize döndüğümüzde, anası babası yokmuş gibi yalnız o geride kalır, deniziyle, kıyı orkestralarıyla, açık hava vodvilleriyle kentin yaz yaşantısının tadını çıkarırdı. Dönüşümüzde, pansiyonda kalan balerinlerin salonda sabahları pijamalarıyla nasıl dans ettiklerini anlatırdı.

Sinyora Formica'nın pansiyonuna onu ben götürmüştüm.

Onunla ilk kez 1922 yılında bir gece, iyi anımsıyorum, okul gazetemizin ambalaj kağıdı kadar kalın kâğıtlara basıldığı, yarı demirci dükkanı, yarı basımevi olan bir yerde karşılaşmıştım.

Basımevine, örslerin durduğu tavan arasından girerdik. Üstümüze dört bir yandan kıvılcımlar yağardı. Çoğu kez içeri girerken bir an duraklar, telaş içinde at nallayan demirci çırağını seyrederdik.

Arkadaş olduk Tarquinio ile, gazete çıkmaz olduktan sonra da her akşam birkaç kez demirciye giderdik.

«Mağara,» diyorduk buraya.

«Mağara» bizim için yalnızca demirci dükkanı değildi, karanlığın bastırışı, sokak lambalarının yanışı, atların esrarengiz toynak patırtılarıyla yankılanan dar sokaklardı; bir yandan kestane yerken, bir yandan da kadınlar, dünya, yenilgilerimiz, uçaklar, otomobiller, futbol, kitaplar ve gelecekle ilgili her şeyimizi birbirimize anlattığımız yerdi. Ortak yönlerimizdi bunlar.

«Sonra geldiler ve Liebknecht'i uykudayken alıp Generale götürdüler. 'Demek partiyi dağıtmak iste-

miyorsunuz?' diye sordu General. Liebknecht, 'Niye dağıtacakmışım ki,' dedi. 'Partiyi dağıtsam, Berlin'i sizin gibi adamlardan kim koruyacak?' General, 'Peki,' deyip bir el hareketiyle onu serbest bıraktı.»

Bunu bana Tarquinio anlattı ve ikimizin özel sırrı oldu.

Bildiği her şey ikimizindi... Onun kitapları benim kitaplarımdı, düşünceleri benim düşüncelerimdi, mantığı da benim mantığım oldu. Ortak sırlarımıza, birbirimize açtığımız özlemlerimize, «Mağara» adını vermiştik. «Mağara» dediğimiz buydu. Tarquinio bütün bunları kahvede başkalarıyla da konuşurdu ama, bu «mağara» olmazdı. O özel saatin dışında «mağara» diye bir şey yoktu, çünkü toynak gürültüleri, alacakaranlık ve dışardan sızan ışıklar, o kestane kebapları, o demirci ve çırakları ve o dükkan yoktu.

«Sanki komplo kurmak gibi bir şey burada olmak,» derdi Tarquinio. Kendisinden de söz ederdi, geldiği efsanevî yerden -Quiro'ydu burası, son on yıldır uğramamıştı- ölmüş anne babasından, bilinmeyen akrabalarından, dağdaki çocukluk günlerinden söz ederdi.

«Tüm çiftçiler, tüm çobanlar, Quiro'da saraylarda yaşarlar,» derdi. «Yaşamları basittir. Herkes basit işlerle uğraşır, zeytin, koyun eti, lor peyniri yerler, ama herkes krallara yaraşır saraylarda oturur! Herkes sarayda otursa ne olurdu sanki! Oturabilseydi! Eskiden büyük bir kral varmış; Quiro'yu çeşmeler ve heykellerle donatmış...»

Ve devam ederdi: «Benim evimde mermer merdivenler, işlenmiş demirden kocaman kapılar, nehre bakan büyük kemerli balkonlar vardı. Odaların tavanları kilise kubbesi kadar yüksekti. Avludaki muşmula ağaçlarının dalları tüm pencerelerden içeri sarkardı. Ama her zaman fırtına çıkardı. Bir kere-

sinde çakan şimşekten dehşete düştüm - heykellerden birinin kafasını uçuruvermişti... Şimşek çakmasına dayanamam bilirsin. Fırtınaya asla aldırmam, ama şimşek çakınca sinirlerim bozulur. Şimdi bile...»

Korkularını bile anlatırdı; bazı bazı onunla alay ettiğimde, «Aklım almıyor Mainardi, sen dünyadan habersizsin,» derdi.

O zaman küçük düştüğümü farkeder, sıcağı sıcağına ona kendi korkularımdan söz ederdim, bu kez alay etme sırası ona gelirdi. «Bu aptalca bir korku,» derdi ve tartışmaya başlardık. «Aptalca ve zekice korkular mı vardır?» diye sorardım. «Tabii vardır,» deyip devam ederdi: «Tabii! İnsanları bir araya getiren, korkudur. İyi insanların, dürüst insanların mantıklı bir korkuyla bir araya geldiklerini görebilirsin... ve kötü insanların da aptalca korkularla nasıl birleştiklerini!»

Tarquinio yeşil sandığı ve siyah bavuluyla Sinyora Formica'lara yerleşmeye geldiğinde, tüm pansiyon bir sığınak olmuş, duvarları freskli büyük oda ise «Savaş alanına» dönüşmüştü. Ama o, günün neredeyse yarıdan çoğunu «çadır» diye bilinen yatağında geçirirdi.

ÜÇ

Onu demir karyolasında başı battaniyenin altında uyurken buldum. Belki de uyur gibi yapmış düşünüyordu.

Uyandırmak, kaldırmak, onunla dışarıya çıkmak ve iki günlük cezamı güneşin altında çekmeye başlamak istiyordum.

O kahve senin, bu kahve benim, amaçsız dolaşsak bile, onunla iki harika gün geçirecektik; «ma-

ğara»da iki tam gün.

Giovanna'dan söz etmemiştim ona; iki yaş büyüğümdü, benden daha olgundu, Giovanna'yı benden çalıp belki de evleneceğini düşünmüştüm.

«Tarquinio!» diye seslendim.

Bitişikteki karanlık odanın yarı açık balkon kapısından bir piyano sesi süzülüyordu. Birisi piyano çalışıyor olmalıydı; ses öyle hafif duyuluyordu ki, sanki bir düşün içinden geliyor gibiydi.

Pencereyi ardına kadar açtığımda, taze havanın esintisiyle uyanıp çevresine bakındı; saçları dağınıktı, uykulu gözlerinde, kendisini ansızın hareket eden bir geminin güvertesinde bulmuş gibi şaşkın bir görünüm belirdi.

Orada oturmuş gülerken gördü beni.

«Aa!» dedi ve kıvırcık saçlı başını yastığa bırakıverdi. «Allah aşkına, sabahın köründe gelip de beni uyandırmanın anlamı neydi?»

«Sabahın körü mü?» dedim. «Okuldan şimdi çıktım ben.»

Çarçabuk doğruldu. «Ne demek istiyorsun? Sekiz buçukta uyandırmalarını söylemiştim. Çoktan kalkmış olmalıydım; on birde...»

Masanın üstündeki tepside kahveyle çörekler duruyordu.

«Baksana,» dedim, tepsiyi göstererek, «Seni uyandırmaya gelmişler. Ama sen yine uyuyakalmışsın.»

Sinirlenivermişti, sonra randevusunu kaçırmış olma düşüncesine alışmış gibi dalgınlaştı.

«Eh, ne yapalım,» dedi. «Peki saat kaç?»

«Söyledim ya. Okuldan şimdi çıktım...»

Kanalın tekdüze sessizliği içinde saatin ilk vurusunda konuşmayı kestim; yukardan gelen hafif müzik sesleriyle, uzaklardan duyulan trenin homurtusu arasından yanıbaşımızdaki San Angelo kilisesinin saati on'u vuruyordu.

«Ha, saat on mu?» dedi Tarquinio, dalgın dalgın esneyerek.

Sonra da bana bakıp göz kırptı.

«Gözlüklü ihtiyar cadı sağolsun...» dedim.

Tarquinio ellerini vücudunda gezdirip kedi gibi gerindi.

«İşe bak!» diye bağırdı. «Düşümde görüyordum, âşık olmuşum...»

Sesi bir an için, önemli bir sır veren insanın sessiz dinginliğine büründü.

«İnanır mısın, göremediğim birisine âşık olmuştum, piyano çalan birine. Müziğe âşık olmuş gibi... Piyanoda beş parmakla çalışıyor olmalıydı - sen de duyuyor musun? Ama düşümde her şey bambaşkaydı... Amma da iş!»

Kapı vuruldu. Sinyora Rosmunda Formica savaş öncesinden kalma kocaman tüylü şapkası ve piskoposları andıran büyük suratıyla içeri girdi.

«Çocuklar, posta...»

Soluk soluğaydı. Tuvalet masasının mermerine bir mektup fırlattı. «Ragusa'dan arkadaşımıza,» dedi. Tarquinio'nun yatakta, benimse okulda olmam gereken bu saatte odada oluşumuza aldırmadan, iyi huylu şişman kadınların hafif kısık bakışıyla göz attı bize.

Odaya şöyle bir bakıp kapıya doğru yürüdüğünde, Tarquinio arkasından seslendi: «Sinyora, sinyora... Bana temiz bir çift çorap verebilir misiniz?»

Düşünür gibi durdu, Tarquinio'ya baştan savma bir bakış fırlattıktan sonra siyah eldivenli eliyle kapının tokmağını çevirdi.

«Hımm, peki, ne?» dedi ve odadan çıktı.

«Deli,» dedi kıvırcık kafasını sallayan Tarquinio.

Halimize bakıp kahkahalarla gülmeye başladık, neşelenmiştik. Her zamanki öykümüzü derse kalkmış gibi birbirimize tekrarlamaya başladık.

«Bir zamanlar bir Sinyora Formica varmış, kocası onu yirmi yıl önce bırakıp gitmiş, ama Sinyora hâlâ onu düşünürmüş...»

«Hadi hazırlanalım,» dedim birden, bu arada Tarquinio'nun çorapları da gelmişti. «Dışarısı harika olmalı. Yaylan bakalım. On bir buçuktan önce Giglio'nun kahvesinde olursak sana dondurma da ısmarlarım...»

Çok param var mı diye sordu, ıslık çalıyordu, kahvesini getirmemi istedi ve bir yudumda içtikten sonra gerinip bir sigara yaktı.

«Merak etme, sigaramı içer içmez giyinirim. Randevuma gelince, vazgeçtim. İhtiyar Bongiovanni ile trigonometri derslerimi hale yola koyacaktım, bilirsin pek önem verdiğim yok.»

Ve o günlerde dillerden düşmeyen küçük bir şarkıyı mırıldanmaya başladı.

Vızgelir bana!
Vızgelir bana!
Vızgelir bana!
Bana vızgelir
Bana vızgelir
Bana vızgelir
Ya sana? Ya sana? Ya sana?

«Bana vızgelmez,» diye yanıtladım. Ve ansızın -neden bilmem- yüzümü al bastı.

«Neyin var?» dedi Tarquinio, şeytansı şeytansı göz kırparak. «Formunda değilsin gibi geliyor bana.»

Yanıt vermeden balkona çıktım. Geniş, kemerli, soylularınkini andıran bir balkondu. Arabaların ağır ağır gittiği, kalabalığın oyalandığı Corso'ya tepeden bakıyordu. Göbeğini güneşe vermiş kentin hışırtısı bir yaşam mucizesini açığa vuruyordu.

Damların ötesinde, güneş ışınlarıyla dolu engin dünyada nokta gibi bir yerde Giovanna'nın aşkı vardı.

Limandan görünen bir baca ya da bayraklarla

bezenmiş direkler gibi aşağıda olsam; sessiz, dingin o yerde, ellerimle dizlerimi kavuşturup otursam, kendimi mutlu hissetmeme yetecekti.

Saat on buçuğu vurdu.

«Dinle,» dedim Tarquinio'ya balkondan, «yarım saat geçti, sigaranı bile bitirmedin daha...»

Yanıtını duyamadım, sesi balkona gelene kadar güneşli havanın mırıltısında eridi, yokoldu. Yine içeri girdim, artık canım sıkılmıştı.

«Sabahları hiç dışarı çıkmaz mısın?»

«Sabahın köründe okula gitmek zorunda olmasaydın sen de çıkmazdın. Bana göre her gün Pazar.»

«Pazar günlerimin her zaman içine eden sensin... bugün olduğu gibi öbür günlerimin de...»

Pazar günleri hakkında böyle konuşması keyfimi kaçırmıştı. Sanki örnek bir öğrenciydim de dilediğimde boş vakit yaratamıyordum.

«Bak, gömleğimi giyiyorum işte...» dedi.

Gece giydiği komik mavi fanilasını çıkarıp gömleğini geçirdi sırtına. Çarşafların altında dizlerini kavuşturup oturdu.

«Ah...» dedi. «Bir kadını düşünüyordum. Dünyanın en güzel kadınını...»

«Nerde gördün onu?» diye sordum kaygıyla.

Yine kafasını yastığın üstüne bırakıverdi.

«Madam Ludovica'nın orada. Ama param yoktu. Bugün de oradan ayrılıyor. Biliyor musun, saat on'da.»

Vızıldaya vızıldaya ortalıkta dolaşırken birdenbire üstüme konan koca bir sinek gibi dikildi gözleri bana.

«A, nedir o üstündeki? Yakanda bir karanfil var, hem de kırmızı...»

Hecelerin üstüne basa basa konuşuyordu.

«'Adalet' savaşına katılmadın herhalde, değil mi?»

Öfkeden kıpkırmızı kesildim.

«Ben mi? Keşke, sen de bir Matteotti olsaydın, gününü gösterirdim sana!» dedim.

Polis Briscola gibi kırmızı karanfil takanın ille de âsilerden olduğunu hayal edecek tipte birisi değildi. Beni öç almaya hazır bir romantik gibi görüyordu. Çok geçmez beni burjuva diye çağırmaya başlardı.

«Solcuları, Masonları ve Liberalleri, yoksullara para toplayan bu Protestan grubunda bir bayrak altında birleştiren bu karışıklık, hem küçük burjuva mantığını hem de İtalya'daki eski siyasi partilerin ihtilalci amaçlardan tümüyle yoksun olduğunu gösteriyor. Sana söyleyeyim, Faşizm açısından bu iyi bir şey. Senin gericilik diye nitelediğin Faşizmin gerçekte devrimci ve burjuva düşmanı olduğunu göreceksin.»

Benim görüşüme de uygun düşen bu sözlerle, onun bir parti toplantısında karşıt görüşlü bir dükkan sahibinin oğluna nasıl sövdüğünü hatırladım. Ah, «Burjuva düşmanı» deyimindeki büyüleyici hava. Ne kışkırtıcı bir darbeydi o!

Konuyu değiştirdi: «Öyleyse bir Venüs olmalı,» dedi.

Hevesle kafamı salladım.

«Evet... Adı Giovanna.»

Ve ona aşkımın büyük ve tutku dolu öyküsünü, buluşmalar, öpüşmeler ve evinin duvarına tırmanışlar da ekleyerek anlattım. Yanında bulunduğum anlarda bütün varlığımı kaplayan mutluluk duygusunu da anlattım ona.

Bana hangi saatte duvarına tırmandığımı sordu yalnızca.

Cesaretimi yitirmedim.

«Ha, tırmanıyorum derken sözün gelişi öyle söylemiştim. Bir metrelik duvar zaten, bilirsin, hemen terasa çıkıveriyorum.»

«Evet ama saat kaçta?» diye diretti.

Devam ettim: «Hep aynı saatte değil... Üç dört kez çıktım. Bir keresinde ailesi yemekteyken şöyle birkaç dakikalığına.»

«O yemek yemiyor muydu?» diye sordu.

İçimi çektim.

«Demek istiyorum ki - ailesi masadayken, hani hep olur ya, Giovanna kalkar, odada şöyle bir dolanır, sonra bir ara terasa çıkar.»

Öyküme gerçekten inandığını anlamıştım; tümüne değilse bile, çoğuna inanmıştı. Hâlâ inanmıyormuş gibi diretmesi ise içine düştüğü karmaşık duygudan kurtulmak içindi. Çünkü ona, bugüne kadar asla sahip olmadığı bir şeye sahip olduğumu söylemiştim.

«Resmi yok mu?» diye sordu, kısa bir sessizlikten sonra.

Yalan söyledim: «Bağışla, gösteremem.»

Göstermek istemediğim saçma bir şeyi cebimden zorla almak istediği anlarda, hep giriştiğimiz o kapışmaların bekleyişiyle birkaç adım öteye gittim.

Ama yataktaydı; pantolonu bile yok ayağında, diye geçirdim içimden.

Kara kara düşünüyordu; pişmanlık dolu bir sesle sordu:

«Peki neden bana hiçbir şey söylemedin? 'Mağara'da her şeyimizi anlatmıştık, birbirimize.»

Beklemediğim bu serzeniş beni çok duygulandırdı. Ortak yaşam öykümüzün öyle ayrılmaz bir parçasıydı ki, kaçma isteğim yok oldu gitti. Farkına varmadan, olayı dallandırıp budaklandırmama yol açan yalanımın boşluğunu, dostluğumuza duyduğum saygıdaki eksikliği düşündüm.

«Bilmiyorum,» dedim. Ona o büyük gerçeği söylemek istedim: «Onu elimden alabilirdin diye düşündüm. Senin yaşında çünkü.»

Kahkahalarla gülmeye başladı.

«Seni aptal... Senin eninde sonunda bir tür burjuva olacağını önceden söylemiştim. Böyle düşündün demek... Canını sıkma, ben orospuları seçerim.»

Kapı vuruldu.

Peppa, girdi içeri; bizim, gösterişli dişi koruyucumuz; odalarımızın temizliğine ve getir götür işlerimize bakardı; altmışına merdiven dayamıştı. Ona «Sağlık Tanrıçası,» ya da «Su Bidonu» da derdik. Su kovasını yere bırakıp süpürgesini de duvara yasladıktan sonra, ellerini kalçasına koyar, öyle dururdu. Yüzünde, kötü kaderinin tadını çıkaran bir görünüm, alaya alınan bir kadının haşin gülümseyişi olurdu.

Tarquinio lâf olsun diye bir çift bayatlamış küfür savurduktan sonra onu başından atmaya niyetlendi.

«Ah, Tanrım! Tanrım!» diye diklendim. «Sen hazırlanana kadar öğlen olacak. Dur bir dakika Peppa. Hiç olmazsa şunu yataktan kaldıralım.»

«Bana göre hava hoş,» dedi Peppa; omuz silkti, yataklardan birinin şiltesini havalandırdı; «Sinyor Masseo dilerse, ortalıkta çırılçıplak dansedebilir. Utanıyor mu yoksa? Hele yataktan bir çıksın da...»

Soran gözlerle Tarquinio'ya baktım.

Zaman kazanmak ister gibi, yatıştırıcı bir bakışla kafa salladı.

«Giyinik sayılırım,» dedi. «Çoraplarım bile ayağımda. Bakın.» Yatak örtüsünün altından ayağını gösterdi.

«Sir sigara içeyim de,» diye ekledi.

«Bir tane daha mı?» dedim.

«Beş dakikada.»

Yine balkona çıktım. Öğleden sonra doğruca sarayın çatılarına tırmanacak olan gölgeler, aşağı inmeye başlamıştı bile. Sinyora Formica, büyük bir

şans eseri, eskiden soyluların olan bu sarayın birinci katına, pansiyoncu öğrenciler için karyolalarla, çam masalar yerleştirmişti. Bu bizler için de büyük bir şanstı. Aşağıdaki cadde şimdi daha da güzeldi. Kara kalabalık, sabahın telaşından arınmış, adımlarını yavaşlatmıştı. Dışarı çıkmak için dayanılmaz bir istek duydum. Görünmeyen bir uçağın homurtusu geliyordu. Sabahın on birinde kaldırımda yürümüşcesine uçak gürültülerine kulak verip gözüm kamaşaraktan yükseklere, gökyüzüne bakarak zevkten titredim... Odada ne kadar sandalye varsa tümü de masanın üstüne çıkartılmıştı; temizlikçi kadın ortalığı süpürüyordu. Acelesi varmış gibi durmadan arkamda süpürgesiyle bitiveriyor, önünden nasıl kaçacağımı bilemiyordum.

«Çekil yolumdan! Çekil yolumdan!» diyordu, gitgide artan bir enerjiyle. Yerleri paçavrayla kurulamaya başladı, bense ıslak yerlerde dolaşıp duruyordum. «Peki Sinyor Mainardi, siz de mi özel okula gideceksiniz?» diye patladı.

Masama sıçrayıp üstündeki sandalyelerden birine oturdum. Saat onbir'i vurdu.

«Onbir mi oldu?» dedi Tarquinio, elindeki izmariti fırlattı.

«Tam üstüne bastın!» diye seslendim tahtımdan.

Pantolonunu çekerek yataktan atladı, ayakkabılarını giydi, sabırsız hareketlerle giysilerini aramaya girişti.

«Tıraş da olmalıyım,» dedi. İkimizin yatağı arasında duran yaldızlı büyük aynadaki görüntüsüne bakıyor, sanki kendi kendine konuşuyordu. Sonra bir kez daha yorgun, kayıtsız ve şaşkın yanaklarını ovuşturdu.

«Günaşırı tıraş olsan yetmez mi?» dedim, bir an önce hazırlansın diye.

Dinlemedi.

«Peppa çabuk! Sıcak su getir!» dedi Su Bidonu'na .Ve jiletini hazırladı.

Peppa kovasıyla süpürgesini götürürken o da yıkanıp geldi, saçını taradı, boyunbağını bağladı. Okuldan çıkıp Parasenhea'ya doğru gelen üçüncü sınıftan arkadaşlarımız sokaktan bize ıslık çalıyorlardı.

Giglio'da kendilerine yetişeceğimizi söyledik, bağırarak.

«Şimdi nereye gidiyoruz?» diye sordu Tarquinio, sokak kapısına geldiğimizde.

O âna kadar nereye gitmek istediğimi ben de bilmiyordum.

«Bak, zamanında yetişebilirsek, istasyona koşabiliriz,» dedi. «Onbiri on geçe gidecekti. Yemin ediyorum sana, olağanüstü bir kadın.»

«Geri dönmeyecek mi?» diye sordum, kayıtsızlıkla.

«Dönmesi gerek. Duyduğuma göre Madam Ludovica onu en az iki ay burada tutmak istiyormuş. Ama bilirsin, hiçbir şeyi önemsemeyen bir kadın o; her şeye boş veriyor.»

Parlak gün ışığına çıkınca, bu kadının anısı dayanılmaz bir canlılık kazanmışçasına uzağa bakarak miyop gözlerini kıstı, sessizleşti.

«Oturma odasının penceresinde ayakta durmuş, kimseler umurunda değilmişcesine uykulu ve sıkıntılı gözlerle bakarken görecektin onu. Kimselere benzemez o. Sıradan orospular gibi eteğini kaldırıp insanın üstüne gelmez. Eğer onu istiyorsan, orada pencerenin yanındadır. İnan bana, onu arzulamamak olanaksız. Olağanüstü bir yaratıktır! Olağanüstü!»

«Ben olağanüstüleri sevmem,» dedim, ama dilimde kıskançlığın, bakır parayı anımsatan buruk tadını duydum.

«Aaa, bak, ben görkemli biri demek istemedim,»

dedi; sesi çok sertti.

«Uzun boylu bir kadın düşün,» dedi. «Oldukça esmer bir kadın; kapkara gözler -ama gerçekten kapkara; öyle her zaman rastlanan kahverengi gözlerden değil- ve nefis saçlar. Biliyor musun, özgürlüğünü yitirmiş yabanıl bir hayvanı andırır o. Bana kalırsa, on iki yaşındayken deli gibi dörtnal koşardı. Arkadaşları ona Sinyora diyorlar. Dediklerine bakılırsa evliymiş bir zamanlar!»

Yukarı baktım, en sondaki balkondan, Sinyora Formica'nın papağanı «Quinio!.. Quinio!» diye bağırıyordu.

«Adı neydi?» diye, aynı tiz sesle sordum.

«Nasıl çağrılmaktan hoşlandığını soruyorsun herhalde,» dedi arkadaşım. «Bil bakalım. Binbir Gece Masalları'ndan gelme bir adı var.»

«Şehrazad? Fatma?»

«Hayır! Hayır! Zübeyde.»

«Zübeyde!»

Koluna girdim; yürüyüp uzaklaştık.

DÖRT

Mainardi'nin Günlüğünden

Onu, o seçtiğim kızı görmeyeli dört gün oluyor, bir daha okula gelmeyecek diye de ödüm kopuyor. Yarın da gelmezse, bir daha asla gelmeyecek, biliyorum. Ne yapacağım? Penceresinin altına da gittim, ama hiçbir işe yaramadı. Piyano sesi bile duymadım. O evde, Haziran ayında pancurların kapalı olması bana garip geliyor. Yoksa köye mi gittiler. Tanrım! Giovanna'nın beni sevdiğini, benim de ona taptığımı çok iyi biliyorum. Bu kesin. Birbirimizi seviyoruz. Mutlu olabilirdik. Ama bir garip durum çıktı ortaya.

Bu gün kutsal gün; her zaman yaptığı gibi, kilisedeki kutsama törenine gitmesi gerek. Umutla, coşkuyla fırladım dışarı; onu beklemek için köşeye gittim -her şey çok güzeldi, güneş bile her zamankinden daha parlaktı- ne var ki, bu kutsal gün için özel üniformasını giyinmiş babasını görebildim yalnızca.

Bütün bunlar, Evlatlık'ın çevirdiği dolaplardan biri olmalı. Kurbağa'nın parmağı da vardı sanırım bu işte. O salak, dün gece, pansiyona beni aramaya gelmiş. Çok garipti bu çünkü; aramızda hiçbir zaman ortak bir şey olmamıştı. Sanırım benim ondan nefret ettiğim kadar o da benden nefret ediyordu. Ne yazık ki, dışarı çıkmıştım. Bırakacak bir notu olup olmadığını sormuşlar, yok demiş; üstelik uğradığını da söylemezlerse sevineceğini eklemiş. Dört yanda onu arıyorum, yakasına bir yapışsam, bana söyleyecek bir dolu şey bulacak, yoksa kıracağım burnunu.

Tarquinio'ya, Giovanna'dan söz etmeye çekiniyorum. Hiçbir şey gelmiyor elinden ve Zübeyde için yanıp tutuşuyor. Zübeyde. Zübeyde. Zübeyde. Şişman ve akça pakça bir kadındır diye düşünüyorum; incir ağaçlarıyla çevrili bir yerde, siyaha yakın mavi kadifeden bir divanın üstünde her zaman çırıl çıplak yatıyordur. Sarı saçlarına küçük bir türban bağlamıştır. Neden bilmiyorum ama, arkadaşım ne zaman onun adını ansa, Giovanna'yı da daha çok sever gibi oluyorum, onu sevmek daha bir mutluluk veriyor bana; Zübeyde'nin yerine koyuyorum onu; tümüyle benim olan Zübeyde'nin. Ama gerçek yaşamda böyle olamazdı. O tür bir kadına nasıl âşık olabilir insan?

Her neyse, işte günlüğümün başındayım yine. Şöyle söyleyeyim: yıllar önce, o pamuk tarlalarında, kaktüslerin arkasına siper alıp samandan kaleler kuşattığımız yollarda tutmaya başladığım eski günlü-

ğüm, «*Bir Strateji Adamının Günlüğü*» var elimde. İki yıldır elime alıp tek satır yazmadım bu günlüğe. 22 Ekim'den sonra, Aman Tanrım! 31 Ekim gecesi, demirci dükkanında çok üzgün ve tek başıma oturmuş, arkadaşlarımın Roma'ya Yürüyüş'ten* dönmesini beklerken Tarquinio ile kurduğum o sıkı arkadaşlık günlerinden sonra, tek satır bile yazmamıştım.

Onlarla gitmemi istememişlerdi: Trampet çalmamı bile uygun görmemişlerdi. Çok iyi anımsıyorum: Pelagrua, siyah tokalı ceketi ve ten rengi gabardin pantolonuyla, beni diretmekten vazgeçirmek için saçımdan tuttuğu gibi kaldırmıştı; ben de elini ısırmıştım. Ve ben demirci dükkanında, dilimde kan tadıyla beklemiştim. İhtiyar demirciye, «Tabanca doldurduğun gibi tüfek de doldurabiliyor musun?» diye sormuştum.

Demircinin iki çırağı kahkahayla gülmeye başlamıştı, ama benim ihtiyar demirci, ciddi ciddi suratıma bakmış, ocaktan yansıyan ışıkta parlayan elini havaya kaldırmıştı.

«Hepsini de aynı biçimde durdurursun.» demişti.

O sırada beş altı kara gömlekliyle birlikte Tarquinio çıkagelmişti.

Az önce döndüklerini söylemişlerdi. Heyecanla yolculuklarını anlatıyorlar, köylük bölgelerin içinden geçen uzun yürüyüşten, çadır selinden ve atlı polisten söz ediyorlardı. Gazetemizin hemen baskıya girmesini istiyorlardı.

«Baksana, başyazıyı sen yazacaksın,» Tarquinio gelip elini omzuma koymuştu.

Kendisini çok az tanıyordum, ama canayakın

(*) 28 Ekim 1922'de Mussolini yandaşlarının düzenlediği Roma'ya Yürüyüş, geleceğin diktatörüne İtalya'nın başbakanlık kapısını açmıştı.

bulurdum. Yalnızca yazı yazmaya yarayan birisi gibi görülmekten dehşete kapıldıysam da, yüreğimin bir köşesinde ona karşı şükran duyduğumu da biliyorum.

«Hayatta olmaz!» deyip, sürdürmüştüm konuşmamı: «Makale yazmasını bilmem. Kendin yaz; üstelik orada olan sendin.»

Tarquinio'nun eli hâlâ dostça omzumda duruyordu.

«Sen de gelebilseydin iyi olurdu tabii. En azından birkaç kurşun sıkardın,» demişti.

Demirci dükkanındakiler, yüzüme bakıp gülmüşler, Tarquinio ise, o güne dek bir insanın bir başka insan için gösterebileceği en derin ilgiyi göstermişti bana.

«Gülecek bir şey yok!» diye yinelemişti. «Şu Pelagrua, örneğin, tüfeğini doldurmamıştı bile.»

«Aa, yoksa ateş de mi etmedi?» diye sormuştum merakla.

Onun tek bir kurşun bile sıkmadığı gibi 28 Ekim sabahı üniformasıyla kara gömleğini valize koyduğunu ve Roma'da gabardin pantolonuyla gezerken görüldüğünü öğrenmiştim.

Ama Tarquinio bana bakarak göz kırpmıştı.

«Dostum,» demişti. «Duygularını dile getiren bir yazı yazmalısın. Söylenecek olan şudur: bu yalnızca iş adamlarının bir yürüyüşü değildir; Fasizm, Komünizm'den daha yüce ve daha iyi bir şeydir; Liberalizm'den bir eksiği de yoktur. Anlıyor musun?»

Anlamıştım... aşağı yukarı; ama ben Roma'ya gitmemiştim ki...

«Sence,» demiştim, «sence başka çatışma olacak mı?»

Birisi bunun iğrenç bir düşünce olduğunu söylemişti. Ee, peki, Mussolini iktidara mı gelmişti yoksa?

«Ama bu, Bastille'in ele geçirilişi gibi bir şey

olurdu,» diye belli belirsiz karşı çıkmıştı Tarquinio, omuzlarını silkerek. Sonra tütün kokan soluğunu yüzümde hissedecek kadar yakınıma sokulmuş ve kulağıma fısıldamıştı:

«Başka fırsat tanımayacağız onlara, göreceksin!»

Birdenbire sevdim onu. Onunla arkadaş olduğumuz, birlikte ortalıkta dolaşmaya başladığımız ve birbirimize her şeyimizi anlattığımız eski demirci dükkanında «mağara»mızı kurduğumuz günden - ve tam tamına o andan sonra günlüğüme; *Bir Strateji Adamının Günlüğüne* tek satır bile yazmamıştım.

Saçma gibi geliyordu aslında: günlüğüme tek satır bile yazmamış olmak ve şimdi, Giovanna'ya yazamasam bile, ona duyduğum aşk, giz sayılabilecek şeyleri söyleyebilmek, bunların tümüyle bana ait olması ve bu yolla kendimi Tarquinio'dan bile çekmek mutlu ediyordu beni. Bilmiyorum, belki de önceki gün aramızda, Tarquinio ile aramda, bizi ayıran bir şeyler geçmişti. Bu onun söylediği bir söz ya da benim bir sözüm olabilirdi, belki de strateji adamı olduğum günlerdeki gibi benim için yeni bir yalnızlık dönemi başlıyordu. Kesin olan bir şey vardı, o da çok derin bir soluk almıştım ve kendi kendime, «ben» sözcüğünü söylediğimde, ötmeye hazır bir horozu andırıyordum.

Pazartesi

Büyük bir merakla koşa koşa okula gittim bugün, ama Giovanna yoktu, bugün de gelmemişti. Bunun üzerine bakınıp Evlatlık'ı arandım. Onunla yüzleşmeye, biraz da onu paylamaya kararlıydım; ne var ki beni atlatmayı başardı. Amma da pis bakmıştı yüzüme.

Kurbağa'yı bile arandım, o da yoktu görünürlerde. Çocuklar, kahveci babasının, yeni bir müshilin

etkilerini onun üstünde denediğini söylediler. Doğruluğuna iddiaya girebilirdim.

Okul içimi sıktı. Bütün bir sabah, sıramda oturduğum sürece güneşi sırtımda ağır bir yük gibi taşıdım. Bermuda, bana İskender'in fetihleriyle ilgili sorular yöneltince, içimden ayağa kalkmak bile gelmedi, yalnızca avazım çıktığı kadar haykırmak istiyordum.

Bu kadar güzel olan Bermuda'ya, Fransızca ve İngilizce derslerine gelen yaşlı Cadı'ya yaptığımı mı yapmalıydım? Bir bu eksikti. Geçen yıl onun gurur duyduğu bir öğrenciydim.

Çalışabilmem gerektiğini, zeki olmam gerektiğini biliyorum, ama bir şeyler eksik. Giovanna, okulu asacağına bugün okula gelse bu eksiklik olmayacaktı. Bu anlaşılmaz durum sürer gider ve Giovanna okula dönmezse, bir daha kendi kendime *birbirimizi sevdiğimizi* söylemeye dilim varmayacaktı, Bermuda bile gözüme güzel görünmeyecekti. Her şey Kurbağalara, Evlatlıklara ve Cadılara dönüşecek, içimi önce gözyaşları, sonra da kötülükler kaplayacaktı.

Aman Tanrım! Tarquinio da umurumda değildi. Dün öğleden sonra beni futbol maçına götürecekti -büyük stad için iki bileti varmış- ikimiz için de bilet bulabildiğine çok seviniyordu; kabul etmedim. Bu yüzden onunla konuşmuyoruz, karşılıklı surat asıyoruz, açık sözlü olmak gerekirse, onunla bugün konuşmamak hoşuma bile gidiyor.

Az önce buradaydı, *Spor Gazetesi*'ni yüzüne kapatmıştı, içimi kıskançlık bürüdüğünden son derece emindi. Bu düşüncesini hiç tınmadığımdan habersiz oturuyordu.

Öğlende ise tam anlamıyla iğrençleşti. Her zamanki gibi Giglio'nun kahvesinde ikinci ders zilinin çalmasını bekliyorduk. İki fayton dolusu çıplak kollu kadın kahkahalar içinde geçtiler. Madam Ludovica'

nın aylık personel değişikliğiydi. Kadınlar görünür görünmez, büyük bir uğultudur başladı; Tarquinio ansızın onlara seslendi. Aralarında Giovanna her kim ise, içimizden birisinde, ona verilecek kırmızı bir karanfil olduğunu söyledi. İçlerinden beyaz elbiseli olanı yanıt verdi ama ne dediğini duymadım. Kadın arkasını dönmüş gülerken, fayton son hızla Parasanghea'ya doğru gözden kayboldu.

Ama kırmızı karanfilim duruyor, benim karanfilim, bu konuda en küçük bir kuşku yok!

Cüzdanıma koydum onu.

İlk günki gibi karanfili yakama takıp, göstere göstere dolaşmam saçmaydı. Cumartesi günü az kaldı üçüncü sınıftan oğlanlarla kapışıyordum. Beni Matteotti yanlısı sandılar -düşünsenize- ve karanfilimle aynı safta olabilmek için neredeyse onlardan olduğumu söyleyecektim.

Ama şimdi kan çekiyor, tüm öğretmenlerle burjuvazi de bize düşman, bu yüzden ben de faşist olmaktan gurur duyuyorum ve faşist kalmak istiyorum.

Salı

Bu sabah gökgürültüsüyle uyandım.

Saat altıydı -herkes derin uykudaydı- bir ikinci gökgürültüsüne kadar ev, odanın duvarları ve tavanları unufak olacaktı sanki. Yağmur sesi arasından aşçının değirmende kahve çekişi, kanaldaki suyun at gibi kişneyişi duyuluyordu.

Sonra, Ragusa'lı çocuk sövmeye başladı, hemen yanıbaşındaki oğlan da son birkaç günün güzel havası için yas tutuyor; Tarquinio da onlara bela okuyordu.

Sokağı seller götürdü, okula gitmek olanaksızdı yani. Gerçekten de okula gitmedik. Uzaklarda saat

dokuzu vururken son saniyede kaybolan bir bulut gibi güneş çıkıverdi.

«Dışarı çıkacak mıyız?» diye sordu Tarquinio, onbuçukta.

Sessizce giyindik, onbirde sokaktaydık.

Yarım saat içinde hazırlanmasına şaşarak, doktorun birinden elektrik tedavisi görüp görmediğini sordum, «Fırtınanın etkisidir,» diye yanıt verdi, sıkıntılı sıkıntılı.

«Aa, tabii! Gökgürültüsünden kimler korkar bilirsin!» dedim.

Sitemle suratıma baktı. «Umurunda mı?»

Evet, itiraf ediyorum, her zamanki gibi uyuşuk olmayışı dikkatimi çekmişti.

Corso'ya inip Giovanna'nın sokağına saptık. İlk başta farkına bile varmamıştım; ansızın bir çeşit paniğe kapıldım. Her şeyi göze alıp geri dönmek istedim, ama Tarquinio almış başını gidiyordu.

«Senin Giovanna'nın oturduğu yer burası değil mi?» diye sordu.

Kafamı sallarken sinsice gülümsediğini gördüm. Kendisinin üstünlük sağladığını hissettiği anlarda, gözünden kulaklarına kadar şimşek gibi çakan, bir saniye süren o şeytani gülümsemelerinden biriydi bu.

«Bu Giovanna hakkında bana hiçbir şey söylemeyeceksin sanırım,» dedi, koluma girerek. «Bana hiç güvenmemen garip... Bakalım. Göster şimdi, nerede oturuyor?»

«Ha, şurası,» dedim, elimle sola doğru belli belirsiz bir işaret yaparak.

Anında bildi.

«Ondokuz numara. Öyle değil mi?»

Öylesine alay dolu bir güvenle konuşuyordu ki bir an için Giovanna ile vaktiyle sevişliklerinden korktum. Dürüst olmak gerekirse, bu geçmişte kalmış bir şeyse, önemsemeyecektim. Beni asıl korkutan,

gelecekte olabilecek şeylerdi.

Benimle çoktan dalga geçmeye başlamıştı, dayanılmaz bir arsızlıkla, sözünü ettiğim terası göstermemi isterken, sesinde iyi bildiğim o kuşkucu ve alaycı ton vardı.

Şanslıymışım. Yalanımı inandırıcı biçimde sürdürebilecektim. Ondokuz numaranın hemen yanında, üstünde kapatılmış bir balkon uzanan bir geçit görünüyordu.

«Bak,» dedim, «işte şurası.»

Delicesine bir iyimserlikle geçite daldım. Kendimizi tam ortasında yeşil bir arsa uzanan, çiftlik benzeri kocaman bir avluda buluverdik. Çevrede sarı laboratuvar binaları vardı. Yerde, çakıllarla karışmış samanlar göze çarpıyordu. Köşede de kutular yüklenmiş bir Amerikan treyleri duruyordu. Pencerelerin ardından başka bir dünyadan gelir gibi tekdüze bir testere sesi geliyordu.

Tarquinio, görüntüyü sevmişti; burayı 'mağara' dan güzel bulduğunu söyledi.

«Olağanüstü değil mi?» dedi. «Burayı biliyordun ve bana söylemedin. Burası ve üstelik bir de Giovanna. Hepsini kendine sakladın. Ne aşağılık adamsın!»

Bana yumruk atacakmış gibi yaptı.

Sonra ekledi. «Sahibini tanıyor musun?»

«Şöyle böyle, selamlaşırız. İçeri girilmesinden hoşlanmaz.»

«Niçin? İnsanlardan kaçan bir adam mı? Ya bu işi öğrenmek isteseydin?»

«Pöh. Her saniye yeni bir şey öğrenmek sence çok mu iyi bir şey? 'Mağara'dayken hep at nallamak için doğduğuna inandığını söylerdin.»

Yüzüme duraksayarak baktı, sanki yanıt vermeye değer mi değmez mi diye düşünüyordu; sonra:

«Gerçekten bilmiyorum,» dedi. «At nallamak ya da bir başka şey, kesin olan tek şey var, o da ge-

leceğimi kendi demirci ocağımda, ya da kendi bıçkıhanemde görüyorum. Kendimi, homurdayan bir makinenin ya da alev alev yanan bir ateşin başında düşünüyorum. Elli yaşıma geldiğimde de eski dostumuz 'mağara'da olacağım; -yoksa asla hayattayken olduğu gibi- babamın avukat bürosunda değil... Ya sen?»

Elli yaşıma gelince nasıl olmak isterim, düşünmedim daha. Aslında kendimi elli yaşında düşünmek bile bana gülünç geliyor. Çabalıyorum, çabalıyorum, yine de kendimi, o pamuk ülkesinde, babamın büyük evinde, ocağın yanında görüyorum ve kahkahalarla gülmeye başlıyorum...

«Sana sormam gereksiz,» dedi Tarquinio ansızın. «Senin gönlünde öğretmen olmak var; biliyorum. Karın Giovanna'yla birlikte tarih ya da coğrafya öğretmeni olmak.»

Babamın tuğla ocaklarında onun yapmayı hayal ettiklerini yapabileceğimi ve yapmak zorunda olduğumu bile bile, her şeyi göze alıp komik görünmeye çabalaması aptalcaydı. Düşündüklerimi açık açık söyleyince hakaret gibi geldi ona. Amma da adam!

Bıçkıhaneye girmek istedi. Uzun süre ellerimiz cebimizde eşikte durup baktık. Herhalde hava alır gibi bir görünüşümüz vardı, kimse gelip ne istediğimişi sormadı.

Dışarı çıktığımızda yine teras geldi aklına.

«Peki, nereye tırmanmıştın?» diye sordu yine.

Şöyle bir bakınca ilk anda, terasım diyebileceğim hiçbir şey göremedim. Yalnızca, yanyana dizili çatılar uzanıyordu, sonra Giovanna'nın evinin yanında, yerden yedi metre yükseklikte bir öbek dal gördüm.

«Şu dalları görüyor musun?» dedim.

«Eee!»

«Ordan çatıya tırmanınca yukarı çıkmış oluyo-

rum. Şuradaki frezya saksılarını görebiliyor musun?»

Giovanna'nın gerçekten frezyalarla dolu küçük bir terası olduğunu o an farkettim. Karanfilimin yetiştiği saksı bile oradaydı; görüyordum. Saksıda bir karanfil vardı -yalnızca bir tane- ama benimki gibi kırmızı değildi. Şimdiye kadar başka koparmadığını kim bilebilirdi ki? Kime verecekti? Düşündüm. Gerçekten hâlâ yaşıyor muydu? Benim Giovanna'm var mıydı? Orada mıydı? Okuldaki o gün gerçek miydi?

Aynı gün

Bu gece İdeal Sinemasında *At Derisinden Eldiven* filmi var, tam dokuz gün gösterilecek. Koca şapkalarıyla, çölleri ve kazıklarla yapılmış setleri ve dan dun eden, namlularından duman tüten tabancalarıyla böyle filmlere bayılırım. Bu dokuz gün harika olacak!

Hatırlıyorum; geçen yıl *Hayalet Gemi* oynamıştı da, okuldan topluca, Ardizzoni kızkardeşleri bir de Giaquinto adlı kızı alıp gitmiştik. Amma da gürültü patırtı yapmıştık! Harikaydı. En arka sırada yanyana oturmuştuk, birbirimizi çok seviyorduk. Ya şimdi! Bu yıl herkes kendisini delikanlı görüyor; öyle günler de yeniden yaşanmıyor. Giovanna belki de sinemaya gitmeyi sevmiyordur. Ona hiç rastlamadım sinemada.

Bu gece Tarquinio'yla gidiyoruz.

Aynı gün

Kentte karışıklık çıktı. Gazeteler ikinci baskı yaptı, kalabalık birikiyor. Bir yürüyüş olacak diyorlar. Tarquinio sinema için haber bile bırakmadan yok olup gitmiş.

Aynı gün

Az önce bir şeyler olmuş. Soldino* üyeleri konuşmalar yapıyorlar. Her ne olmuşsa, gidip bakmaya üşendim.

Kalabalıkta Kurbağa'yı gördüm, yakalayana kadar peşinden koştum.

«Oooo Gulizia,» dedim ona. «Seni görmek ne mutluluk! Bana bir şeyler söylemeyecek miydin?»

«Ben mi? Neden?» Sanki özellikle yapıyormuşçasına o kendine özgü edasıyla kekeledi.

«Yo hayır,» dedim. «Bana kalırsa söyleyeceğin bir şey var.»

Sert bir hareketle düğmelerinden birini koparmış gibi fırlattım attım.

«Ne?» dedi. Mosmor kesilmişti. «Ne var? Ne oluyor? Kendimi koruyamam mı sanıyorsun? Caddenin ortasında olmasaydık...»

«Cadde falan vız gelir bana.»

Gözlerini bir tavşan gibi yakamdaki Faşist rozetine dikmişti.

«Nedir o baktığın,» dedim. Biraz biraz Matteotti'yi tutuyorsun, yalan mı? Baksana, senden tek şey istiyorum. Cumartesi gecesi niye bana geldiğini söyle yeter. Hadi, gel el sıkışalım.»

«Cumartesi gecesi mi?»

«Evet ya, Cumartesi gecesi. Pansiyondan beni aramışsın, üstelik kim olduğunu bile söylememişsin. Kendini tanınmayacak birisi sanıyorsan, yanılıyorsun. Kokarca gibi kokan birisi diye anlattılar... Başka kim olabilirdi ki?»

(*) **Soldo** o dönemlerin en düşük para birimi. Aldığı aşağılayıcı ekle birlikte **Soldino** ise, rejime karşı bir protesto olarak bu parayı bir rozet gibi yakalarına takan anti-faşistler için kullanılan küçümseyici bir söz.

Elini benimkinden kurtarmak için hızla çekerek, «Bu kadarı da fazla artık!» diye patladı.

«Hizaya gel bakalım. Mantıklı olalım. Cumartesi gecesi beni aradın, o merdivenleri ömür boyu ne benim için ne de bir başkası için tırmanmamıştın; eh o zaman bana söyleyecek çok önemli bir şeyin olması gerekmez mi? Bunu söylemen için artık bir nedenin ya da isteğin kalmasa bile, ben hâlâ merak içindeyim, öyle değil mi? Merakımı da gidermeliyim... Bul bir şeyler, yalan söyle. Ama bir şeyler söyle... Sana üç dakika süre tanıyorum.»

«Hiçbir şey değildi, yalnızca karanfille ilgiliydi...»

«Karanfille mi ilgiliydi?»

«Evet, dinle,» dedi. «Senden nefret ederim, Mainardi, bilirsin. Sinyorina Giovanna'dan ben istemiştim o karanfili, ama o sana gönderdi. Ben de belki senden satın alırım diye düşündüm. Hepsi bu. Şimdi de...» neredeyse ağlayarak devam etti: «Hadi! Matto Grosso'ya.»

«Evet,» dedim, «gerekli bu.»

Matto Grosso'ya gitmek demek, eski rıhtımın yanıbaşındaki çitlerle çevrili alana gidip kavga etmek demekti. Burası bir zamanlar gümrüğün malıymış, sonradan boşaltılmış. Yıkıntı halindeki gümrük binasına geceleri cinler periler geldiği söylenirdi. Bir zamanlar, nerdeyse her gün Matto Grosso'ya giderdik. Kavgaya tutuşacaklara iki kişi eşlik ederdi. Kuralımıza göre, çitlerin içine yalnızca kavgacılar girebilirdi. Ötekiler, kenarda bekler, kavga bitince, kazanan ıslık çalar, izleyiciler kazananı kutlamak, yenileni de yerden kaldırmak için alana koşarlardı. Bugünlerde hiç böyle şeyler olmuyor; nerede olursak olalım yumruklarımızı uzun törenlere gerek kalmadan kullanıveriyoruz. Yine de ciddi durumlarda Matto'ya gitmek daha iyi oluyor. Çünkü binanın tahta-

ları altına sakladığımız, içinde sargı bezi, sirke ve tentürdiyot olan kutu hâlâ orada duruyor. Kurbağa ile aramızdaki sorun gerçekten önemliydi.

Varır varmaz, ceketimizle gömleklerimizi çıkardık: O hemen yamyam gibi koşmaya, zıplayıp sıçramaya başladı. Beni bir an için ürküttüğünü kabul etmeliyim. Matto Grosso'nun Kurbağa'ya gizli bir güç verdiğini sandım.

«Kuralları belirleyelim,» dedi. «Kazanırsam karanfil benim.»

Kekelemesini duyunca kendime güvenim tümüyle geri geldi.

«Tamam,» dedim. «Ben kazanırsam sana canımın istediğini yapacağım.»

«Ne demek istiyorsun?»

«Hazırladığın tuzağı açığa çıkarmama yardım edeceksin.»

«Tuzak mı?»

«Evet, benimle ilgili hazırladığınız tuzağı; Evlatlık'la birlikte hazırladığınız tabii. Giovanna hakkındaki tuzağı. Bal gibi anlıyorsun ne demek istediğimi. Şimdi kolla kendini!»

Koşarak üstüne saldırıyorum ve güğsüne bir yumruk indiriyorum - alev alev yakacak türden.

«Yandın mı ha?» diyorum.

Birkaç adım geriliyor. Onu boynundan yakalıyorum, tırnakları bileğime batıyor. Birlikte yere yuvarlanıyoruz, beni ısırmak için ağzını açıyor. Ansızın bileklerimi bırakıp kasıklarımdan yakalamak istiyor. O zaman çıldırıveriyorum. Başını yere çevirdiğim gibi burnunu toprağa çarpıyorum. Sonra pelteleşiyor.

«Kazandın,» derken ağladığını farkedebiliyorum.

Yerde kan görüyorum. Sırtüstü yatırıp ilaç kutusuna koşuyorum. Yüzünü sirkeyle yıkamaya girişiyorum. Gözleri kapanıyor, öldü sanıyorum. Yarası beresi yokmuş, kanayan burnuymuş. Merak içindeydim.

Gözlerini aralayıp, «Yalnız bırak beni,» diyor.

Onu orada bırakıp giyindim, yalnızca düş kırıklığı duyuyordum, başka bir şey değil. Yarım saat boyunca doya doya ağladım, sonra serinkanlılıkla yazmaya başladım. Bunları yazıyorum, çünkü bağışlanmak gibi bir istek var içimde. Garip. Ona ne yaptım bilemiyorum, keşke öldürseydim, sonra Giovanna'dan büyük bir özür, ama çok büyük bir özür dileseydim.

Çarşamba

Salı günü Kurbağa ile son bulmadı. Kurbağa yalnızca bir başlangıçtı. Olaylı bir gece geçirdim. Savaşı andıran bir geceydi, ama asla *At Derisinden Eldiven* filmindeki savaşı değil. Tam tamına bir dan-dun'du.

Öğle yemeğinden az sonra başladı. Tarquinio sofrada yoktu.

«Ona da soğuk bir şeyler ayırsak mı?» diyordu Sinyora Rosmunda. «Evet, ayırmamız gerek. Yapacak başka şey yok. Ne dersiniz çocuklar?»

Hep birlikte yanıtlıyoruz: «Elbette Sinyora Rosmunda Formica.»

Sonra bir silah sesi işitiyoruz.

Balkona koşuyoruz, caddede in cin top atıyor. Guardian Angel Kilisesinin önünde boş bir tramvay duruyor. Polis karakolunun önünde biriken kalabalık sanki idam edilen birisine bakıyor. Sonra, yanıbaşımızdaki boş caddede yankılanan yürüyüşün sesi geliyor, kalabalıktan eski günlerin sloganları haykırılıyor.

Koşup kara gömleğimi giyiyorum, sopamı kaptığım gibi caddeye iniyorum.

Parti Merkezi kapalı, kapısında da karabinalı bir asker bekliyor. Suratıma karşı «Faşist!» diye bağırıp ıslık çalan insanlarla burun buruna geliyorum. Kendimi Kilise Alanında bir küme faşistin arasında bu-

luyorum. Onları tanımıyorum ama önemi yok. Soldini'lerin Parti Merkezine saldırmaya hazırlandıklarını, orada toplanılacağını söylüyorlar.

Okuldaki topluluğumuzun ve Tarquinio'nun da orada olacağını düşünerek, «Ben de geliyorum,» diyorum.

«Silahın var mı?» Kara gömleğinin kol ağızlarında yıldızlar olan birisi soruyor.

«İki adım ötede,» diye yanıtlıyorum.

«Dinle şimdi küçük!» diyor bana seslenerek, «Ateş etmesini bilir misin?»

«Tabii biliyorum. Roma Yürüyüşünde mavzerim vardı sattım onu.»

Elime gümüş gibi parlayan soğuk bir şey tutuşturuyor.

«Niye kös kös bakıyorsun? Kullanmasını bilmiyor musun yoksa?» diyor. «Öyle açıkta tutma. Gerçekten zorunlu olmazsa kullanma. Yarın da faşist karargâha getir. Adın ne senin?»

Adımı söylüyorum, bir kâğıda yazıyor. Sonra uzaklaşıyorum ve ağır ağır adımlarımı sıklaştırıp birden koşmaya başlıyorum.

Mutluyum. Tabancanın soğuk namlusu uyluğuma çarpıyor. Durmadan koşmak istiyorum, bütün gece böylece koşmak, esrarengiz düellolara katılmak ve Giovanna'nın oturduğu sokağı baştan başa koşmak. Matto Grosso'da kanlar içinde yere serdiğim Kurbağa'yı düşünüyorum. «Öldürdüm onu!» diyorum kendi kendime. «*Bununla* öldürdüm onu.» Ve cebimde duran şeyi sıkı sıkı kavrıyorum.

Karargâha gider gitmez Tarquinio'yu bulup silahı gösteriyorum.

Ansızın, biri çıkıp Alana gitmemiz gerektiğini söylüyor. Ben de Tarquinio ile birlikte çıkıyorum, yanımızda otuz kişi daha var. Kalabalığın yakınında, Parasanghea girişini kapatmış yirmi otuz kadar kara gömlekli daha görüyoruz.

Gülüşüp şakalaşıyoruz. Alanın bir yerinde Matteotti ile ilgili konuşma yapan adamı dinlemiyorum. Yalnızca konuştuğunun farkındayız, o duygusal, hafif genizden gelen, mahkemede konuşurcasına tizleşen sesini duyuyoruz. Bir de «Burjuva Adaleti Grubu» temsilcisi, el hareketleriyle vicdanlara seslenmek, sanki vicdani duyguları harekete geçirmek istiyor... Ona bakmıyoruz bile. Islıkla Gençlik Marşını çalıyoruz.

Kalabalık, şişşt diyerek sessiz durmamızı işaret ediyor. Polisler yanımıza gelip sabırlı olmamızı istiyorlar. «Matteotti çok yaşa!» diye bağırıyor birisi ve sloganın yinelenmesine fırsat bırakmadan yumruklarımızla, sopalarımızla ortaya atlıyoruz. Karşı gelmeden dayak yiyorlar. Tüm istekleri başları dik kaçabilmek, sanki kavga etseler bu havaya ters düşecekler. Dayak yedikçe yiyorlar.

Onlara iyi bir ders verdik! Tümü de gazete okuru orta sınıftan, iş adamlarından berberlere kadar çeşit çeşit tip var içlerinde. Kavganın tam ortasına düşüyorum, ayaklarım yerden kesiliyor, vahşicesine sağa sola yumruk sallıyorum. Ansızın birisinin bağırdığını duyuyorum: «Yaşlı insanlara böyle davranmaya utanmıyor musunuz?» Bir anda her şeyin boka sardığı duygusuna kapılıyorum, her şey anlamsız geliyor... Kalabalığın arasında olsaydım diyorum. Ama bu tehlikeli bir kalabalık olmalıydı, ben de makineli tüfeklere karşı savaşmalıydım.

Tarquinio, bizim gerçek devrimciler olduğumuzu, kalabalıktakilerin ise can çekişen ayrıcalıklı sınıftan olduklarını söylüyor: masonlar, kapitalistler, burjuvazi, ahlak düşkünleri, avukatlar, tröstler, vb.

Bilmiyorum.

Ama bildiğim bir şey var: Karargâhın yakınındaki silahlı çatışmadan sonra Tarquinio ve ötekilerle eve dönerken, sinemanın önünden geçtik. Bir-

den sinemaya gitmek istedim. Bunu söyledim de.

Sanırım Tarquinio anladı, çünkü sinemanın afişlerine bakmak için benimle birlikte durdu. Çöller ve tahta çitli setler oradaydı... Büyülenmişcesine birkaç saniye sessizce baktık. O da benim gibi başarıya ulaşmak ve bir şeyi sonuca ulaştırma isteğiyle dolup taşıyordu. Gişe kapalı olmasaydı ikimiz birden koşa koşa sinemaya dalacaktık, biliyorum. *At Derisi Eldiven* filmini izleyip bir ölüm havası koklayacaktım, nasıl söylesem, başımızdan geçenden daha doyurucu bir ölüm ve şiddet havasını.

Not bu da Tarquinio'nun hâlâ en iyi dostum olduğunu gösterir, değil mi?

Aynı gün

Eve gidince ona Kurbağa'yı anlattım.

Gece boyunca kanala açılan pencerenin başında Giovanna'yı konuştuk. Giovanna ile Zübeyde'yi, ama varsa da yoksa da Zübeyde, Zübeyde, Zübeyde... Yatmadan önce de 'Mağara'dan ayrılırken yaptığımız gibi el sıkıştık.

BEŞ

Mainardi'nin Günlüğü Sürüyor

Bu kez de okulda boykota gittik. Profesörler dün üniversitede Matteotti'yi andılar, biz de protesto etmek için boykot çağrısı yaptık.

Bugün saat dörtte bir gösteri düzenliyoruz. Ama bu kez bir önceki gibi olmayacak, en önde kara bayraklarla Parasenghea'dan aşağı inip Teknoloji Enstitüsü'ne saldırdığımızda, zilin çağrısına asla karşı gelemeyen 'Ispartalılar'ı dışarı çıkaracağız. Kendimi okullu bir delikanlı gibi değil de *Filipinler Korsanı*

olarak görüyor, gemilerimizin denizde savaş düzenine girdiklerini hayal ediyorum.

Her şeye karşın işler, ilk gün için kötü sayılmazdı. Öğrencilerin üçte biri dışarı çıkmıştı, yarın tümünü dışarı çıkartırdık. Gabardin pantolon giyen bir çocuk vardı, Pelagrua... Tarquinio ile beni geçen ekim ayında üniversitenin Faşist Müfrezesinden üç çocukla tanıştıran Pelagrua, bu yıl üçüncü sınıftaydı. O üç çocuk, Pelagrua, Fen Fakültesinden 'İhtiyar' diye bilinen bir çocuk, 'Kapulet' dediğimiz kızıl saçlı oğlan, 'Ispartalılar', bir de Tarquinio ile ben tüm eylemin stratejisini hazırlıyorduk. Anılarıma «*Bir Strateji Adamının Günlüğü*» demem boşuna değilmiş. Şaka bir yana, bu eylemi genel bir greve dönüştürmek pek fena olmayacak; bu konuda bir de düşündüğüm bir şey var. Komiteye de anlatacağım.

Aynı gün

Kendimi bu eylemin Genel Kurmayı içinde bulmam şöyle oldu:

Sabahın sekiz buçuğundan beri sokaklardayız, Tarquinio ile ben okulların olduğu tüm sokakları tarıyoruz, bu arada Üniversitenin iki adım ötesinde büyük Fondano kahvesinin önünden geçerken camın ardındaki masada tanıdık yüzler görüyoruz, Pelagrua, İhtiyar, Kapulet ve daha önce sözünü ettiğim Üniversiteli üç genç. Camı tıklatıyoruz ve Pelagrua bizi içeri çağırıyor.

İçeri girdiğimizde, yeni kırpılmış kuzgun karası saçlarını sıvazlayarak, «İki kişi misiniz?» diyor Pelagrua. «Masseo otur buraya, dinle!»

Öteki çocuklara bizi gösterip soruyor:

«Tanışıyor musunuz?»

Hep birlikte kafa sallıyoruz, yürekten el sıkışıyoruz, aslında o üç üniversiteliyi yalnızca gözümüz

ısırıyor.

Pelagrua konuşmaya başlıyor: «Bu ünlü Masseo'dur. Öğretmenlere 1922 yılında hint yağı içiren, öyküsü dilden dile anlatılır ya, işte o Tarquinio Masseo! O sıralar bir seminere bile katılmıştı, öyle değil mi?»

«Arkadaşım, dişlerini göstere göstere sırıtıyor, «Evet, öyle,» diyor.

«Güzel. Ancak onun görevi Faşizmin Hak Azizliğidir, hani ölümcül ve solgun yüzlü azizinki gibi, öyle değil mi?»

Bu kez Tarquinio'nun dudakları kıpırdamıyor.

«Tamam işte. Bir Kamu Güvenliği Komitesi ile yüz bin kelle istiyor. Bunu Roma'da yayımlanan bir dergide yazdı da. Bağışta bulunduğu dergide. Bağış veren bir kişidir, çok sevilen, sayılan biridir.»

Çevresine bakınıyor.

«Yanılıyor muyum?»

Aşırı gittiğini kendisi de farkediyor.

Konuşmasını parlak sözlerle bitirmeye çalışıyor: «Bu da,» diyor çabuk çabuk, «Bu da Alessio Mainardi, kodese hiç girmedi daha, ama geleceği parlak görünüyor. Eskiden kuduz geçirmişti; işte kanıtı.»

Ve elini gösteriyor, 1922'de onu ısırdığımda kalan yara izini.

«O da yazar, bazı küçük gazetelerde... Kendisine yazdırıldığında...»

Pelagrua'yı her zaman sevimsiz bulmuşumdur. Şimdi istediği kadar arkadaşımı kopya ettiğimi ima etsin, Tarquinio ile çok farklı olduğumuzu -dilimizin, düşüncelerimizin ve görüşlerimizin farklı olduğunu- biliyorum; ona kimsenin inanmayacağından öylesine eminim ki, sözleri beni kamçılamıyor bile. Soğukça sözünü kesiyorum:

«Doğru,» diyorum. «Öküz kadar kafasız olduğun halde, senin söylediklerini bile yazabilirim.»

Ayak ayak üstüne atarak, yanıtlıyor: «Gülünç öküzlerin kafasız olduklarını hiç bilmiyordum.»

«Yeter!» diyor yağlı, kaygan saçlı, ince uzun yüzlü üniversiteli öğrenci tiz bir sesle. Tarquinio ile bana dönerek, «Bence siz ikiniz bu işe tam zamanında girdiniz, aynı görüşte misiniz?»

Sonra yeniden Pelagrua'ya dönerek konuşuyor. «Sanırım okulda bunların pek çok destekçileri vardır.»

«Pek çok mu?» diye Pelagrua. «Binlerce!»

Yağlı saçlı, tiz sesli olanı, yine konuşmaya başlıyor. Boykota ilişkin en karışık talimatların hepsini çok teknik bir dille anlatıyor. Ama beklediğinin aksine ona pek de hayranlık duymuyorum. Konuşuyor, konuşuyor, iki okul arkadaşı dışında herkes derviş dinler gibi dinliyor onu.

Oradan çıkıp da başbaşa kalır kalmaz Tarquinio, «Şimdi gidip kendimizi sınamalıyız,» diyor.

«Bu talimatlardan ne kadarını öğrendiğimizi anlamak için mi?»

Pazar

Okuldan uzaklaştırılmam söz konusu, ama buna aldırmıyorum. Artık hangi mesleği seçeceğimi iyi biliyorum. Onyedi yaşıma kadar bekleyip pilot öğrenci olarak Hava Kuvvetlerine yazılacağım.

Kısa süre önce burada kamp kurmuşlardı. Dün gece de her yerde pilotlar gördüm; mavi giysileri içinde bir harikaydılar. Kendimi onlar gibi düşünmemek elimde değil. Giovanna yeniden okula gelmeyecekse, savaş çıksın daha iyi. O zaman beni daha çok sever -hem de daha ciddi sever- kampta olduğumu ve her gün savaştaymışçasına uçtuğumu bilse, sevgimize daha çok önem verir. Onunla asla evlenmesem bile umurumda değil. Pöh, bu dünyada evlenmekten başka yapacak şey mi yok sanki!

Acı ama, boykot sona erdi. Cuma günü komite toplantısında çoğunluk, sona ersin istedi, dönem sonu yaklaştığı için tehlikeli olabileceğini falan öne sürdüler. Tarquinio, her şeyin yolunda gittiğini söyledi, bugüne kadar boykot yapanlara karşı önlem alınmasını engellemek için tüm öğrencilerin birlikte bir günlük boykot yapmaları gerektiğini savundu. Ben de gizli toplantıda, bütün okulları işgal edip barikatlar kurma planımı açıkladım.

«Bolşevikler gibi,» diyor Pelagrua, «tüm fabrikaların işgali.»

Ne var ki ötekilerin, özellikle de Tarquinio'nun gözleri bu serüvenin hayaliyle parlıyor.

«Dengelemek için,» diyorum, «güvenlik açısından zorunluysa, içerdeyken ulusal marşımızı da söyleriz.»

O zaman yalnızca Mazzini -ya da Fakir, Derviş, dilerseniz Çığırtkan da diyebiliriz- duraksıyor ve teknik açıdan bin tane kuşku sıralıyor.

Ama bu planda karar kılıyoruz ve en akıllı çocukları yollayarak tam yedi müfreze kuruyoruz, her okula bir tane düşüyor.

●

Cuma gecesi dokuz buçukta, Tarquinio ile pansiyonun balkonunda, müfrezemizin bizi almaya gelecek öteki üç üyesini bekliyoruz. Bu üç kişi üçüncü sınıftandı, tabii biri de ödlek görünmek istemeyen Pelagrua idi. Erkek sesli Mazzarino çok iyi bir çocuktu; üçüncüsü de çok çalışan ve *Odissea*'yı ezbere bilen ama bir boksör kadar iri yarı olan Manuele Guiscardo idi. Islık çaldılar; Tarquinio ile aşağı iniyoruz.

Pelagrua'nın elinde bir bavul var.

«Gidiyor musun buradan?» diye soruyorum ona.

«Bu pijamaları gece giyip yarın da yıkamam gerekiyor,» diyor.

Homeros'ça bir kahkahayla gülüyoruz. O rahatsız olarak önden yürüyor, dördümüz kolkola giriyoruz. Bir, ki, bir, ki - dikkatimizi boş caddedeki yürüyüşümüze veriyoruz. Böylesi anlarda içinizde garip bir şeyler olur. Ben de koşmak istiyorum.

«Ağır ol teğmen,» diyor Pelagrua, «geldik.»

Okula bir caddenin aşağı kısmından giriliyor. Her yer karanlık.

«Sen Masseo,» diyor Pelagrua, «Sen kapıcının çaresine bak. Bu okuldan değilsin nasılsa.»

«Tamam!» diyor Tarquinio.

Bu arada biz kendimizi düzene sokarken, aramızdan o okula gidenler yüzlerine mendil bağlıyorlar.

Tarquinio çanı sertçe çekiyor. Uzaklardan yuvarlanan madeni bir kova gibi ses çıkartıyor çan. Mezardan gelen ihtiyar cadının sesi, «kim o?» diyor.

«Papaz,» diye yanıtlıyor Tarquinio.

«Papaz mı? Ne Papazı? Ne istiyorsun?» diyor yaşlı kadın kapıya yaklaşırken.

Tarquinio, sesini Yunanca öğretmenine benzetmeye çalışarak, «Evet, benim, muhterem kadınım. Benim, Peder Caffaro. O mübarek çocukların alıştırmalarını unutmuşum... yukarıda.»

Sesin sahibi kapıyı biraz aralıyor ne olup bittiğini anlamak için. Tarquinio kapıyı ittiği gibi hepimiz içeri doluşup kapıyı da arkamızdan kapatıyoruz. Yaşlı kadın geri geri gidip bağırarak yardım istiyor. Kocası Lombrico uçkuru elinde koşarak geliyor, kavgaya başlıyor.

Kargaşalıkta mendilim sıyrılıyor.

«Ya, sensin demek,» diyor şeytan herif. «Bu işin altından sizin çıkacağınızı kokunuzdan anlamıştım. Tümünüz buradan mısınız? Ne istiyorsunuz? Bunun adı düpedüz saldırıdır.»

«Hayır efendim,» diyor Tarquinio sert bir sesle. «Buna boykot deniyor. Mainardi konusunda ağzını sı-

kı tutacaksın, anlıyor musun?»

«Peki,» diyor adam, beni belleğine kazarak.

İşimin bittiğini anlıyorum, ama pek de umursamıyorum; nasılsa pilot öğrenci olmayı kafama koymuşum. Yalnızca ötekilerin uysallaşmasından kaygı duyuyorum.

«Kaldı ki,» diyorum, «söylese de söylemese de nasılsa bu yıl sınıf geçmem olanaksız. Dostlarım, zaten 2'lerden 3'lerden oluşan harika bir not ortalamam var; bir tek Yunancam fena değil, onun da nedenini bilemiyorum, bir de Bermuda'nın verdiği dersler iyi sayılır. Yoksa, durmadan çakıyorum, esaslı bir cezayı haketmişim, ne dersiniz! Bana kalırsa öyle. Bırakalım Eski Kafa kendi yağıyla kavrulsun...»

«Eski Kafa mı?» diye soruyor Emanuele. «O da ne demek?»

Tarquinio, gülümseyerek söze karışıyor.

«Babasına 'Eski Kafa' der.»

«Evet,» diye atılıyorum, «Babam. Görmelisiniz onu. Fırınlardan her çıkışında en küçük kardeşimiz bizi uyarmaya koşar: 'Eski Kafa geliyor! Eski Kafa geliyor!' Öfkelenince Eski Kafa'nın gözleri nasıl da alev alev yanar.»

«Yaa, ben seni hep öksüz sanırdım,» diyor Pelagrua esneyerek.

●

Tarquinio, iki yaşlıdan, kendilerini odaya kitlememize izin vermelerini istiyor. Onlara iyi geeceler dileyip merdiven sahanlığına yöneliyoruz.

Mazzarino, «Dikkatli olun çocuklar, ışıkları açmayın,» diyor. «Sokaktan görebilirler. Fenerleriniz yanınızda değil mi?»

Cebindeki feneri yakıyor. Sonra -tak, tak- Tarquinio ile Manuele de ceplerindeki fenerleri hayali

işaretler verir gibi peşpeşe yakıyorlar.

«Aa,» diyor Pelagrua, «Benimki bavulumda.»

«Çıkar bavuldan!» diye karşılık veriyor Mazzarino. Çünkü bölünmek zorunda kalacağız. Şimdi kararlaştıralım. Ben kimya odasında uyuyacağım, böylece ana girişe bakacağım.»

«Ben de müdürün odasında uyuyacağım,» diyor Pelagrua.

«Yürekli Agamemnon!» diye karşılık veriyor Manuele. «Krallık odası, yanında pijamasıyla gelene ayrılsın.»

Ve Tarquinio: «Sessiz olalım çocuklar,» diyor. «İmparatorluğu beş bölgeye ayıracağız. Birincisi: Mazzarino'nun seçtiği bölge - Dış Kesim A. Tamam mı? Başkent: Kimya Odası.»

Mazzarino: «Deniz Bölgesi diyelim. Dış dünyaya en çok orası açık.»

Tarquinio: «Çok iyi, Deniz Bölgesi. Hemen arkasına da Mezopotamya desek, burası da birinci katın geri kalan kesimini içine alsın. Başkent... başkent: kapalı jimnastik salonu. Hayır mı? Sen ister miydin burasını Manuele? Yalnız dikkat et, en tehlikeli yer.»

Manuele: «Eğer öyleyse mutlak isterim. Ya üstümüzdeki kat?»

Tarquinio daha sakin bir sesle, «Yukarıya gelince,» diyor, «orası Alessio Mainardi'nin Palmyra'sı* olsun. Daha yüksek bir bölge. Ve sakın unutma, seminer odasına girişteki merdivenler de oraya çıkar. Merdivene açılan bütün kapılar kapatılmamış mıydı?»

«Tabii,» diyor Mazzarino inandırıcı bir tonla. «1921'de oraları kapatmışlardı.»

(*) Palmyra: Mezopotamya'da, tepeler üzerinde kurulmuş tarihi bir kent. (Ç.N.)

Tarquinio: «Öyleyse anlaştık,» diyor. «Pelegrua Dış B Bölgesine gitsin ki anahtarı varsa Müdürün bürosunda kalabilsin. Mainardi Palmyra'ya. Ben bağlantı görevlisi olarak Batı'daki merdivenlerde duracağım. Piskoposun bahçesine bakan sınıflar hep boş olur değil mi?»

Pelagrua, esneyerek, «Tabii,» diyor. Sonra kibirli kibirli ekliyor, «Artık kendi bölgeme gidebilir miyim?»

Mazzarino, kırk yaşında bir adamın sesiyle konuşuyor:

«Bir dakika. İlk önce tüm bölgeyi birlikte gözden geçirelim.»

«Bırakın gitsin,» diyor Emanuele, öfkeyle. Pelagrua'ya dayanamadığı için Emanuele bana sevimli görünüyor. «Dördümüz gitsek yetmez mi?»

Pelagrua: «Bakın yeterli mi değil mi, kararı size bırakıyorum. Yetersiz bulursanız, bana ıslık çalın,» diyor.

Ayak sesleri tepemizde yankılanıyor, bir süre onun çift kapıyı açmasına, bir şeyler devirmesine ve eşyalara çarpıp kendi kendine söylenişine kulak veriyoruz.

«Güzel. Şimdi araştırma turumuza başlayalım mı?» diyor Mazzarino.

Dama açılan bir penceresi olan ikinci kata çıktığımızda kolkola durup trabzanlara yaslanıyoruz.

«İki B sınıfı bu kattadır, değil mi?» diye soruyor Tarquinio.

«İki B'ler her zaman bu kattadır,» diye yanıtlıyor Emanuele.

Tarquinio'nun iğrenç sözlerle Giovanna'dan söz edeceğini hissediyorum.

«O albayın kızı hep burada mı olur?»

Öteki ikisi gülüyor.

İçlerinden biri, «Arkadaşına sor, onunla sevişiyor,» diyor.

Bir yandan küplere biniyorum, bir yandan da söylenenler hoşuma gidiyor. Hepsi biliyorsa, o zaman bu aşk gerçek olmalı, diye düşünüyorum. Susuyorum, *kendi* bölgemde yalnız kalmak istiyorum, *bizim şeylerin* geçtiği koridora gitmek, sonra da onun sınıfına girip sırasına oturmak istiyorum.

Tarquinio acımasızca konuşmasını sürdürüyor. «Seremoniye kulak asma, Mainardi. Hemen yatmak istiyorsan, iyi geceler. Umarım oğlunuz olur!»

Zar zor yanıtlıyorum: «Fenerim yok.»

Sonra belli belirsiz, üstümde taşıdığım şeyden gurur duyuyorum. Unutmuşum. Onların fenerinden çok çok daha önemli bir şeyim var. Çatışmalı gecede aldığım tabancayı ağır ağır cebimden çıkarıyorum.

«Çocuklar,» diyorum, «buna ne dersiniz?»

Korkuyorlar.

«Tanrım!» diye çığlığı basıyor Emanuele. «Onu niye getirdin?»

Mazzarino: «İşte bu güzel! Başımızı fena halde belaya soktun.»

Tarquinio: «Neden geri vermedin? Buraya getirmek amma da kafa. Pekâlâ biliyorsun, yarın polis tepeden tırnağa arar bizi. Üstümüzde silah bulurlarsa...»

Mazzarino bir türlü kendine gelemiyor: «Amma da budalasın! Amma da eşşeksin! Bomba da getirseydin bari, niye getirmedin acaba, merak ediyorum.»

Sonra Manuele: «Saklamalıyız,» diyor. «Nasıl saklanır bilirsiniz. Gidip gömelim.»

Aynı gün

Gömmek düşüncesi bana da ters gelmiyor; sonra gidip koyduğum yerden çıkarabilirim.

Üçümüz aşağı iniyoruz, avludan geçince kendimizi, kız jimnastik salonunun yanıbaşında, incir ağacının bulunduğu bahçede, karanlıkta buluveriyoruz.

Karar veriyorum: «İncir ağacının dibine.»

Tarquinio: «Manuele jimnastik salonuna koş, kazacak bir şeyler bul getir,» diyor.

Bir an için, ellerinde fenerleri üçü de uzaklaşıp ağaçların altında kaybolacak, beni yalnız bırakacaklar gibi geliyor. Emanuele demir bir gülleyle dönüyor.

«Daha iyi bir şey bulamadım.»

Tarquinio ağaca tırmanıyor, «Baksanıza,» diye bağırıyor, «İncir var.»

Ve aşağıya birkaç incir atıyor.

«Yavaş konuş!» diyor Mazzarino, «Olgunları kopart, bunlar acı.»

Tarquinio tepeden sesleniyor: «Muşmula ağacı hâlâ duruyor mu? Onun da meyvesi tatlı olur.»

«Duruyor,» diyor Mazzarino, «Manuele de oraya gitti.»

Tarquinio ağaçtan kayıyor, sonra da Manuele'in yanına koşuyor. Mazzarino da tam arkasında duruyor.

Tabancayı çukura yerleştirip üstünü toprakla dolduruyorum. Sonra bir de Kurbağa'yı gömsem mutlu olacağımı düşünüyorum.

Oğlanlar dönüyor.

«Şimdi de ben gidiyorum muşmula ağacına,» diyorum.

«Yaprak yemekten hoşlanıyorsan yolun açık olsun,» diye sesleniyor Emanuele. «Al sana da biraz ayırdık. İşte...»

Jimnastik Salonunun kapısına, yakındaki bir sınıftan getirdiğimiz sıraları yığmaya girişiyoruz. Saat geceyarısını vuruyor.

«Bir iki saat olsun uyumayacak mıyız?» diye

soruyor Mazzarino. «Öteki işlere de sonra bakarız.»

Manuele: «Tüm sıraları yığmalıyız kapıya. Ders akıllarına gelene kadar en az bir gün uğraşırlar.»

Mazzarino: «Doğru,» diyor. «her şeyi üst üste yığıp gitsek yeter bence de.»

«Olmaz,» diyor Tarquinio. «Sabah sekiz buçukta tüm öğrenciler her günkü gibi gelecekler. Avluda yoklama yapılacak, anlıyor musun? Sanki boykot yokmuş gibi.»

Mazzarino geriniyor. «Doğru,» diyor.

Aramızda fısıldaşırken, karanlığın içinden, tabanca gibi insanı yerinden zıplatan bir ses duyuluyor, bir zil sesi.

«Korkmayın,» diyor Tarquinio. «Bizim oğlanlardan biridir. İddiaya girerim ki ne yaptığımızı görmeye gelmişlerdir.»

Gerçekten de öyle. Okulları gezen Mazzini, bir okul dışında, işlerin yolunda olduğunu söylüyor. Bu okulun müfrezesi de yanında. Bizi selamlıyorlar, bunun acısını çıkarabilmek için Madame Ludovica'ya giderek yeni mevziler elde edeceklerini söylüyorlar.

«Pelagrua'yı burada bırakıp, biz de gitsek mi?» diye soruyor Tarquinio.

Merdivenlerin başına vardığımızda, Pelagrua, kanarya sarısı pijamasıyla, sallana sallana, biraz da korkarak aşağı iniyor.

«Ne oluyor? Zil çaldı, duydunuz mu?»

Sonra bölünüyoruz, herkes dosdoğru kendi bölgesine yürüyor. Ben Palmyra'ma tırmanıyorum, ilk çeyrek saat için nöbete kalacak olan Tarquinio ikinci kata kadar bana eşlik ediyor. Yalnız kalınca, muşmulaları yemeğe başlıyorum, çekirdeklerini dam penceresinden dışarı fırlatıyorum. Çekirdekler tin diye çarpıyor, sonra karanlıkta yere düşüp kayboluyorlar.

Lambam da yok, ama ne önemi var. Sanki elim-

de bir ışık olsa ortalıkta dolaşırken daha çok korkarım gibi geliyor. Karanlıkta oldukça iyi hissediyorum kendimi. Karanlığın bir parçası olduğumu düşünüyorum. Ötekilere ve tüm dünyaya, «pöh» diyebilirim.

Her şey burada başlamıştı. Giovanna'nın sınıfına, İki B'ye gidiyorum. Sırasına oturuyorum. Sigara içiyorum. Sigaranın ateşinde, sıranın üstündeki yazıyı okuyorum: DIANA. Kara tahtaya gidip beyaz tebeşirle yazıyorum:

DIANA İLE ALESSIO

Ertesi sabah, kapıya biriken kalabalık bağrış çağrış olayı kutladı. Bütün kapılarda, bahçede, çatıda polis vardı. Tüm öğretmenler karşı kaldırımda bir arada duruyorlardı, müdür ise elleri böğründe, bir aşağı bir yukarı yürüyordu. Ve güneş, ve ziller; canım nasıl da dondurma istiyordu.

Nasıl kaçacağımızı bile bilmiyorduk. Sele kapılıp yok olmak için kendi adıma büyük bir istek duyuyordum. Kaldığım odanın penceresinden eğilip baktım ve dışardaki oğlanlara, kapıları açıp ayaklanmayı başlatmalarına izin vereceğimi söyledim.

«Hurra! Hurra!» diye bağrıştılar.

Kapıyı açtığımda, hemen kapının önünde duran dört polis, gençlerden oluşan duvarın altında kaldı. Her şeyin üstünden atlayıp perdeleri parçaladılar; en çok da sicilleri yakmak hevesindeydiler.

Öğleden sonra iki bini aşkın okullu çocuk, Martius Kampusunda cepleri yemiş dolu, çarpışan arabalarla hedef tahtalarının çevresinde gezinip durdu.

Salı

Bugün, Kurbağa'nın zatürre olup hastaneye kaldırıldığını öğrendim.

Çarşamba

Öğretmenler beni dönem sonuna kadar okuldan uzaklaştırdılar. Bütün yapıp yapacakları da bu oldu. Demek ki Kara Gömleklilerden korkuyorlar. Ama ben de bir yılımı yitirdim.

Cuma

Tarquinio ve Manuele'le birlikte Madam Ludovica'lara gittim. Kapıcı, zili çalarak yukardakilere, «Kısa Pantolonlular geldi,» diye haber veriyor. «Kısa Pantolonlular,» diyor, çünkü bir kısmımız daha çoraplarımızın üstüne inen uzun pantolon bile giymeyecek kadar küçüğüz.

Ara sıra, pijamayla odalara girip çıkarken gördüğümüz muhabbet tellallarıyla Madame Ludovica kavga ediyorlar. Kızlardan biri, Leonia dedikleri, çok korkmuş. Tellal onun yanındaymış; Madam bunu keşfedince ikisini birden dövmeye girişmiş.

«Aşkım benim, meleğim benim,» diye kendini savunuyor tellal, «sana taptığımı biliyorsun! Bu son uçarılığımı bağışla, her zaman paspasın olayım, koltuğun olayım, peri saçlı başının yastığı olayım.»

Kız tüm ciddiyetiyle, «kendisini jiletle öldürmeye kalkıştı,» dedi.

Sıcak oturma odasından, onun hâlâ yukarıya yalvaran sesini duyuyorduk: «Konuş benimle!.. kesmemi ister miydin? Söyle bana tapındığım kadın, kesmemi istiyorsan, söyle bana, bir an bile düşünmeden... keseceğim.»

Sonra Tarquinio'nun Viyana ağzıyla konuşan sarışınla söyleştiğini duydum, ya da öyle sandım, odanın öte yanında Zübeyde'den söz ediyorlardı. Birlikte bir odaya girdiler. Ben hiçbirini istemiyordum.

Sonra ben de tek başıma arka tarafa geçip o sarışını aldım.

Pazar

Her şey gitgide kötüleşiyor.

Evlatlık'a rastladım. Giovanna'nın beş gün için teyzesiyle birlikte Kuzey İtalya'ya gittiğini ve nişanlanmak üzere olduğunu öğrendim. Ama Evlatlık'ın nişana ilişkin sözlerinin doğru olmadığını düşünüyorum. Kendi kendime, boyuna, yeniden, yeniden nişanlanma sözü palavradır, diyorum. Teyzesi onu olsa olsa gezmeye götürmüştür.

Pazartesi

Yarın okulun son günü. Eski Kafa'dan mektup geldi; her zamanki mektuplarından biri, üstelik ateş püskürüyor. Ailenin *yüzkarası* olduğumu yazıyor.

Pelagrua'ya rastladım. Çok yakınlık gösteriyor bana. Kötü bir belsoğukluğuna yakalandığını anlatırken gözleri dolu dolu oluyor.

Salı

Bütün okulda sınav sonuçları açıklandı.

Altı dersten çakmışım; gelecek yıla kadar elveda. Giovanna geçmiş, Kurbağa da. Evlatlık da. Francovich, ekimde tarihle coğrafya sınavına yeniden girecek; salak, ağlıyor. Üçüncü sınıftaki arkadaşım Pelagrua'ya gelince, öyle bir çakmış ki, Devlet Sınavlarına bile giremeyecek.

●

Giovanna, sınıfını geçmeyen birine âşık olur mu hiç! Herkesin canı cehenneme. Bu günlüğün de canı cehenneme! Bugün gidip yine o Viyana'lıyla kalacağım. Şu Zübeyde'nin de ne tip bir kadın olduğunu öğrenmek istiyorum!

ALTI

Bir Strateji Adamının Günlüğü'nde son gün diye işaretlediğim salıyı izleyen sabah, 'Ocaklı Kasaba'ma doğru yola çıktım.

Ayrılırken duyduğum acıyı pek hatırlamıyorum; ama babama öfke dolu bir telgraf çektim: «Bu gece yedide oradayım, Yüzkaranız.»

Tarquinio'dan da soğuk ayrıldım. Beni trene kadar geçirmek istedi ama saat onda hâlâ yatakta son sigarasını tellendiriyordu; onbirde, aşağıda araba beklerken de, tıraş için yüzünü köpürtüyordu.

«Bir dakikacık, bir dakikacık daha...» diyordu benim sabırsızlığıma karşılık.

«Olanaksız, tiren onbir buçukta kalkıyor, vaktinde yetişeceğimden bile kuşkuluyum.» Kestirip attım: «Bak şimdi sana burada veda ediyorum. Yakında görüşürüz.»

Yüzü köpük içindeydi. Kucaklaşmadık; yalnızca el sıkıştık.

«Yazacak mısın?»

«Tabii!»

Ağlamaklı olan Sinyora Rosmunda ve öteki hizmetçiler koridordaydılar.

Sinyora, kafasını inek gibi sallayarak, «Yaa, işte böyle,» dedi.

«Mainardi, sevgili oğlum. Gelecek yıl yine aramızda olacaksın değil mi? Sana her gün sevdiğin mercimek çorbasından pişireceğim.»

Sonra kendimi bavullarımla arabanın içinde buldum, önümde sırtı iki adam genişliğinde, iri yarı bir arabacı oturuyordu.

Papağan, balkondan, her zamanki kısık sesiyle gürültülü bir biçimde, «Quino! Quino!» diye sesleniyordu.

Araba, Angel Guardian Kilisesinin yanından hız-

la köşeyi dönmek üzereyken, büyük dostumu gördüm. Kolları sıvanmış, yüzü gözü köpük içinde, odamızın balkonundan miyop gözlerini kısarak bana veda için son kez el sallıyordu.

Peki neden? Öfkeyle düşündüm kendi kendime. Neden? Neden? Savaşa falan gitmiyordum. Giovanna'nın oturduğu sokağa bakan bahçelerin yanından geçtik. Bak, dedim kendi kendime, bir süre için senin olan bu bahçelerde yürümeyeceksin.

Savaşa gitmiyordum, ama buradan ayrılmak ne demek, bir kez daha kafama dank etti. Kendi dünyamdan «kısa bir süre», üç ya da dört ay için uzak kalmak ne demek, bir daha anladım.

«Birleşik Demiryolları» şirketine ait küçük tirenin yeşil vagonundan üçüncü sınıf bir kompartmandan bir kişilik yer aldım. Sonra, tünelin içinde yankılanan tiz bir ıslık sesiyle ummadığım kadar kısa bir süre içinde kentten çok uzaklarda, pırıl pırıl mavi denizin kumsalında ilerlerken buldum kendimi. Uzakta sağ kolda, Giovanna'nın sokağından görünen, pembe dağ gitgide yaklaşıyordu.

Sonra tuz yatakları başladı.

Hep böyle olurdu. En son olarak yılbaşında gitmiştim; ama her gidişimde bu dünyaya geldiğimden beri sanki ilk kez bu yolculuğa çıkmış gibi olurdum. Deniz kıyısına geldiğimizde, annem ve babamla o küçük tirenin kırmızı kadifeli birinci sınıf kompartmanında oturmuş pembe dağlı kentten -ne için gittiğimizi tanrı bilir- dönüyormuş gibi olurdum.

Annem beni dizine oturtur, ben de ona dışarda ne var, ne yok sorardım.

«Ama o su oğlum,» derdi annem. «Görmüyor musun su olduğunu?»

Sonbahar olmalıydı; zaman zaman çevreyi aydınlatan bir yağmur yağardı, tarlalarda suyu görünce parlayan asma yapraklarının altında salkım

salkım üzümler sarkardı. Annem, belli belirsiz, analara özgü gülüşüyle, denize de, yağmura da, üzümlere de, tuz bataklıklarına da «su» deyip geçerdi.

«Su derken ne demek istiyorsun?» diye tutturduğum olurdu.

Ama daha ayrıntılı bir yanıt alamazdım. Sonra annemin dizinden iner, benden bir yaş büyük olan ve okuma yazma bilen -en azından istasyonların üzerindeki yazıları okuyabilen- kızkardeşim Menta'nın yanına, kırmızı kadifenin üstüne otururdum.

Tıpkı eskiden olduğu gibi tiren, bugün de beş dakikada bir duruyordu, ama bu kez güneş ve uyuşukluk vardı, demiryolcuların mırıltısının arasından, derinden derinden ağustos böceklerinin cıvıltısı geliyordu.

Deniz gözden kaybolana kadar tuz yataklarının arasında yol aldık.

Kestane ağaçlarının yeşilliğine varınca, yeniden durmaya başladık, sonra uzun tırmanışlara sıra geldi, neredeyse yayaların hızıyla gidiyoruz, makaslara geldiğimizde kolluklu demiryolcular ellerinde kürekleri ağır ağır yoldan çekiliyor, mavi desenli kirli mendilleriyle terli yüzlerini siliyorlar.

Çıt çıkmayan bir yerde daha durduk, ağaçlardan birinin dalından kırmızı bir bayrak sallanıyor. Sonra kırmızı yanıyor, duruyoruz. Tiren bir kamış tarlasının orta yerinde ıslık çalıyor uzun uzun; aşağıdan bir akarsuyun mırıltısı duyuluyor.

Kamış tarlasındaki istasyonda, yanımızdan bir yük tireni geçiyor; sonra yine yokuş yukarı çıkıp iniyoruz. Kompartmanda bazan beş bazan da altı kişi oluyoruz. Çok asık suratlı ve sessiz olduğu için Arap olduğuna karar verdiğim bir rahip, tuz yataklarını geçtikten sonra binen mutlu bir çiftçi ile karısı, muşmula sepetini eteğinin altına koyarak güneşte uyuyakalan kırmızı yüzlü bir yaşlı kadın, paçavralara

sarılı baltasını sırtından indirmeyen ve bir ara çok kenarda oturduğu için düşüp fena halde korkan asık suratlı oduncu. Uyku yüzümü yalayıp geçerken bir an için fena halde gözlerim kapandığında, Tarquinio ile Sinyora Rosmunda'nın seslerini duyuyorum; o kadar yakından geliyor ki, inanılmaz bir gerçeklikte, günlük yaşamımızdan konuşuyorlar: Onlarla birlikteyken her gün konuştuğumuz sözler söyleniyor: «Son sigaramı içiyorum... Son sigarayı... Gelecek yıl aramızda olacaksın değil mi?»

Ağır ağır kükürt kasabasına yaklaşıyoruz, tepeler sarı bir mucize gibi uzanıyor önümüzde; hava barut ve şeytanın küflü kokusuyla dolup taşıyor.

Uzun uzun bekliyoruz istasyonlarda. Kükürt torbalarının kum torbaları gibi yığılı durduğu yükleme tahtasının üstündeki arabacıların, tartışırken çıkardıkları gürültü, sıcağı daha da artırıyor.

Niye bu kadar uzuyor? Beklerken öfkeye kapılıyorum.

Pencereden dışarı sarkıyorum. Dökme demirden uzun koluyla lokomotife su dolduran hortumu görüyorum. Yeniden yola koyuluyoruz. Uzaklardan ana yoldaki at arabalarının gümbürtülü uyuşuk sesleri duyuluyor.

Yüksek bir tepenin üstüne kurulmuş kubbeli kentin eteğine varıyoruz. Ünlü manastırın iki bacağını açmış kemerini, kayaların üstünde yeniden görüyorum.

Erkek kardeşlerimle oynadığımız oyunlarda burası Tibet olurdu.

Orada yatılı okuyan Guglielmo, sütunlar kadar uzun mumlarla yapılan ayinlerden ve Kutsal Haftalardan ilginç öyküler anlatırdı.

Guglielmo'nun evde olacağı düşüncesiyle rahatladım. Her zamanki gibi yine ekim ayında bütünlemeye kalmadan sınıfını geçmişti. Eski Kafa, benim

de o rahibeli yatılı okula gönderilmemin en çıkar yol olduğunu söyleyecekti.

Kentteki saat altıyı vurdu ve güneşe karşı siyah siluetleriyle kubbeler kaybolmaya başladı. Pelin kaplı ovaya girmiştik bile. Tiren, ince uzun ağaçların oluşturduğu yeşil buluta doğru ilerlerken demir köprünün üstünden makinalı tüfeğin sesini andıran bir gürültüyle geçiverdi. İlk kez bu gürültüden ürktüm, hiç kesilmeyecek gibi geldi bana.

İçimi karartan bir önseziyle, gelmek üzereyiz, diye düşündüm.

Benimle birlikte kompartmanda kalan tek yolcu, kısık gözlü rahipti. Üstünden uzanıp iki bavulumu indirdim.

Beni karşılamaya kim gelecekti acaba?

Okaliptüs ağaçlarıyla bezenmiş istasyonda tirenden inen tek yolcu benim. Ağaçların arasından bir kamçının şaklayışını duyuyorum ve bavullarımı sürüye sürüye, çıkışa doğru hızlı hızlı yürüyorum. Tek atlı arabayla Guglielmo gelmiştir diyorum. Ama kızkardeşimi görüyorum.

«Aaa, Menta!»

«Tabii,» dedi kızkardeşim ışıldayan yüzüyle. Kamçısı elinde arabadan atladı.

«Nasılsın?» Gülerek yanıma geldi, koluma girdi. Ağlamak istiyordum.

«Hımmm,» diye homurdandım.

Başkası değil de Menta geldi diye sevinmiştim. Yeşilli bir şey giymişti. Altında da gri etek vardı. Güçlü boynu, neşeli gözleriyle güzel bir şeydi.

«Düşün bir kere, kamyonu göndereceklerdi!» dedi arabaya tırmanıp yanyana oturduğumuzda.

«Kamyon mu? Niye? Atlı arabayı lâyık görmediler mi bu kez?»

At tırısa geçmişti. Koşumları elinden almak istedim ama vermedi.

«Ağır ağır gidelim,» dedim. «Günün bu saatinde buralar çok güzeldir...»

«Şuna açık açık, buraya dönmek istemiyorum desene,» dedi Menta ciddileşerek.

Sabahtan akşama kadar istasyona taşınan tuğlalarımızın tozuyla kırmızıya bulanmış ana yolda, güneş pamuk tarlalarından yavaşça kaybolurken, hiç konuşmadan yol almak gerçekten güzeldi. Küme küme okaliptüsler yer yer parıldıyordu. Yapraklarıyla, gövdeleriyle ateş gibi yanan bu sevgili ağaçların altında, yamyamların harika serüvenlerini anlatan ne çok da öykü okumuştum. Karabiber ağaçları bulutlu kitleler gibi ufukta titreşiyordu. Ovayı boydan boya geçen kanal boyunca sonsuza dek duman kıvrımları uzanıyordu.

Olabildiğince güzel bir yerdi burası... Bir ucunda Giovanna'nın yaşadığı, yeşile çalan ulu ağaçlı bahçeleri düşündüm.

Sonra sordum: «Neden Guglielmo gelmedi de sen geldin?»

«Çünkü ben kendim istedim,» dedi Menta. Sonra da kendinden çok hoşnut bir edayla, her gün bu saatlerde arabayı ona verdiklerini anlattı. Ya kasabaya gidiyormuş, ya da Saint-Vincent bayramının kutlandığı küçük köy boyunca uzanan deniz kıyısındaki yolda geziniyormuş.

«Hatırlıyor musun? En sonunda babamla annem, üstüme düşmekten vazgeçtiler. Ne dersin, yeterince büyüdüm, değil mi?»

Genç bir kadın olarak ne kadar *önemsemem* gerekiyordu, karar vermeliydim. Biraz da etkilenerek baktım ona. Yüreğimde ağırlığını duyduğum bir dolu şey kafamı karıştırdı. Giovanna'nınkini andıran kokusu yerine kırların kokusunu duyabilmek için başımı öte yana çevirdim. Fırınlanan kumun kuru kokusunu almayı başardım. Bu koku havada süzülen

dumanla birlikte burnuma kadar geldi. Güneş ağaçların tepesinden çekilmişti. Fabrikalarla evler görünmez olmuştu, aşağılarda kalan köyün çan kulesi ve şuraya buraya serpiştirilmiş çiftliklerin tümü de bizimkiler gibi kırmızı tuğladandı. Hayvanlar böğürüyordu. Pamuk tarlalarının güneyinden, oldukça uzaktan gelen çan sesi ansızın kesiliverdi.

«Çok büyümüşüm, değil mi?» diye sordu Menta.

«Elbette, çok büyümüşsün,» dedim ona bakmadan. «Açık konuşmak gerekirse, hoş bir kız olmuşsun.»

Sonra birden öfkelenip kamçıyı kaptığım gibi aldım elinden. Havada savurup atın sırtına indirdim, tırısa geçiverdi.

«Bir de sana evdeki durumu anlatayım diye geldim,» dedi Menta. «Biliyorsun Alessio, ikisini de çok kızdırdın sen.»

«Eski Kafa'yı, ha?» dedim.

«Annemi de,» dedi kızkardeşim.

Annemi mi? Pudralanmış güzel yüzünü kitabından kaldırıp, Sinyora Rosmunda Formica'nınkini andıran uzun bir iç çekişle kafasını sallamıştır. Annemi kızdırmamaya özen gösterdiğim yıllar çok geride kalmıştı. Çocukluğum boyunca benden tek istenen şu olmuştu: «Anneni sinirlendirme!» Akla gelecek en ufak şeyde bile annemizi sinirlendirmemeğe dikkat etme kaygısı içimizde yaşardı. Onun iyiliği için oyunlarımızdan vazgeçer, fısıltıyla konuşur, ayak seslerimize bile dikkat ederdik. Yağmur yağarken içerde olmalıydık; çünkü ya o gözle görünmeyen esrarengiz migreni tutardı, ya da kitap okuyup piyano çalardı. Eski Kafa da bu mezhebin yüksek dereceli bir rahibiydi. Islık çaldığımızda bile kötü çocuk olmak korkusundan neredeyse hasta olurduk; kötü çocuk olmaya büyük bir özlem duyuyorduk. Oynayabildiğimiz tek oyun, «Kötü Çocuk!» oyunuydu. Birbirimizin ca-

nını acıtarak ya da karşılıklı taş atarak oynadığımız bu oyunda, Menta, Kötü Yürekli Kraliçe; ben, Kötü Kızılderili; Guglielmo, Zalim Kaptan; Ciro ile Giuliano da kötü adam olur, tümümüz çiftçilerle işçilerin oğullarından oluşmuş ciğeri beş para etmez Sümüklü Küçükler Ordusuna karşı savaş açardık. Eve döndüğümüzde zaman zaman öylesine çılgınlaşırdık ki Eski Kafa bile kendisine saygılı davranmamızı sağlayamazdı. Bizi ikinci katta, içinde kırılacak hiçbir şey bulunmayan boş bir odaya kapatırlardı, biz de yerdeki tuğlaları söküp taş diye pencereden dışarı fırlatırdık.

Şu anda anlıyorum ki, bu dünyada öylesine kötü kalabilen tek kişi benmişim.

Menta çok ciddi. Gençlik neşesi tümüyle tükenmiş. Fırın görüntüleri arasından anayolda ilerledikçe yüzündeki kuruntulu bekleyiş daha da koyulaşıyor.

«Umarım beni kamçıyla beklemiyorlardır,» diyorum, kararlı bir tonla.

Eğer öyleyse, onlara karşılık vermeye hazır olduğumu ekliyorum.

«Elbette hayır!» diyor Menta. «Tam tersi.»

İçini çekiyor, atın hızını kesmek için koşumlara asılıyor.

«Seni görmek istemiyorlar, hiç istemiyorlar. Anlıyor musun?»

Yerimden fırlıyorum, at yine tırısa geçiyor.

«Ya, öyle mi? Ne umuyorlar ki? Geri döneceğim!» diye bağırıyorum. «Evet geri dönüyorum! Bırak beni ineyim! İstasyona yürüyerek giderim!»

Menta, yanıt olarak, «Atı ürküttün!» diye bağırıyor.

Koşumlara asılmaktan yüzü kıpkırmızı olmuş.

Sonra büyük bir soğukkanlılıkla, «Ama biliyorsun, babamız çok hasta,» diyor.

«Bana ne,» demek üzereyim. Ama kızkardeşimin

yüzündeki soğukkanlı görünümü farkedince duraksıyorum.

Atların toynak sesleri, griye bürünmüş renglyle yol boyunca akan derenin şırıltısı ve ağustosböceklerinden başka ses yok. Hâlâ maviliğini koruyan bir gökyüzü altında, uzaklarda hava kararıyor, ağaçlarla damlar birbirine karışıyor. Ama tek ışık yanmıyor. Yalnızca tuğla fırınlarının bacasından üç sütun halinde yükselen duman, gökyüzü kararkça, kızıllaşıyor.

Sonra ceketleri kollarının altında, elleri ceplerinde köylerine yayan dönen işçilerle karşılaşmaya başlıyoruz. Gevezelik ediyorlar; tek başlarına yürüyenlerse ya şarkı söylüyor, ya da ıslık çalıyor. Geçerken bize de sesleniyorlar.

«Devrim başladı mı ha?» diye bağırıyor biri. Sesi kocaman yapma bir sakalın arasından çıkıyor sanki.

Kızkardeşim kendi kendine gülüyor.

«Babamın nesi var?» diye soruyorum.

«Karaciğeri. Zaten hep karaciğerinden çekmiştir. Ama geçen pazartesi ölecek gibi oldu. Guglielmo ile sabahın altısında doktor çağırmaya gittik. Zavallı babam yemyeşil olmuştu. Sanıyorum, kanına safra karışmış, öyle bir şey işte.»

«Demek tam da hastalığının üstüne geliyorum?» diye soruyorum, kaygıyla:

Sonra kamçının kızkardeşimin ayağına düşmesine aldırmadan başımı ellerimin arasına alıyorum.

«Öyle mutsuzum ki,» diye mırıldanıyorum. «Beni görmek istememeleri umurumda bile değil. Bıraksalar da gitsem. Pilot öğrenci olacağım. Böylesine mutsuz yaşayamam ki.»

Kızkardeşimin dirseğimi sıktığını farkediyorum.

«Neyin var Alessio?» diye soruyor. «Bahse girerim ki sen birini seviyorsun.»

«Seviyorsam ne olmuş?» diye öfkeyle bağırıyo-

rum.

Mutsuzluğumun, «birini» seviyor olmaktan kaynahlandığı düşüncesine başkaldırıyorum.

Ama sonra ona her şeyi anlatıveriyorum. Kızın bir daha okula geri dönmediğini, öpüştüğümüz günden sonra ortadan yok olduğunu ve onu bir daha hiç göremediğimi anlatıyorum.

«Ne kadar olağanüstü,» diyor Menta. Yüzünde durağan bir gülümsemeyle uzaklara dikiyor gözlerini. «Peki, adı neydi?»

Adının Zübeyde olduğunu söylemek zorundaymışım gibime geliyor. Giovanna'dan çok daha güzel bir ad, diye geçiriyorum aklımdan. «Adı Zübeyde,» diyorum.

«Nasıl admış o öyle? diye heyecanla bağırıyor Menta. «Hiç duymamıştım. Peki hangi ulustan? Peki nereli? Türk mü?»

Aklıma geleni söylüyorum. «Yarı Mısırlı. Kahire'de doğmuş. Ama babası bizim orduda albay.»

«Çok güzeldir herhalde, değil mi? Çok da esmer olmalı.»

Giovanna'nın gururlu parlak gözleriyle esmer olduğunu çok iyi hatırlıyorum. Ne var ki ona Zübeyde adını taktığıma göre, saçları da sarı olmalı diye düşünüyorum.

«Evet, esmer sayılır, ama saçları sarı,» diyorum.

«Ya gözleri?» diyor kardeşim.

Aklıma Tarquinio'nun sözleri geliyor: «Siyah gözler, ama gerçekten siyah, öyle sıradan kahverengi değil,» demişti. Giovanna'nın ışıklı gri gözleri ise capcanlı içimde; daha fazla yalan söyleyemeyeceğim.

«Tam rengini kestiremiyorum,» diyorum. «Bir çeşit gri. Ama koyu, çok koyu...»

Kızkardeşim içini çekiyor.

«Çok güzel olmalı. Onunla arkadaş olabilirdim değil mi? Kentte otursaydık...»

Vaktiyle pembe dağın bulunduğu kentte kışlık bir evimiz vardı, ama Eski Kafa, tüm ailenin tuğla fırınlarıyla yanyana olmasını istedi. Kızkardeşimin bile dönmesi gerekti.

«Seni yatılı vermeleri gerekmez miydi?» diye soruyorum. «Niye vermediler dersin?»

«İstemedim. Burada hiç olmazsa, sağa sola göz kulak oluyorum. Tırpan kullanmasını öğrendim, biliyor musun?»

Kamçıyı ağaçların yapraklarına çarpacak biçimde havaya savuruyor. Düşen bir yaprak hayvanın kıçının tepesinde bizimle birlikte koşturmaya başlıyor.

«Eh geldik sayılır,» diyor.

Daha hava iyice kararmamıştı, ama yeşilliklerin arasından ışıklar parıldıyordu. Çiftliğin bulunduğu yerden saçma sapan türküler söyleyen çocukların sesi geliyordu.

Giulia Hanım, Giulia Hanım
Nerelerden geliyorsun bakalım?

Hendekten fırlayan bir çocuk teslim olmamızı buyurdu.

«Eller yukarı!»

Uzun sopalarla silahlanmış Guglielmo, Ciro ve Guiliano, çevremizi sardılar, atı durdurup bağrışmaya başladılar.

O üç şeytan, çiftliğin avlusunu geçerken, büyük bir gürültüyle üstümde hoplayıp zıplıyor, beni kucaklayıp tepeme tırmanıyorlardı. İşçi çocukları tuğla ocaklarından gelen dumanın, alevi andıran pırıltısında çember kurmuş türkü söylüyorlardı. Evimizin penceresinden bakan bir kafa, annem olmalıydı, geri çekildi.

«Ne olur, sessiz olun!» dedi Menta, merdivenleri

çıkarken. «Babamın hastalığını unutuyorsunuz.»

Yemek odasında sofra hazırdı, ama Eski Kafa, yemek yemeden yatmamı buyurdu.

Çok güzel! Yemek isteyen mi vardı sanki?

Onlar aşağıda yemek yerlerken ben odada tek başıma masaya konan tabakların tıkırtısını dinliyordum. Bu ses çocukken hastalanıp da yatakta olduğum günlerde soluğumu kesebilirdi.

İki gün direttim, odamda kapalı kaldım.

«İyisin değil mi?»

«Devam edeceksin, değil mi? Haklısın,» dedi benimle aynı odayı paylaşan Guglielmo.

Ciro ile Guiliana bitişik odada kalıyorlardı, geceleri aradaki kapıyı açık bırakırdık. Guiliano doğmazdan önce, hepimiz küçükken, annemizin babamızın odasına bitişik odada birlikte uyuduğumuz günleri hatırladım. Ciro en küçüğümüzdü. Annemle babamın odalarının kapısını hep açık bırakmalarını isterdi, Guglielmo ise kapansın diye tuttururdu. Ciro uykuya dalana kadar bekler, sonra kapıyı kapatıp karanlıkta bir süre fısıldaşırdık.

Şimdi üçü birden sabahtan akşama benim başımda gürültü patırtı ediyorlardı. Guiliano güllesiyle oynamamı, kendisinin göze alıp da kıramadığı pencereye doğru sallamamı istiyordu.

«Daha sonra dışarıya oynamaya gelecek misin?» diye soruyordu Ciro.

Esrarengiz bir havayla söylediği «daha sonra» sözüyle ne demek istediğini anlayamıyordum.

Guglielmo'ya gelince, kendimi isteyerek kapattığım odadan çıkmamı -«Sürgün» diyordu buna- önceki yıl yaptığımız gibi kırlarda Robinson Crusoe'culuk oynamamızı büyük bir sabırsızlıkla bekliyordu.

Menta her gün beni görmeye geliyordu.

Guiliano, «Kov onu!» diye bağırıyordu. «O bir casus!»

Ama kızkardeşimle pencerenin başında durup, kentten ve pembe dağdan söz ediyorduk. Ona Tarquinio ile çok iyi arkadaş olduğumuzu ve 'mağara'yı anlattım.

«Ya Zübeyde?» diye sordu sonunda dayanamayarak.

Şöyle bir düşündüm. Hiç görmediğim öteki kızı, sonra da o gri gözleri düşündüm. Bir keresinde Giovanna'nın adı kaçıvermişti ağzımdan.

«Giovanna da kim?» dedi kız kardeşim, belli belirsiz bir alayla.

Kafam karışmıştı.

«Yok, Zübeyde,» dedim. «Önceleri adının Giovanna olduğunu sanıyordum. Onun sınıfından bir öğrenci; Kurbağa dediğimiz bir çocuk kafamı karıştırmıştı. Gerçek adını öğrenince az kalsın öldürecektim onu.»

Aşağılara, üç fırın bacasının ardında kalan ekilmemiş, pelin kaplı kırlara baktık.

Şimdi kızkardeşime büyük sevgi duyuyordum; yine de dirsek dirseğe, pencerenin kenarında, kırların görüntüsüyle soluklarımız kesilmiş ayakta dururken, ona hiç bir sırrımı açmamış olmayı özlüyor, yeni büyümeye başladığım günlerdeki gibi ondan nefret etmiş olmayı diliyordum. Karşılığında onun da bana bazı sırlar vermesinden korkuyordum. Buna dayanamazdım, o zaman tatlı sözlerini dudaklarında dondurarak, ters bir tavırla çekip gidiverirdim. Giovanna benim için ne anlama geliyorsa, birgün o da bir başkası için aynı anlama gelecekti, bunu kavrıyordum. Böyle olmasını istiyordum, ama her şey gizlice olsun, diyordum; hem öyle olsun ki bu olayla birlikte o ortadan kaybolsun, yanımıza ancak yıllar sonra, çoluğa çocuğa karışıp kendi haya-

tını kurduktan sonra gelsin istiyordum. Bu kıskançlık aynı kanı taşımamızdan gelmiyordu; kendimizi hiç de bir 'klan' gibi düşünmezdik. Annemizle babamızdan daha iyi kişiler olacağımızı düşüne düşüne; başka bir kuşaktan geliyor olmanın ince duygusuyla ve bizim yaşımızdaki, bizim görüşümüzdeki kişilere karşı açık düşünceli olarak büyümüştük. Bazı bazı, Menta'ya aşık olacak oğlanın neye benzeyeceğini hayalimde canlandırdığım bile olmuştu. Geçmişte onu bir arkadaş gibi beklemiştim. Uzun boylu, sevgi dolu olacaktı, mavi gözlerinde kendinden küçüklere hoşgörü parıltıları yanıp sönecekti. Zillerle donatılmış, midillilerin çektiği bir arabayla esrarengiz bir hava içinde çıkıp gelecekti. Ama Menta'nın onu çok ciddiye almasını da hiç istemezdim. Bu işin en ciddi yanı olan nikâh bile gizlice kıyılmalıydı. O gencin enistemiz olduğunu duyunca şaşkına dönmeliydik.

Menta'ya Tarquinio'yu anlatırken yavaş yavaş büyük dostumu, geçmişteki bu esrarengiz genç olarak düşünmeye başladım; kendi kendime onun Menta'ya aşık olmasına izin verip vermeyeceğimi soruyordum. Onun büyülü arabayla gelişi, bilinmedik bir yerden gelmek gibi olmazdı. Sohbetlerimizin arasından, günlük yaşantılarımızın kâh derin kâh kavgacı arkadaşlığından, birlikteliğimizden ortaya çıkıverecekti; doğrudan 'mağara'dan çıktığı gibi geliverecekti. Menta'nın, 'mağara'daki sohbetlerimizin bir parçası olmasına izin veremezdim.

Arkadaşımın adı geçtiğinde, Menta'nın suskunluğunda dikkatle bir şeyler yakalamaya çalıştım, ama bu suskunlukta kuşku uyandırıcı hiçbir iz bulamadım. Bir keresinde kentte hastalandığımda, Tarquinio'nun anneme gönderdiği bir mektubu yanıtladığını bile anlattı. Hayır, bu konuda, yüreğinin sırlarını açacak diye korkmama gerek yoktu; yüre-

ğinde sırlar bulunması olasılığına bile dayanamıyordum. Bana sırlarını açmaya hiç hakkı olmadığını düşündüm; Giovanna nasıl günün birinde gelip de benim kraliçem olduysa, o da esrarengiz bir gencin kraliçesi olmalıydı.

Gönüllü sürgünüm boyunca her gün odama yemeğimi getiren Menta olmuştu. Bir gece ansızın elinde tepsiyle, annem çıkageldi. Sessizce öptüm onu.

«Oğlum, bu konuyu kapatalım,» dedi, Guglielmo'nun yatağına otururken. Sonra büyük bir soğukkanlılıkla ekledi: «Hiç de kötü görünmüyorsun. Geçen kışa göre toplamışsın.»

«Haklısın,» dedim, asık suratla kafamı sallayarak.

Keyifle yemeğimi yemeye başladım; derken gitse diye gözünün içine baktığımı farkettim. Sinirlenmiştim ona. İçimde kopan fırtınaya çok uzaktı. Çocukluğumda odanın birinde babamla konuşurlarken, kendi kendime onların gerçek annem babam olup olmadıklarını sorardım, yoksa değil miydiler, öyle gülüşüp konuşurlarken beni bir lokmada yutuverecek devlerden miydiler?

«Peki annenle babanı görmek için hiç bir istek yok mu içinde?» diye sordu annem. «Çıkageliyorsun, sonra da kendini odana kapatıyorsun. Senin hakkında ne düşünmeliyiz?»

«Siz beni görmek istemediyseniz...»

«Bak şimdi oğlum,» dedi, «böyle konuşman çok saçma. Gelip seni bağışlamamızı istemeliydin kuşkusuz.»

Ayağa kalktı, saçlarımı okşayıp ağır ağır kapıya yöneldi.

«Yemeğini ye, seni babanın odasında bekliyorum, olur mu?»

Karnımı doyurduktan sonra babamın loş odasına gittim, odada sirke ve ateşli hastalık kokusu vardı.

Gözleri öylesine solgundu ki, yalnızca akları görünüyordu. Yarı yarıya yastığa gömülü terli yüzünden öptüm.

Zayıf sesiyle, «Ah, yüz karamız,» dedi. «Bunu sonra konuşuruz,» diye de ekledi; «sonra konuşacağız.»

Ne o, ne de annem başka tek söz etmediler. Odanın ortasında ayakta dururken onlarla birlikte yaşama döneminin artık gerilerde kaldığını düşünmeye bıraktılar beni.

Peki böyle bir şey hiç olmuş muydu? Bebekken teyzelerimden birkaçını çok severdim, ilk çocukluk günlerimde, büyükbabama tapardım, tüm akrabalarımı severdim, ama o ikisine hep kuşkuyla bakmışımdır. Ya büyükbabamın evi! Evet orada mutlu olurdum. Dörtnal giden arabaların geçtiği bir caddeye bakan yüksek beyaz balkonları vardı; saçaklı damların arasından insanı büyüleyen bir deniz görüntüsü kıvrım kıvrım uzanırdı. Bir teyzem vardı, genç kıza benzerdi, fırından yeni çıkmış bisküvi gibi kokardı. Annemse hep salkım kokardı. Açık renk sakalına kır düşmüş bir büyükbabam vardı, uzun boyu ve mavi gözleriyle Vikinglere benzerdi. Doğudaki ovalarda katıldığı savaşları, eski zaman efendisi gibi anlatırdı. Küçük elleri siyah kıllarla kaplı babamsa, daha ufak tefekti, savaştan döndüğünde ayağı aksıyordu. Uzun yıllar yaşamış olan dedem büyük bir çatışmadan sağsalim kurtulduğu için kendisine ölümsüz gözüyle bakılırdı; babamsa savaşın ilk alevlerinde yaralanmıştı. Bir teyze daha vardı, o da kaptan olan kocasıyla Amerika'ya, Avustralya'ya gitmiş, dünyanın pek çok yerini görmüştü; o savaşlar ve depremler içinde yaşarken, annem yıllarını yalnızca elbiseler ve etekler arasında geçirmişti. Hasır güneşlikleri olan kocaman bir oda vardı, geceleri akrabalarla dolar taşardı. Masada büyük dilimler ha-

linde pembe karpuzlar olurdu; bizim evimizdeyse yalnızca yarı kapalı panjurlarla, her zaman öteki odada oturan annemle babam vardı. Büyükbabamın evi, kocaman bir panayırı andırıyordu; amcalarımın evleri de öyle. Altın Çağı'nın büyük komünal toplumu gibi evin her bir yanından insanlar sarkardı. Günlerce ve haftalarca kalmaya gelen konuklar, evde canlarının çektiği gibi davranırlar, evi neşeli ve heyecanlı bir kargaşaya boğarlardı. Derken büyükbabam öldü, Constantino amcam da grip salgınında ortadan kaybolunca mutlu kabile dağıldı. Biz de, Menta ile ben yani, annemle babamın seviştikleri evin disiplinine bırakıldık. Onların bir zamanlar nasıl birbirlerine aşık olduklarını, teyzelerimizden dinlemiştik. Hâlâ da aşıktılar birbirlerine. Bakışlarındaki beklenmedik değişikliğin ne anlama geldiğini bilir, doğru odamıza koşardık. Onların yavanlıkları, ve anlamsızlıkları, bizi farkettikleri an büründükleri ahlakçı tutum hep bu yüzdendi: birbirlerini gizli bir iştahla yalayıp yutarlardı. Başka insanlar için, ya da dünyanın genel mutluluğu adına gülmezlerdi bile. Annem yine de doğuştan farklıydı; Viking babası gibi, Doğu'lu kızkardeşleri gibi, dünyanın ortasındaki ateşi kendi tatlı yağıyla canlandırabilirdi. Ama babam, onu karanlık bir mihraba yerleştirmiş ve ona dünyayı kurban ediyordu. Annemin başkalarına olan sevgisini her gün kıllı elleriyle söndürürdü, çocuklarını bile yesin diye gözünü kırpmadan sırayla ona sunabilirdi.

Bu böyle gelmişti, böyle giderdi. Ama babamın mesleği bana çekici geliyordu. Okuldaki ilk yıllarımda, arkadaşlarım, baban ne iş yapar diye sorduklarında, gururla yanıtlardım: Babam tuğla yapar. Bizim yaşadığımız yerlerde babamdan önce tuğla bilinmezdi; sonra babam Lombardiya'dan büyükbaba-

mın yaşadığı kente geldiğinde, kırlık bölgeleri gezerken, okaliptüs ağaçlarının ardına gizlenmiş eski ve küçük kilisenin tuğla duvarlarını görmüş. O yöredeki binaların tüm taştan yapıldığını bildiğinden şaşırıp kalmış, yanındaki adam daha da çok şaşmış.

O adam, «Ama bakın, baksanıza!» diye bağırmış. «Tuğla! Düşünün bir kere biz de evlerimizi taş yerine böyle tuğlayla yapabilsek, tam üçte bir fiyata çıkarırdık!»

Babam durmuş ve dinlemiş; bir an düşündükten sonra patikalardan birini izlemeye karar vermiş. Bir koku almışçasına bu patikayı izlemiş ve tuğla yapmaya yarayan killerin bulunduğu noktada durmuş. Sonra dönüp adama şunları söylemiş:

«Yanılmıyorsam evler bu yörede artık eskisinin üçte bir fiyatına satılacak.»

Araziyi satın almak için kolları sıvayınca da büyükbabamla -annemin babasıyla- karşılaşmış. Yıl sonu geldiğinde hem karısı varmış hem de fırınları.

Sabahları erken kalkıyordum, siren öter ötmez ayaktaydım. Herkes uyurken evin içinde dolanıyordum; zemin kattaki odaların pencerelerini ardına kadar açıyordum. Pencerelerin önünde, dalları şarkı söyleyen kuşlarla dolu ağaçlar uzanıyordu. Avludaki tavuklar birbirlerinin tüylerini yoluyor, eski düşmanım hindi, kabara kabara çalımla geziniyordu. Evin tekir kedisi koluma sürünmek için pencerenin pervazına sıçrardı. Belki bir adı yoktu; oyun oynarken ona ya «Kaplan» ya da «Leopar» derdik. Yemek saatlerinde, birbirimize yakınlaştığımızda yaptığım gibi ona «Kedi» diye seslenirdim. Ve ensesinden tutup kaldırır, harikulade güzel, eğik, gri gözlerine bakardım.

Her sabah, kimseler uyanmadan kaçmak düşün-

cesiyle uyanıyordum.

Kediyi sever, tavukları çağırır, sonra da çocukluğumu hatırlayarak tavukların altını yoklar, yumurtaları yoksa onları havaya fırlatır ve kaçış plânları yapardım. Atı arabaya koşacak, bir istasyona gidip, bir yük tirenine atladığım gibi çekip gidecektim buralardan. Gideceğim kentin Giovanna'nın yaşadığı yer olması gerekmezdi; yeter ki saygı göstermem gereken ya da beni öfkeden çıldırtan bir anneyle bir babanın olmadığı bir yer olsundu; erkek kardeşlerin, kızkardeşlerin, arkadaşların olmadığı bir yer...

Çalışmaya da başlamıştım. Ekimde dışardan sınavlara girip iki yıl kazanmanın harika bir şey olacağına beni inandıran Menta idi.

«İkinci sınıfı atlayabilirsin, düşünsene! Üçüncü sınıfa geçmeye çalışmalısın. Yeniden birinci sınıfı okumak yerine Zübeyde ile aynı sınıfta olacaksın.»

Bu düşünce beni gayrete getirmişti.

«Ama çok çalışman gerekecek. Yapabilecek misin? İşe sıkı sarılırsan başaracağından kuşkum yok. Sana yardım edeceğim. Benim kitaplarım duruyor. Annemle babama bir şey söylemeyeceğim.»

Her sabah gizlice erkenden kalkıp evin çevresinde bir tur atar, tuğla fırınlarının bekçisiyle biraz konuştuktan sonra çatıya çıkıp Yunanca ve Lâtince çalışırdım. Sekiz sularında kızkardeşim bana yardım etmeye gelirdi. *Odissea*'yı birlikte okurduk. Ben en çok Lucian bölümünü çalışırdım, en çok o bölümü seviyordum. Çağdaş dillere gelince, söylediklerine göre onu da başarabilirdim; Fransız klasiklerini tanımalıydım. Çok az biyoloji biliyordum ama *Phèdre* ve *Polyeucte*'den uzun pasajları ezbere okuyabiliyordum. İtalyanca için de aynı şey geçerliydi. Tarihle coğrafyadan korkacak bir şey yoktu, çünkü bu derslere sevdiğim, çok sevdiğim öğretmenim Bermuda geliyordu, onun gözüne girmek için çalışırdım. Orta

Çağlar, serüven kıtaları Asya ve Amerika benim için zevkli oyunlar gibiydi. Canımı sıkan bir tek fizikle matematikti; bu derslerden kızkardeşim hergün beni soru yağmuruna tutuyordu.

«Dört alsan yeter. Öteki derslerden parlak notlar alırsan, salt bundan bırakmazlar seni.»

Felsefede bütün sorun okuyabilmekti, dişlerimi sıka sıka okurdum ben de. Doğa bilimlerin, kırlarda botanik çalışmanın, bir serüveni andırdığını ansızın farkedivermiştim. Eski Kafa'nın kitapları arasında bazı büyük, ayrıntılı ders kitapları bulmuştum, Latince ve Yunanca çalışmam bitince, okaliptüs ağaçlarının arasına kaçıp pamuk, kahve, şekerkamışı yetiştirmek konularında yazılmış Fransızca el kitaplarını ya da amcam Constantino'nun botanik üzerine karşılaştırmalı broşürlerini okurdum.

Okaliptüs ağaçlarının altında uzanmış yatarken minik yaprakların bir yeşillik şelâlesi gibi tepemde kıpraşmasını dinlerdim. Temmuz ovasının sonsuzluğunda, mini mini kelebek sürülerinin arasından narin pamuk çiçekleri ara sıra boyunlarını uzatır, eşek arıları vızıldaşırdı. Uzaklardaki tuğla fırınlarından bitmez tükenmez dumanlar tüterdi. Kadınlar bahçelerinde uzun tahtaların üstünde domates keserler, kış gelince zeytinyağına banıp ekmek arasında yemek için bunları güneşe sererlerdi.

YEDİ

Bekçilerin değil ama işçilerin yanındayken kendime duyduğum güven kaybolup giderdi. Patronlarının oğlu olarak, kaderi başka bir yaşam için çizilmiş bir öğrenci olarak, aşağılık duygusuna kapılırdım. Çocukluğumdan beri bu hep böyleydi. Düşünürdüm: Benim durumum onlar için onur kırıcı de-

ğil miydi? Babam beni ne olayım diye okula gönderir? Tuğla fırınlarında çalışan işçiden daha üstün bir kişi olmam için değil mi? Neden? Çünkü onlara gereksinimi var, onları kullanır, ama benim onlar gibi kil işinde çalışmama izin vermez. Bu onları aşağıladığı anlamına gelmez mi? On yaşımdayken bu sözcüklerle düşünmezdim. Ama sonraları düşünmeye devam ettiğimde kafamda biçimlenişi böyle oldu. Başlangıçta bir işçi gibi yetiştirilmemi bekliyordum; tüm erkek kardeşlerimle birlikte babamın işçileri olacağımızı hayal ederdim. Yaşamı atlıkarınca gibi gördüğüm büyükbabamın evinden döndüğümde, bu yüzden büyük bir bunalıma sürüklenmiştim. Gece gündüz bütün köyün, kokusuyla yaşadığı o kırmızı taş ekmeklerden yapmak, dumanını ve ateşini ayarlamayı öğrenmek, kamyonlara yükleyip komşu köylere ve istasyonlara taşımak istiyordum. Bir an için bile olsa asla babamın kölesi olmak istemiyordum. Babamın tuğla fırınlarının dünyada benzerleri bulunduğunu o zamanlar bilseydim, fırından fırına dünyayı dolaşarak geçirirdim ömrümü. Ancak uzun yıllar okula gittikten sonra, dünyada babamın tuğla fırınlarından başka şeyler de olduğunu öğrendim; bütün bunları anladığımda ne benim ne de erkek kardeşlerimin, babamın işçisi olarak yetişmeyeceğimizi, babamın oğulları olan bizlerle işçiler arasında derin bir uçurum bulunduğunu gördüm.

Bu çarpıcı gerçekle iki kez yüzyüze geldim. İlkinde lise birinci sınıftan eve dönmüştüm. İlkokuldayken sınıfımızda iki işçi çocuğu vardı; kasabaya döndüğümde sordum onlara:

«Bu yıl okula nereye gittiniz?»

Güldüler. «Artık okula gitmeyeceğiz,» dediler.

Mutlu görünüyorlardı, ama büyükbabamın oturduğu kentte geçen ilk lise yılım benim için sayılmaz deneylerle doluydu.

«Niye okula gitmeyeceksiniz?»

Omuzlarını silktiler. Bu arada benim de ikinci sınıfa gitme zamanım geldi. Büyükbabamla Constantino amcamın öldüğü grip salgını kol geziyordu ortalıkta, mutlu kabile parçalanmıştı, pembe dağlı kentteki rahiplerin yönettiği yatılı okulda okumak bana korkunç geliyordu. Latince'den kaldığımda, babam sararmış gözleriyle yüzüme tükürürcesine baktı ve:

«Dikkatli ol, bu yıl sınıfta kalacak olursan, seni fırında çalıştırırım,» dedi.

Beni işçilerden ayıran uçurumu işte o zaman gördüm ve onların çocuklarıyla oynamaktan utanç duymaya başladım. Bazı şeylerden uzaklaştırılmak ve işçi olmak, bana kadın olmak falan gibi geldi. Utangaçlığımı yendiysem de -onların çocuklarına nasıl davranacağımı da öğrenmiştim- yüreğimin bir köşesinde bir aşağılık duygusu kalmıştı. Her yaz bir öncekinden az çok değişik olsa da, bu duygu hiç değişmeden içimde sürüp gidiyordu. Menta'ya bunu anlattığımda on iki yaşımdaydım.

«İşçi olmak için okumak gerekmiyor, garip değil mi?»

Aynı şeyi anneme de söyledim, «Ne demek istiyorsun?» dedi.

«Hiçbir şey,» diye yanıtladım.

Birkaç ay geçince yine Menta'yla konuştum:

«Dünyada işçilere ve öteki mesleklere gereksinim var, öyle değil mi? İşçilere, doktorlara, mühendislere ve istasyon görevlilerine, öyle değil mi?»

«Tabii,» dedi kardeşim.

«Peki, niye ötekiler bir sürü şey bilmek zorundayken, işçiler hiçbir şey bilmek zorunda değiller?»

«Ha,» dedi, «Her şeyi bilselerdi o zaman onlar da işçi kalmak istemezlerdi.»

«Niye? Okuduktan sonra işçi olmak güzel değil mi?»

Kardeşim havaya bir taş fırlattı.

«Gerçek şu ki, işçi olmak her zaman güzel bir şey değildir,» dedi. «Kültürlü bir insan işçi olunca, bu güzel değildir.»

Babamın davranışlarıyla bu ayrımı bana hissettirdiği ilk günden sonra, yetişkin bir insanın uçurumun öte yanındaysa, pek de mutlu olamayacağını düşündüm. Gerçi bu düşüncemin doğruluğuna da tam tamına inanamıyordum. Çünkü, güzel bulduğum ne varsa, hep işçilerin yaşamından bir parça gibi geliyordu bana: çalışırken de, iş bittikten sonra da... açık havada teneke çanaklarından öğle yemeklerini yemeleri, iş bitiminde akşam havasında sirenin tiz ve titrek çığlığıyla birbirlerinin sırtına keyifli şaplaklar atmaları... Menta'nın kesin sözlerini, yani işçi olmanın öyle güzel bir şey olmadığını duymak, rahatsız etmişti beni. Nesi güzel değildi? Hangi durumlarda güzelliğini yitiriyordu? Ne anlamda? Nasıl? Bütün bu sorular olgunlaşıp teker teker benliğime yuvarlanmaya başladılar. O an yalnız şunu söyledim:

«Peki o zaman işçi olmaya zorlanıyorlar mı?»

Menta gülümsedi:

«Yoo, hayır!» dedi. «Zorlanmıyorlar, başka seçenekleri yok...»

Babamın gençliğinde Sosyalist olduğunu ve Sosyalizmin ne anlama geldiğini daha sonra öğrendim.

«Nasıl yani?» demiştim. «Bir zamanlar Sosyalisttin ve artık değilsin,» öyle mi?»

«Oğlum,» diye söze başladı babam. Hiç bana bakmıyordu, çünkü bakarsa aramızda bir kınama duvarı örülecekti. «Sosyalizm bir düşüncedir, herkesin bir düşüncesi olabilir. Üstelik de cömert bir düşüncedir. Benim durumumdaki herhangi bir kimse, bir zamanlar bu cömert düşünceye bağlanmanın karşılığını ödeyebilir. Ama sonunda, gerçek yaşam-

da, herkes kendi kurtuluşuna bakmıştır.»

«Aa!» diye şaşkınlıkla bağırdım, «O zaman demek ki kendini kurtarıyorsun... hem de kendilerini feda edenlerin sırtından?»

Ne demek istediğimi pek bilmiyordum, kafam karmakarışıktı. Ama bu söz benim çocuk mantığımın, kanatlı bir yaratıkmışçasına içimde çırpınan ve kıvrılıp dökülürse diye üstüne titrediğim mantığımın sesiydi.

Babam hâlâ yüzüme bakmıyordu. Yine o hoşgörülü tavırlarından birine bürünmüştü, az da olsa duygunluğa yaklaşan mantığım da biraz rahatlamıştı.

«Tanrım!» diye bağırdı babam. «Feda olmuş sayılmazlar!..»

Annem odadaydı ve babamın yerine o bakıyordu bana. Menta da yanımızdaydı.

«Her neyse, bu korkunç bir şey!» dedim.

Tam o anda babam başını çevirdi; azarlayan soğuk bakışlarını üstümde buldum. Bu bakışlar yaramazlık ve itaatsizlikten başka bir şey bulunmayan dünyama geri döndürdü beni. Tatilin geri kalan günlerinde eskiden hiç yapmadığım yaramazlıkları, disiplinsizlikleri yaptım durdum. Bir yıl sonra da Tarquinio'yla karşılaştım ve iğrenç düşünceleriyle babamın esinlendiği sosyalizm türüne duyduğum tepkiyle faşistlere katıldım. Kardeşime dedim ki:

«Çok sayıda işçi olsun diye insanları bilgisizliğe zorlamak korkunç bir şey!»

Kızkardeşim yanıtladı: «Okula gitmeyenleri kıskandığın için böyle söylüyorsun.»

«Kızardım. «Saçmalama,» dedim. «Hiç kimse gençliğinde pek ders çalışmak istemez, ama şöyle ya da böyle çalışırlar ve sonunda kendilerini birçok bilgiyle donatılmış buluverirler.»

Büyük bir içtenlikle konuşuyordum. «Büyüdük-

lerinde de eğitimli kişiler olurlar.»

«Eğitimli kişileri sevimli mi buluyorsun?» diye sordu Menta.

Birden için için bir sevinç duydum -kızkardeşimle bu konuda anlaşıyorduk- ne var ki tartışma beni heyecanlandırmıştı.

«İyi ama,» dedim, «eğitimli kişiler eğer pek sevimli değillerse, bunun nedeni eğitimli kişiler olarak yaptıkları işten dir. Herkesin okumasını zorunlu kılıp, onların da ayaklarının altındaki desteği bir çeksek...»

«Bana kalırsa işçiler okumadıkları için sevimli...» dedi kardeşim.

Tartışma o gün orada bitti. İşçilerle birlikteyken kapıldığım aşağılık duygusunun yanı sıra, durmadan karşıma çıkan sorun şu idi: işçiler neden sevimli? Bir iki şey söyleyecek gibi yapar, onları uzaktan izlerdim. Kibirli görünmekten korktuğum için asla yanlarına gitmeye cesaret edemezdim. Öğlenleri, sirenin yırtıcı çığlığıyla hafif bir baş işareti üzerine çalışmaya ara verip paydosa geçişlerini, birdenbire rahatlayıp kendilerini salıvermelerini, güneşin altında teneke çanakları ellerinde, mutluluk içinde toplaşıp dağılmalarını, şakalaşmalarını, yemek yemelerini, sigara içmelerini, bir tuğlanın üstünde denge sağlayıp oturmalarını ya da fırının basamaklarından birine ilişmelerini, kaba olmasına karşın yine de bir incelik taşıyan seslerini hep uzaktan izlerdim. Akşam üzerleri kitabımı alır, büyük gölgeliğe inerdim; bağrışmalarını ve konuşmalarını -tümü de işle ilgili- dinlerdim, kırlarda hep taze olan, sonsuza kadar kaybolmayan fırınların kokusunu onlarla paylaşırdım. Onları görmesem de varlıklarını hissederdim. Karabiber ağaçlarının ardında top oynadıkları zamanları ya da gece bastırıp köylerine giderlerken anayolda alçak sesle konuşan birisinin çevresinde,

güneş yanığı kolları, mavi gömlekleri, omuzlarına attıkları ceketleriyle sessizce nasıl toplandıklarını görür gibi olurdum. Onlar anayolda birinin çevresinde toplanmışken, kendilerini bir şeyin neferleri olarak hissederlerdi ve ben işte o zamanlar kendilerini neyin neferi olarak düşündüklerini biliyordum. Onları çok düşünürdüm, kendime sayısız sorular yöneltirdim; ama her defasında düşüncelerimin temelinde yatan aynı büyük soruyla yüzyüze gelirdim. Bu soru tam iki yıldır benim kafamdaydı: işçiler neden cana yakındılar? Bir an için bile olsa Menta'nın, işçiler eğitim görmedikleri için cana yakındır, düşüncesine inanmak istemedim. Eğitim gördükleri halde işçiler kadar canayakın kişiler vardı: Büyükbabam, büyükbabamın evine gelen konuklar, Tarquinio... Bu belki de sürdükleri yaşamdan geliyordu. Onları birleştiren zorluklardan, gerginliklerden ve umutlardan mı geliyordu? Yok, hayır, en yaşlı olanlarda bile hiç bir dış etkiyle açıklanamayacak bir çocuksuluk vardı. Pazarlarını sabahtan akşama köylerdeki hanlarda geçirdikleri, sarhoş oldukları, hayvan gibi davrandıkları, karılarını dövdükleri söylenirdi, günahkârlık ve şiddet masalları anlatılırdı. Ama Pazartesi günleri onları, siren tam çaldığı anda, yüzleri parlak, canlı, dikkatli, taze ve yapmacıksız bir incelik içinde iş başında görünce düşünürdüm: Ne yapmışlarsa yapmışlar, yine adam olmuşlar, işçi olmuşlar. Ve kendime sorardım: *ötekilerden* sarhoş olan, hem de hergün sarhoş olan yok mu? *Ötekilerden* günahkâr, hem de her gün günahkâr olan yok mu? *Ötekilerden* ağırbaşlı olmayıp da bütün haftayı ağırbaşlı geçirmeyi başaran kim var?

On altı yaşıma gelmiştim, bugüne kadar, birinci katın ağaçlarla gölgelenmiş pencerelerini ardına ka-

dar açıp işçilerin seslerini dinlemediğim tek bir sabah olmamıştı.

«Yine güzel bir sabah,» diyordu bekçi.

Ne o beni görüyordu, ne de ben onu, ama pencereyi açtığımı duymuştu. Evin o yanında ağaçların gövdelerinin arasında yeşil çalılar biterdi.

«Yanıtladım: «Günaydın ihtiyar!»

Büroların önünde, modası geçmiş koyu renkli giysisiyle, eskiden kalma kızılderili suratıyla, kısacık tıraş edilmiş kır saçlarıyla, ağzında piposu, yaz sabahının ilk tazeliğinde hep orada oturduğunu ve hep aynı yana tükürdüğünü bilirdim.

«Bugün de ders çalışacak mısın?» derdi.

O yeşilliğin ardından sesi kocaman bir hayvanınki -görünmez bir öküzünkü- gibi çıkardı.

«Bugün de,» diye yanıtlardım.

Artık karısı yoktu, ama tepelerdeki kükürt madenlerinde çalışan beş oğlu ve arabacılara varan iki evli kızı vardı. Onu görmeye gelen olmazdı, yine de ne zaman istese, çocuklarının evinde bir yatağı ve sofralarında yeri olduğunu bilirdi. Yanına gitmek için pencereden atlayıp yeşilliğin içine daldım; ellerim cebimde fırınlara bakarak önünde durdum.

«Şurada çalışmak benim için hiç dert değil,» dedim.

Bu söylediğime pek de hayranlık duymamıştı. Piposunu ağzından çıkarıp yine aynı yana bolca tükürdü: «Orada yıllarca çalıştım... Bak şimdi de onları seyrediyorum.»

Donkişotça davranışına şaşırmadan, bir işçinin öteki işçiye verebileceği yanıtla bana karşılık vermesine sevinmiştim; devam ettim:

«Ah bayılırdım. Ne harika olurdu. Ekmek pişirmek gibi bir şey, yiyemesen bile yediğin ekmek kadar değerli olan bir ekmek.»

«Doğru,» dedi ihtiyar.

«İnsanlar için ekmek vardır, binalar için ekmek vardır,» dedim.

Birgün de ona şunu sordum: «İşçilerin maddi durumlarının iyi olmadığı doğru mu?»

«Daha iyi olabilirdi, ama sorun bu değil...» diye yanıtladı.

«Nedir peki?» dedim.

«Doğrusunu pek bilmiyorum,» dedi.

Bir başka gün biraz daha ileri gittim:

«Babam bu işçilere iyi davranıyor mu?»

«Dürüst bir patron,» diye yanıtladı.

«Ama gerçekten bir patron gibi davranıyor mu?» diye sordum. «Daha çok bir kalfabaşı gibi, değil mi?»

İhtiyar adam sessizce yeniden tükürdü.

«Bilmiyorum,» dedi. Piposundan bir soluk çekti. «Patron olsam ben ne yapardım bilemiyorum, ama patron olmak istemezdim.»

Bu arada işçiler sessizce gelmeye başlamışlardı; avluda ve yükleme tahtasının çevresinde, nemli kızıl toprakların üstünde ayakları yeni izler bırakıyordu.

Günün ortasında yediğimiz yemek her zaman acı bir deney olurdu. Günün ortası diyorum ama, evin avluya bakan kesimine saat birde vuran büyük gölge çoktan düşmüş, işçiler de yükleme tahtasında ya da fırınlarda yeniden çalışmaya başlamış olurlardı. Yemek odasında iki pencere vardı, biri avlunun öte yanındaki caddeye, öteki de belleğimde adsız kalmış büyük ağacın yaprakları altındaki gölgeye bakardı. Masaya oturduğumuzda annem arkasını büfeye verip ortada, babam solunda, yanında Menta, sonra Guglielmo, ben ve annemin sağında yer alıp daireyi tamamlayan Guiliana olurdu. Masanın bir yerinde içinde kırmızı balıklar bulunan bir

kâse vardı, ünlü bir piknik tablosunun yağlı boya bir roprödüksiyonu vardı, köyü kesen yol vardı, avlunun görünmez varlığı vardı ve adsız ağacın yeşilliği vardı.

Hep sıkıntılı geçerdi. Biz oğlanlar mırıldanır, yalnız annemle babam konuşur, Menta da her zaman gözleriyle bana soracak bir şeyler bulurdu. Babam bendeki Rimbaud şiirlerinin kopyasını görünce elimden almıştı, annem de üstüne kilit vurmuştu. Hırsızlığı yapan büyük kıllı ellerine bakardım ve bir saat önce işçilerin mutlu bir düzensizlik içinde, dağınık tuğla tepecikleri arasında, güneşin ve fırınların sıcağında yedikleri yemeği düşünürdüm.

Öğleden sonra yeniden kitaplarım elimde, okaliptüs ağaçlarına kaçardım. Daha sonra ot biçmeye giden köylü kadınla yanyana kızkardeşlerim geçerlerdi. Köylü kadın büyük bir hasır şapka giyer ve bana «Heheey!» diye bağırırdı.

Ardından erkek kardeşlerim gelip rahatımı kaçırırdı. Dört ayak üstünde emeklerlerdi. En küçükleri beni şaşırtacak olmanın verdiği neşeyle kıkır kıkır gülerdi.

Birdenbire oyuna kaptırıp kendimi «Kim var orada?» diye bağırırdım. Tıs çıkartmadan, hışırdayan yapraklarla birlikte soluk alırlar ve içlerinden gelen bir cığlıkla beni ellerinde sapanları, kayısı çekirdeği bombardımanına tutarlardı.

Guiliano her zaman bana gösterecek bir şeyler bulurdu.

Kulağıma eğilip, «Gel de yazlık evimizi gör,» derdi.

Elimden tutup ırmak kıyısına götürür, çalı çırpıdan yaptıkları damı gösterirdi.

«Bu neye yarayacak?»

«İçinde yaşanacak tabii ki.»

Avluda saat dört olunca her yer tuğla tozuyla kızıllaşır, evin önündeki gölgeler de uzardı. Erkek

kardeşlerim bir sürü çocukla birlikte bilinmeyen bir yerlere giderlerdi. Guiliano'nun kulağıma fısıldadığına göre, küçük kızlar nasıldır, bunu görmeye giderlerdi. Bütün oğlanlar, kızılderili büyücü hekimler gibi halka olup toprağa çökerler, küçük kızlar da teker teker çağrılmaya hazır dışarda otururlardı.

«Biliyor musun?» demişti Guiliano, «Margherita kendini göstermek istemiyor.»

Ben de şaşmış gibi yaparak neden diye sormuştum.

«Çünkü tabu olmuş.»

«Tabu mu olmuş?»

«Guglielmo öyle diyor. Birdenbire tabu olurlarmış ve kendilerini bir daha göstermek istemezlermiş. Bir de diyor ki, onların da mideleri anneleri gibi siyah olurmuş; o zaman utanırlarmış, biz de onlarla alay edermişiz.»

Saat beş sularında Menta'yla ben, atı arabaya koşar, tırısa kaldırıp iki üç saat ağaçların altında dolaşırdık.

Çocukluğumuzun köylerine giderdik. Hepsinin de ortasında kırmızı tuğladan bir kilise olurdu. Kiliselerin önünde arabadan inerdik; çünkü içeri girmek isterdim, siyah yüzüyle Saint-Calegero'yu, varillerin içindeki tuzlanmış çocuklarıyla Saint-Nicola'yı, bacağından köpek ısıran Saint-Rocco'yu, tanrının doktorları olarak ellerindeki hurma yapraklarıyla Saint-Damiano ve Saint-Cosmo'yu yeniden seyrederdim.

«Menta, at sırtında Madonna'sı olan köy hangi köydü?»

«At sırtında Madonna'sı mı? Hiç duymadım...»

«Evet evet, haçlı seferleri sırasında düşmanı ezen atlı Madonna.»

«Atlı Madonna olmaz.»

«Yok yok Menta, çok iyi hatırlıyorum; Constantino amcamın bizi panayıra götürdüğü bir köydü, kö-

yün ırmağı da taş doluydu. Onu hiç unutmadım. O köy nerede bilmek istiyorum.»

Sonra atımızı yol boyunca dörtnal koşturup kırmızı bulutlar arasından daha da uzaklara giderdik.

Döndüğümüzde annemizi pencereden dışarı sarkmış bulurduk. Adsız ağacın kokusu fırınların kokusuyla karışırdı. Birden yine kaçmak isterdim. Ah Giovanna! Düşünürdüm ama Giovanna benim için bir kaçış olamazdı, ve bu yakarış yüreğimde değişirdi: Ah Zübeyde!

Akşam yemekleri öğlen yemekleri kadar acı vermezdi. İki ışığımız olurdu, biri masanın üstündeki porselen lâmbadan, öteki ardına kadar açık pencereden yansırdı. Yemeklerin üstünde kelebekler uçuşur, dışarıdan mutlu sesler -çocukların ve annelerinin sesleri- gelirdi. Bazan konuklarımız da olurdu; fırınların muhasebecisiyle eşi, komşu bir köyün rahibi, ya da bir toprak sahibinin otomobilli kızı. Gerçekten de birinde biz oğlanların yaşadığı, iki ayrı dünya vardı.

Yemekten sonra çalışmak için odama çıkmadan pencerenin önünde ayakta durmaya bayılırdım. Aşağıda, gecenin içinde, fırınlardan yansıyan ateşle aydınlanan çocuklar, günün o saatine sakladıkları oyunlarını oynar, çocuk şarkıları söylerlerdi.

Giulia Hanım, Giulia Hanım
Nerelerden geliyorsun bakalım?

Anılarımda katılabileceğim bir oyun oynarlardı. Bu oyun çocukluğumun çok eski günlerinden kalmaydı. Sıra halinde, yüzümüzü önümüzdeki çocuğun sırtına kapatır ve iki kızın gelmesini beklerdik. Kızlardan biri bizi cennete götürecek melek, öteki de ce-

henneme götürecek şeytan olurdu. Gözlerimiz kapalı beklerdik, onlar da sıranın en sonundaki çocuğa dokunurlardı. Konuşmazlardı. Dokundukları an evet ya da hazır demek zorundaydık. Gözlerimiz kapalı, evet dediğimiz kızın peşine düşerdik. Oyun, kızların arkasına takılarak iki sıraya bölünmemizle birlikte; o zaman şeytanla mı yoksa melekle miyiz, anlamak için gözümüzü açabilirdik. Ama bizim için önemli olan, en çok beğendiğimiz küçük kızla gitmekti, ve eli dokunur dokunmaz, Lena'nın eli mi, yoksa Enrica'nın eli mi, anlamaya çalışırdık. Elin kime ait olduğunu düşünerek, evet, ya da hayır derdik. Eski oyunu yeniden görünce hâlâ unutulmadığına şaşıp kaldım. Bizim oynadığımız günlerden sonra unutulmuş gitmiştir diye düşünüyordum. Yaşıtım olmayan çocuklara baktım, sanki oyunu ciddiye alarak oynamıyorlar da, onları ciddiye aldığım için benimle alay ediyorlar gibime geldi. O oyunu oynadığım günlerin heyecanı ve gözlerim kapalıyken içine düştüğüm karanlık yeniden benliğimi sardı. Eskiden olduğu gibi yine titredim. Tüm yaşamımca izlemem gereken eli -yani en çok sevdiğimin elini- seçemeyeceğim korkusuyla sarsıldım. Cehennem mi yoksa Cennete mi götürmüş, bunun önemi yoktu.

Sonra anneler birer ikişer gelip en küçükleri yatırmaya götürürler, geri kalanlara da gözdağı verirlerdi. Gürültü kaybolup giderken her yandan kurbağa sesleri yükselirdi. Uzaklarda, istasyonun ışıklarını görürdüm. Yedi taneydiler. Hâlâ aklımda. Çünkü o ışıklara önce tek tek, sonra da yedisine birden bakıp ağlamaya başlardım.

SEKİZ

Tarquinio'dan mektuplar gelmeye başladı.

«Sevgili Mainardi; domuzun teki olduğunu bilirdim ama bu kadarını da beklemezdim doğrusu. Gidişinin üzerinden onbeş, yirmi gün geçti, bir kart bile atmadın. Yoksa Eski Kafa seni karanlık bir kuleye mi kapattı. Biz burada hâlâ senin gidişine alışamadık. Sinyora Formica işi gücü bıraktı, durmadan ağlayıp iç geçiriyor. Şaka bir yana, bana öyle geliyor ki, hayatımı seninle birlikte geçirmişim, seninle birlikte düşünmüşüz, şimdi de kendime bir yön çizemiyorum. O kadar yalnızım ki, kaybolmuş bir ruha benziyorum. Artık beni yataktan kaldırabilecek tek Allahın kulu da yok. Sigara ardından sigara yakaraktan öyle oturuyorum yatakta, yemek vakti gelince de çorba soğuduğu için canı sıkılan Sinyora Formica, Kederlerimizin Hanımefendisi pozunda beliriveriyor.

«Neyse ki senin gidişini izleyen dört gün boyunca sabahın sekiz buçuğunda çıkıp yazılı sınavlarıma girecek gücü buldum kendimde. İyi geçti sanırım. Ama sözlülerin yarısına geldiğimde öylesine sıkıldım ki, devam edemeyeceğimi anlayıp bıraktım.

«Eve dönüp de senin yatağını atsız bir araba gibi öyle orada bomboş bulmak bütün şevkimi kırıyordu. Anlıyorsundur herhalde, bu yalnızca bir deyimdir. Grenadier böyle söylüyor. Bana da gerçekten böyle geliyor. Odada kalan öteki iki çocuk da gitti. Böylece savaş alanımız bir eşya deposuna dönüştü. Ayakta kalabilen bir benim çadırım, ama ne yazık ki, üstünde terkedilmişliğin bayrağı dalgalanıyor!

«Ya sen, hiçbir şey umrunda değil. Bahse girerim ki, kendi deyiminle *seçtiğin kızını* bile unutmuşsundur! Önceki gece onu zakkum ağaçlarının altında, babasının, Albayın kolunda, kendini göstererek-

ten pazar yürüyüşü yaparken gördüm. Gök mavisi bir giysi giymiş, yine mavi ama azıcık daha koyu maviden, üstüne de kırmızı kırmızı bağıran benekleri olan bir eşarp takmıştı. Taktığı eşarp sanki insanı bilardo oynamaya çağırıyordu. Kabul ediyorum, olağanüstü güzel çıplak kolları var.

«Her neyse, seninle arkadaşız ve şunu bilmelisin ki bir arkadaş yirmi gün boyunca habersiz bırakılmaz. En azından ona karalar giydirip mezarın başında ağlatmak gibi bir tehlikeyi göze almadıkça.»

«Benim Sevgili Mainardi'm. Mektubun kötü sayılmazdı, ama sakın bu kadar kısa yazmakla kendini bağışlatacağını sanma. Yıl sonu sınavları için sıkı bir çalışmaya girdiğini öğrenmek bana büyük mutluluk verdi. Umarım başaracaksın; bu da yaşlılara unutamayacakları bir ders olacak.

«Ben de önümüzdeki ekimde okulu bitirecek gibi çalıştığıma inanıyorum, bir sürü öğrencinin arasında olmanın oldukça yararını görüyorum. Evet senin varlığın, bir bakıma, özellikle bazı kitapları çalışmaktan tiksindirmiş beni. Bu belki de ciddiye almadığım hiçbir şeyi gerçekleştiremememden kaynaklanıyor. Ve siz öğrenciler öyle ender ciddi çalışırsınız ki! Artık yatakta çalışıyorum ve hiçbir öğretmenden ders almıyorum. Yazı çok sevmesem evden dışarı adımımı bile atmazdım. Akşam üzerleri güneş beni kaldırıma çağırıyor. Herkes, ahmak yerine konmamak için, Parasenghea'nın solundaki dar gölgeli şeritten yürüyor, ama ben sağ yandaki beyaz ocağın bulunduğu kesime sıçrayıp eskisinden daha zeki oluveriyorum. Yüzünü buruşturacaksın ama, ne kadar haklı olduğumu bir bilsen! Beynimi berraklaştıran o sağduyu sayesinde ilk bakışta bir parça yeşil otun bile düşüncesini okuyabiliyorum. Sinyora Rosmunda,

yemek pişirirken plânladığı tüm kısıntıları altüst ettiğim için benim bir şeytan olduğumu söylüyor. Bilmiyorum. Şeytan olsaydım sanırım garip isteklerle dolup taşardım. Benimse tek dileğim, güneşin keyfine vararak, uzun günlerin keyfine vararak, parlak düşüncelerimin keyfine vararak, arkadaşlarıma duyduğum yakınlığın keyfine vararak, bu işi böylece sürdürüp gitmek. Hoşçakal, çabuk mektup yaz.»

«Sevgili Mainardi. Bir şeyi ciddiye almanın benim açımdan bir dönüşüm olduğunu yazıyorsun. Rol yaptığımı söylüyorsun. Kendime ilişkin şeyleri yaparken, beni görmeni isterdim. Karşılık olarak yazdıklarına baktıkça, sana bunları anlattığım için neredeyse yüzüm kızarıyor. Belki de sendeki en iyi yana güvendim, utangaçlığına güvendim; görüyorum ki utangaç değilmişsin. Çok yazık! Biliyorum, seninle aramızda sıradağlar varken, yazışırken, bizim için 'mağara' diye bir şey olamaz. Bu yüzden de neredeyse, babanın beni, oğlunu baştan çıkaran bir adam gibi görmeyeceğini bilsem, Yaz Evi kurup da seni toz toprak arasında tek başına bırakan kardeşlerinle ömür boyu bir dostluk kurabileceğimi bilsem, neredeyse seni görmeye geleceğim. Her neyse, yaşamımda neden bir yenilik olmasın? Sanırım değişiyorum. Bende *yenilik varsa,* bu da böyle bir şey işte, diyorum. İçimde yaşlanmış ne var ne yok diye gözden geçiriyorum. Hani insan yirmi yıldır aynı gözler ve burunla yaşadığını ansızın farkediverir ya, işte ben de öyle oluyorum. Her neyse, bu, mektubumdaki noktalardan yalnızca biriydi; tümüyle de kuramsal bir şeydi. Neden bütün mektup boyunca bunun üstünde durdun? Gören de sanacak ki, bir şeye ciddi sağlanmam seni kızdırıyor. Sanki onaylamıyor gibisin. Neyse, şimdi başka şeylerden söz edelim.

"Sinyora Rosmunda odaya yeni bir oğlan yerleştirildi. Salak mıdır, yoksa dahi midir, ne desem bile miyorum. Eyaletlerden. Tarihle coğrafya'dan çakmış. Yüzü çillerle kaplı ama karga gibi kara saçlı. Sınavlardan sonra babasıyla köyde iki hafta geçirmiş şimdi de öteki sınavlara öğretmenlerle birlikte hazırlanmak için geri döndü. Tarih deyince, Sasanilerin ordusunda Roma'ya karşı kaç yahudi savaşmış, Fransız İhtilâlinde Champ de Mars katliamına yol açan olaylar nelerdi, Kralın öldürülmesi için oy veren milletvekillerinin adları, kimler hapse atılması için, kimler geçici özgürlük verilmesi için oy kullanmış, bunları bile biliyor.

«Coğrafyadan da 48'inci boylamdaki tüm kentleri adlarıyla sıralayıp, hangi enlemde yer aldıklarını bile söyleyebiliyor. Yeteneklerini keşfettiğim günden beri saatlerce, sayfa sayfa bir atlas çevirir gibi sorular yönelttim ona. Bir şey çıkacak diye değil, sırf beni büyülediği için yapıyorum bunu. Ve şaşılacak kadar utangaç. Çoraplarıyla iç çamaşırlarından da utanıyor, çünkü geceleri benden önce gelirse soyunmak için yatmamı bekliyor, sabah kalktığımda da onu hep giyinik buluyorum. Öyle kitap kurdu falan değil, kitapların kapağını bile açmıyor, en azından ders kitaplarının; sonra da her gün kabartma kopya etmek için kütüphaneye gidiyor. Evde de bir şeyler çizip kesmekten hoşlanıyor. Kâğıt ve tutkalla, 1789'ların Paris'ini, Notre Dame'ı ve Bastille'i yapmış. O yılların kitaplarında yer alan Pont-Neuf, Nesle Kulesi, Krallık Sarayı da var. Elişi kâğıdına çizilip kesilmiş, küçük balmumu dayanaklara tutturulmuş bir santim boyunda insanlardan oluşan bir kalabalık bile yapmış. Bağdaş kurup yere oturuyor, sonra da bunları Paris'in bir köşesinden ötekine, bir satranç oyuncusunun kararlılığı içinde götürüp getiriyor. Yalnız oynamaktan ne tad aldığını sordum ve isterse onunla

ara sıra oynayabileceğimi söyledim. Doğrusu yaptığı iş bana çok çekici geldi. Ama kızardı, bozardı, sonra da Paris'i yatağın altına itiverip oynayacak bir şey olmadığını söyledi. Konuşurken sesi titriyordu, bana evde Babil'i, limanı ve dükkânlarıyla Korent'i, Etrüsk şövalyeleriyle Talamon'u, ordusuyla filleriyle Anıbal'ın Kartaca'sı, tapınakları ve ölüm tanrılarıyla bir Meksika kenti olduğunu falan anlattı. Bunları bana anlatırken suçüstü yakalanıp da eski kurbanlarını gömdüğü yerleri gösteren bir katili andırıyordu. On beş yaşında. Giysilerinden bir işçi ya da köylü çocuğu olduğu anlaşılıyor. Bir de bakışından. Ama çocukta düşünce diye bir şey yok. Ahmak olduğuna hiç kuşku yok. Odamda yattığı için artık öyle geç de kalkamıyorum, günün büyük kısmını açık havada geçiriyorum. Bu belki bir hoşgörüsüzlükten, belki de onu oyunuyla başbaşa bırakmak istediğimden kaynaklanıyor...»

«Sevgili Mainardi. Şimdi de bir kahvede ders çalışıyorum, ama Pascoli ve Giglio'da değil; ordan daha rahat bir başka kahve. Bir kahve istiyorum ve sigara içiyorum. Saksı saksı çiçek dolu burası, karanlık ve serin. Opera binasının bulunduğu yerdeki kahve. Sanırım seninle de bir kez gelmiştim. Bilirsin insanlar buraya mevsiminde gelir, ama yalnız geceleri, öteki zamanlar terkedilmiş gibidir. Balkondan dışarı bakıp tiyatronun girişini görebileceğim bir köşeye oturdum. Brenner Pass'dan gelip burada çalışmaya başlayan iki kız kardeşin konuşmalarını keyifle dinliyorum. Kilisedelermiş gibi, tezgahın ve çiçeklerin arkasında konuşuyorlar. Adları Amina ve Federica, ikisi de çok güzel. Onlara yalın ve açık bir biçimde, şaka yaparcasına, üçümüz birlikte yatsak desem, hoşlanacaklar sanırım. Düşünmek istiyorum

ama bugüne kadar denemek istemedim.

«Zübeyde'yi sormak için Madam Ludovica'lara gidiyorum. Onu daha uzun süre beklemem gerektiğini öğrenince az kalsın ateşim çıkıyordu. Söylediklerine göre Ekimde gelecekmiş. O kraliçe, beni ilgilendiren sayısız kararlar verecek gibime geliyor. Kadınlar şöyle ya da böyle *kraliçeler* değillerse, hiçbir şeydirler. Ve o bir kraliçe. Onun tarafından öpülmek bile -bu gerçek bir öpüşmeyse- ne düşünürsek düşünelim, gerçeklerle yüz yüze geldiğim, içine yuvarlandığım zindandan, beni alıp götürür gibime geliyor. Ama onu ben alıp götürmek istiyorum. Babamın bana insan gibi davranması için direteceğim. On dokuz yaşındayım artık. Sen de öfke ve kıskançlıkla çatlayacaksın. Göreceksin, koşarak gelsen de, ona bir kez bile sahip olmana izin vermeden o benim olacak...»

«Sevgili Mainardi. Zübeyde'den söz etmemi istemiyorsun. Bu çok garip! Baban mektupları okursa diye mi korkuyorsun? Böyleyse eğer, kendinin ne olduğunu da biliyorsun demektir. Korkunç bir bencilsin. Senin için ne anlama geldiğini bildiğin bir Giovanna'n varken, Zübeyde'yi de istiyorsun. Ama ben senin yerinde olsam iki şeyi ayırmazdım. Giovanna'yı, benim Zübeyde'yi düşündüğüm gibi düşünür ve benim şu anda Zübeyde'den beklediklerimi ondan da beklerdim. Sakın korkma. Onlardan böyle bir şey beklediğinde, bunu hakaret kabul ederler sanıyorsun herhalde. Ama bunun doğru olmadığını bir kitapta okudum. En çok istedikleri bu aslında, içlerine kapanıyorlarsa, bir türlü başlayamıyorlarsa, bunun asıl nedeni şiddete dayanan bir şeyi istemeleri. Her kadınla sevişirken işin başında kan vardır, anımsa, işin en hoş yanı da kandan sonra gelir. Bunu söylüyorum, çünkü biliyorum. Beş yıl önce bir kız görmüş-

tüm. Bir arabacı ırzına geçmişti. Bu kız tecavüze uğradığı gün evini bırakıp daha önce hiç konuşmadığı, yolda selam bile vermediği arabacının ardına düşmüştü. Arabacıyı tanıyordum, paspal bir şeydi, öylesine zayıftı ki, şapkası kulaklarına düşüyordu. Kızı da tanıyordum, oturduğumuz kasabanın kenar mahallelerinde yaşıyordu. O vakitler yatılıydım. Yazları bu kızın oturduğu evle karşı karşıya olan yazlık evimize giderdik. Kızkardeşi ve anasıyla çamaşırcılık yapar, yatılı okuldan çamaşır alıp yıkarlardı. Kızkardeşi kamburdu, ama kendisi esmer ve güzeldi. Ben de geceleri yemekten sonra kapıdan süzülüp onların evine oturmaya giderdim. Tecavüz olayını biz oğlanlar duyduğumuzda bütün gece uyuyamadık; adamın arabasının akşam karanlığında evin önünde bir saat beklediğini, anasıyla kambur kızın çamaşır toplamaya gidişlerini görmüştük. Kızın bir cinayete kurban gittiğini düşünmüştüm. Neredeyse onunla bir olup o adamdan nefret etmiştim. Ama ertesi gün kızın, arabacıdan kocası gibi söz ettiğini duymuştum. Kızların başına gelecek en iyi şey budur bence, kentteki kızlar için bile bundan daha iyi bir şey düşünülemez. Yalnız bir şey daha var, kızlar bu kadar da basit değil sanırım, sinsice ve gizlice aşık oluveriyorlar.

«Bu yüzden Zübeyde için bunca umut besliyorum ya. Belki de, gerçekler böyle bir ortamda filizlenemez, büyük umutlar beslemen aptallıktır diyeceksin, ama hiç de aptallık değil! Ben umutlarımı öyle rastgele birisine bağlamam. O gerçekten görkemli bir güzel. Daha kimseler onunla konuşmayı başaramadı. Ben başaracağım. Onun gibi birisiyle konuşabilen, çok şey kazanır. Masum bir kızdan çok çok fazlasını hem de. Yitik bir kadının kalbini ancak erkek tanrılar kazanabilirmiş. Onun güzelliği de bende tanrı olma isteği uyandırıyor. O bir kraliçe. Kra-

liçe. Bunu yinelemekten hiç usanmayacağım. Ah dostum, o bir kraliçe, ben de bu kraliçenin suskunluk gücünü elinden alıp onu kovuşturacak kral olacağım. Sana şimdi, bunları hep ondan söz etmek için uydurup uydurup yazıyorum gibi gelecek, ama son mektubuna karşı sessiz kalamazdım. Ansızın onun geldiğini öğreneceğim, «Madam Ludovica'daki kadınlar, benim duygularımı, kendisine olan ilgimi ona söylemiş olacaklar, o da beni aramaya gelecek. Bütün gün bunu düşünüyorum... Dürüstçe söylemek gerekirse, içimde öyle bir duygu var ki, *onun elini hiç beklemediğim bir anda omuzumda buluvereceğim!*»

«Sevgili Mainardi. Böyle bir şey olabilir mi? Aynı duyguları paylaşmamız ne kadar olağanüstü! Yoksa mektubumu alınca mı düşündün bunları? Neyse, bence o oyun etkilemiş seni. Aynı o oyundaki gibi ya *en çok sevdiğimin* eli değilse diye korktuğunu söylüyorsun. Onu beklemek, onun dokunuşunu beklemeye dönüşmüş. Benimki bir düştü. Eli yerine sesi de olabilirdi. Senin durumun değişik. Senin düşüncelerinde bilinmeyenlerden bir iz var. Seni deli oğlan, ne istediğini bilmiyorsun! Ama yemin ederim, yeniden buraya geldiğinde ne istediğini öğreteceğim sana. Bugün Ağustosun 10'u. Ağustosun 10'u olduğuna göre aşağı yukarı bir, birbuçuk ay var gelmene. Seni dört gözle beklediğimi biliyorsun. Biraz da şundan, senin dönüşünle birlikte o da gelecek. Bu odadaki varlığını, arkadaşlığını, Zübeyde'nin fethi için manevi desteğini gerçekten istiyorum. Bana öyle geliyor ki, senden hiç bu kadar hoşlanmamıştım. Ne istersen öğreteceğim sana, yüreğindeki duyguların berraklaşması için yardımcı olacağım, bana ihtiyacın olduğunda sana maddi olarak da yardım edeceğim, sevgilinle kalacağın odanın kapısında bekçilik bile yapacağım.

Senin için önemli olan ne istediğini bilmendir. Eğer bir Pelagrua değilsen. Yeniden ortaya çıktığını biliyor muydun? Onu, kendisine en az yakışan yerde, Faşist Karargâhında gördüm. Yalnızca üç gece önce. Ve o gecedenberi her yerde beni arıyor, arkadaşa ihtiyacı var ve geçen yıldan beri hiçbir arkadaşını bulamıyor, çaresiz bir durumda, ayı balığı gibi sıcaktan fena oluyor, beni çeke çeke yüzmeye, gece konserlerine, gece kulüplerine götürüyor, bel soğukluğuyla ilgili sırlarını açıyor ve seks dersini andıran söylevler veriyor bana. Tam tamına bir hayvan, hem de iğrenilecek türden bir hayvan, ama onu bir türlü bırakamıyorum; şu anda öylesine korkuyor ki...»

«Sevgili Mainardi. Sana ondan söz etmemi istiyorsun. Kimden? Hâlâ Zübeyde'den mi? Yoksa senin *Seçtiğin Kızın*'dan mı? Onu bugünlerde Pelagrua'yla gittiğimiz plajda görüyorum. Çok çekici olduğunu kesinlikle kabul ediyorum. Yalnız seni onun yanında düşününce sana göre biraz kart gibime geliyor. Hele mayoyla, kesinlikle öyle. O tam bir kadın, yalnızca çocukluğundan birkaç iz kalmış. Ama onda gençlikten, meraktan, baştan çıkartma isteğinden, genç bir kızın dolap çevirmek ve düzenler kurmak için duyduğu istekten eser yok. Hiçbir zaman da olmamış sanki. Yüzündeki küçük kız görünümü ise çocukluğundan kalan bir şey değil, ömür boyu taşıyacak bu çocuksuluğu. Sana neden bu kadar çekici geldiğini anlıyorum. Onunla birlikte senin yaşadıklarını yaşamak, bakışmalar, pencerenin altındaki bekleyişler falan, korkunç ciddi gelir adama. Çok iyi anlıyorum. Şöylesine yanından geçerken bile büyük lütufta bulunmuş gibi bir izlenim veriyor insana. İlk yakınlaşma sözcüğünden sonra sana kendi kadını olduğunu hissettiren bir kadın. Bunu görebiliyorum.

Tüm yabancıları, beni ve herkesi, bir başkasına ait olduğu duygusuna inandıran bir havası var. Ona diş geçirmen pek kolay olmayacak gibime geliyor. Sana daha önceleri yazdığımda onu tanımıyordum. Buna karşı bayağı alçakgönüllü davranmışsın. Hiç de ses etmiyordun, seni domuz! Duymazlıktan geliyordun değil mi! At gibi yandan yandan bakardın. Her zaman utangaçtın.

«Bak şimdi, ben düşüncelerime sıkı sıkı bağlıyım. Karar vermiyorum. Bir seçim yapıyorum. Her zamankinden çok Zübeyde'yi istiyorum. Sana söylüyorum, her zamankinden daha çok. Öyle kıza benzemeyen bir kızdan da nefret ediyorum. Deyimimi bağışla, öyle bir kız ki ırzına geçilecek pek bir şeyi yok gibi. Ona sahip olduğunda, kendini erkek gibi hissetmezsin bile. Bir sürü dış etkenle koşullanmış olarak her şeyin öylesine normal, öylesine kesin çizgiler içinde geçmesini sağlar ki! Oysa kadında güzel olan, yitik gibi görünmesi, sonradan da sana dört elle sarılmasıdır. Ben buna inanıyorum. Bırakılma korkusunun kendisi için hiçbir anlam taşımadığı duygusunu verir o insana.

«Tıpkı Zübeyde gibidir, ama Zübeyde'nin değişik bir yanı vardır. Eğer Zübeyde'yi konuşturmayı başarırsan, inanıyorum ki, ellerinde bir bakireye dönüşür o. Ve insan kendini yaratıcı bir tanrı gibi hisseder. Benim istediğim de bu. Bence bir erkeğin, yaşamının bir döneminde kendisini yaratıcı bir tanrı gibi hissetmesi iyi şeydir, ve bunlardan biri olmayı başarması da. Yaşamının donuklaşmasından korkmuyor musun? Giovanna'yı gerçekten seviyorsan hiç böyle bir korkun olamaz. Onunla yaşam, bir anda donuklaşıp buz gibi olacaktır. Onunla birlikteyken ne kendi kişiliğine saygı duyabileceğin bir mücadele, ne de bir zafer söz konusu olamaz.

«Lütfen bağışla beni, belki de tartışmada ipin

ucunu kaçırdım. Çok gevezelik ettim. Lütfen onu aşağıladığımı düşünme. Onun nasıl bir kız olduğunu görmek yalnızca şaşırttı beni, hepsi bu. Vay canına, ona yolda rastladığımda, öylesine sıradan bir kız gibi gelmişti ki bana. Lütfen onu aşağıladığımı sanma...»

«Sevgili Mainardi. Son mektubumu hâlâ almadın mı? Yoksa baban mı el koydu? Suskunluğuna ne anlam vereceğimi bilemiyorum, bir aydır karşılıklı yazışıp duruyorduk. Bu mektubu alır almaz bana yaşadığına ilişkin bir işaret ver. Her dört beş günde bir sana yazmaktan kendimi alamıyorum. Yarım günümü alıyor sana mektup yazmak, kendimi bu konuda öylesine haklı çıkarıyorum ki neredeyse bunu tüm günlük iş haline getireceğim. Ama doğal olarak sen yanıt vermezsen ben de sana yazamam. O zaman günlük tutmak gibi bir şey olur, bilirsin ben, günlük tutanlardan ya da tek başına uğraşıp didinenlerden değilimdir.

«Burada bizi, yani eski kentler mimarıyla beni ayırdılar. İki küçük oda verdiler. Biri kuzeye, öteki de güneye bakıyor. Çünkü her zamanki gibi yine balerinler geldi ve büyük odalar onlara ayrıldı. Günün büyük bölümünü bir geminin kamarasındaymış gibi, küçücük odamda, geçip giden bulutların pencerenin karşısındaki aynaya düşen görüntülerine bakarak geçiriyorum. Sabahları bitişik odadaki gürültüyle, ya da çıplak ayakların çıkarttığı seslerle uyanıyorum. Uykum çok hafif oluyor. Merdivenlerde ya da koridorlarda sık sık birilerine rastlıyorum. Sabahları dans provaları olduğunda ortalık gerçekten pek hareketleniyor. Tanımadığım için düşünmüyorum onları. Hâlâ bir kadına aşık olmadığım için sabırsızlanıyorum. Zübeyde'yi beklemek, temelde bir huriyi beklemeye dönüşüyor. Sevgili dostum, yaşamı ciddi-

ye almadığın anlarda bile yaşayabilmek ne harika!

«Pelagrua ile denize gitmeye devam ediyoruz, biliyorsun, ama artık kayıkla gitmiyoruz, Fondamenta'daki plaja gidip pembe dağın eteğindeki soyunma kabinlerine yüzüyoruz. Yarım mil kadar yüzmemiz gerekiyor, kıyıya vardığımızda ölü gibi oluyoruz, ama yine de varıyoruz oraya. Yakışıklı ve cesur görünmek için böyle yapan sayısız oğlan var tabii. Ve kendilerini kızlarla oyalıyorlar. Ben böyle yapmıyorum, tanıdığım birisinden sigara isteyip iskeleye uzanıyor sigaramı içiyorum. Dün sigara isteyecek kimseleri bulamayınca çok çaresiz kaldım ve gidip senin Giovanna'nı rahatsız edecek kadar yüzsüzlük ettim. Gülerek gitti, bana bir paket sigara satın aldı. Kendisi içmiyormuş. Ama hiç konuşmadık. Ansızın yanımdan uzaklaştı, ben de biraz bozuldum. Bugün oraya gitmeyeceğim. Oraya bir daha hiç gitmek istemiyorum. Gülüşünde kibirli bir hava vardı, korkarım ondan nefret etmeye başlayacağım. Bütün bunlar seni sinirlendiriyor mu? Senin melankolik yalnızlığına Giovanna'nın neden olması bana aptalca geliyor. Artık neredeyse onu düşünmediğine inanmak üzereyim. Bana yazar yazmaz iyice yanılmadığımı da söyle. Sana ondan söz etmemi istemiştin, sana onu yazdım, sessizliğini yine sürdürdün. Belki de artık onun hakkında yazmamı istemiyorsundur bir daha. Her neyse el sıkışalım sevgili Alessio Mainardi, ışığı söndürmeden önce seni selâmlıyorum. Mutfağa gittiğimde, bir kova dolusu soğuk kuyu suyunun içinde, göbek gibi zümrüt yeşili bir karpuz gözüme ilişmişti; şimdi şiltemin altından bıçağımı alıp Gemici Sindbad gibi ayaklarımın ucunda dışarı çıkıp, kendime bir dilim keseceğim...»

«Sevgili Mainardi. Dayan, yaz neredeyse bitiyor!

Ağustosun 27'sine geldik ve son günlerin korkunç sıcağı bitir kasınmasını andırıyor. Beş altı kasınma daha, sonra yağmur yağar, göreceksin. Böyle düşünmesek deli çıkardık.

«Birkaç dakika sonra gece olacak: kamaramın lumbar delikleri sonuna kadar açık, kapı da; ben de tuvalet masasının mermerine dayanmış sana mektup yazıyorum, otursam yapış yapış olacağım. Üstümde hiçbir şey yok. Bitişik balkonda Sinyora Rosmunda yelpazelenip duruyor, onun 'quino quino' diyen papağanına dert yanışını duyabiliyorum. Kendisinin, her zamankinden daha çok, bırakılmış yalnız bir kadın olduğunu düşünüyor. Bütün kent yelpazeleniyor, dünyanın yarısı buz yerken öteki yarısı karpuzların arasında serilmiş yatıyor. Plaj da insanlarla dolup taşıyor.

«Öğlen saatinde senin *Pembe dağ*'ın eteğinde uzanan denizi buradan bile görebiliyorsun. On binlerce balık, kafasını suyun yüzüne çıkarıyor. Geceleri en güzel şey Fondamenta'dan Santa-Lucia'ya gitmek. Kanal'dan çıkmaya fırsat kalmadan o tahta evlerin sıralandığı Borgo Calafati boyunca, bilirsin, suda sürüler halinde beyaz hayaletler beliriyor. Bunlar çocuklarıyla, soğuttukları karpuzlarıyla sağa sola su saçarak çalışan kadınlar. Suya bağdaş kurmuş otururken gelip geçen teknelere laf atıyorlar: «Defol git pis herif!» diye. Ama kayıkçılar hiç aldırmadan bu sözleri yineleye yineleye, üstlerine bluzdan başka tek şey giymemiş kadınların tam ortasından geçip gidiyorlar. Kayıkçılar onlara küfrü basıyor, kadınlar da gülerek bağırışıyorlar. Kayıkçının dediğine göre, geceyarısına kadar kalıyorlarmış orada. Sonra da kumsalda karpuzlarını yiyorlarmış. Sana da olağanüstü gelmiyor mu? Kentin bir kıvrımında insanların gizlenmiş tüm yaşamı açığa çıkıveriyor. Halkın arasında nasıl sevişebileceklerini bir düşün. Beş para etmez-

ler. Ama yine de istek dolu kadınlar.

«Mektubun için teşekkürler, görüyorsun ya, nasıl da bende seninle konuşma isteği uyandırıyor. Mektubun mektuba benzemiyordu, kırlara ilişkin düz bir yazıydı. Bak ben de karşılık olsun diye buranın yazını anlatan bir yazı yazdım sana. Dostluğumuzu ilgilendiren her şey hakkında böylesine suskun olman çok garip. İki mektuptur, açıkça söylemek gerekirse, bana yanıt yazmış değilsin...»

«Sevgili Mainardi. Evet Giovanna'yı yine gördüm. Dün son kez olarak yüzmeye gittim. Son kez diyorum, çünkü bugün az da olsa yağmur yağdı, biraz da fırtına vardı, ama yarın sanırım hava bozacak. Onu yine denizde gördüm ve bir an için arkasından yüzdüm. Zümrüt yeşiline bürünmüştü. Özel bir arkadaşımın övgülerini iletmeme izin verip vermeyeceğini sordum.

«Kendisinin iletmesini tercih ederim,» diye yanıtladı. Beni susturduğuna sevinir bir hali vardı. Güzel tanrım! Yüzerek yanımdan uzaklaştı ve kumsala çıktı. Hurimi beklediğime nasıl da şükrettim! Senin Giovanna'n gerçekten tatsız. Onu evinde bulacağımı bilsem, sana gelirken ayaklarım geri geri giderdi. O doğuştan kaba, yol yöntem bilmiyor demiyorum tabii, ama gerçekten onda insanı rahatsız eden bir şey var.

«Bu arada Kurbağa zatürre türbesinden çıkabildi. Ailesi şerefe ona yeni bir kostüm aldı, tam İngiliz Sömürge stilinde, hâki bir giysi. Yataktayken en büyük düşü buydu sanırım. Belki de tropik bölgelere gidip bir kahraman olmayı ve senin güzel hanımefendinin uğruna aslan postuyla rekabete girmeyi tasarlıyor. «Sinyorina Giovanna hangimizi seçersiniz, beni mi onu mu?» Ve aslan postunu yere sererek,

«Size bir kez daha soruyorum, Sinyorina Giovanna beni mi onu mu?» Ve ikinci aslan postunu serer: «Üçüncü kez soruyorum Sinyorina Giovanna, ben mi, o mu?» Ve üçüncü post ayaklarına serilir; ve böylece sonsuza kadar. O çocuk akıllının biri; sakın kendini kandırma...»

«Sevgili Mainardi. Niye sinirlisin anlamadım, ama söz veriyorum, sana bunu ödeteceğim; sözlerini geri alacaksın. Fiziksel bir tepkide bulunacağım sana; bunu ciddi söylüyorum.

«Haberin olsun, hâlâ girmeyi düşünüyorsan, sınavların 20 Eylülden sonra; yani yirmi gün içinde başlıyor. Başvuru formunu doldurdum ve giriş harcını yatırdım. Makbuzu da yolluyorum.

«Burada dünden beri fırtına var, gökyüzü menekşe rengine büründü. Biliyor musun, bu fırtınaları getiren senin pembe dağ, söylentiye göre o dağda, Araplardan kalma altın paralar, sikkeler olduğu için dağ yıldırım çekiyormuş.

«Şimdi hoşçakal, yorgunum. Günlerdir çok yorgunum. Kurbağa'nın çevremde dolanıp durduğunu farkettim. Nedenini biliyor musun?»

Tuğla kasabasına sonbahar geldi.

Pamuk toplayacak «çete» de çıkageldi; çingene tipliler, kulaklarında küpeler takılı sıkıcı erkekler, teni zeytin rengine çalan kadınlar. Okaliptüs ağaçlarının altına kamp kurdular, geceleri pelin dallarıyla ateş yakıyorlar. Boyunlarına asılı sepetleriyle eğile kalka pamuk toplayıp ovanın rüzgârına kapılmışçasına tek başlarına ortalıkta dolanıyorlar. Ara sıra nöbetçi askerler gibi birbirlerine sesleniyorlar.

Yağmurlarla birlikte kök kokusu kapladı ortalığı.

Geçen hafta hep yağmur yağdı. Bavullarımı hazırlamaya giriştim. Sınıfı geçeceğimden kuşkusuz, Sinyora Rosmunda'ya her zamanki odamı bana ayırması için bir mektup gönderdim. Tarquinio'ya da bir gün sonra akşam üzeri saat beşte orada olacağımı haber veren özel ulak bir mektup yolladım, beni karşılamaya gelirse sevineceğimi yazdım.

Ertesi sabah, ayrılmadan birkaç saat önce Kurbağa'dan bir mektup aldım:

«Mainardi. Matto Grosso'da kazandığın zafer Sinyorina Giovanna'ya ilişkin her konuda sana hizmet etmemi gerektiriyor. Bunu unutmadım. Böyle olması gerekir. Kazansaydım, kırmızı karanfili bana verecektin, *değil mi?*

Öyleyse seni uyarmalıyım. Arkadaşın Tarquinio, Giovanna'yı baştan çıkarmaya çalışıyor. Daha açık söylemek gerekirse, dün gece evinin önünde *öpüştüklerini* haber verme durumundayım. Emirlerini bekliyorum.

Cosimo Gulizia.»

Yolda giderken ona temiz bir dayak atmayı düşündüm durdum. Allahın belası Kurbağa tam bir İago idi.

DOKUZ

İstasyona kimse gelmemişti beni karşılamaya. Kurbağa haklı olmalıydı. Kimbilir, belki de özel ulak mektubumu almamıştı. Düşündüm. Bahçelerin önünden, caddeden aşağı arabayla inerken sevilmek istiyordum. Arkadaşlarım olsun istiyordum.

Pansiyondan bağırtılar, gülüşmeler geliyor, koridorlarda konuşan insanların gürültüsü duyuluyordu.

Eşikten aşağı iki basamak inen Sinyora Rosmunda, kocaman bir hoş geldin gülüşüyle beni karşılamaya geldi. «Sevgili oğlum, sevgili oğlum,» diyerek bavullarıma yardım etmeye çalıştı; ama ona göre çok ağırdı, ansızın soluksuz kaldı ve Grenadier gelsin diye ellerini çırptı.

«Her yer ağzına kadar dolu, biliyor musun?» Bir bebek mutluluğuyla bağırıyordu.

Pansiyon, sınavlar için dışarıdan gelen öğrencilerle dolmuş taşıyordu; ek yataklar konmuştu; koridorlarda, masaların üstünde ve bizim eski «savaş alanı»mızda bile şilteler duruyordu.

«Bak Mainardi,» dedi Sinyora Rosmunda, «şimdilik biraz kargaşalık var, ama bu çocukların mutluluğu buraya neşe katıyor. Seni tanıştırayım. «Sinyor Perez, Sinyor Valente, Baiardo, Corsentino, Mitlioli, Travato ve bu genç adam da Trablus'tan Ahmet Cogia. Hepiniz aynı odadasınız, ne güzel değil mi?»

«Harika! Harika!» diye hep bir ağızdan bağıran yedi oda arkadaşımın sesleri yankılandı.

Trabluslu olan, «Afrika'dan denizler aşıp gelen bir Faslı»ya benzemiyordu; benzesin isterdim doğrusu. Astragan fesi kafasında, Tarquinio'nun yatağına oturmuş, gülüyordu.

«Hepimiz Müslümanız evlat,» dedi, kısa boylu, çarpık çenelisi yanımıza gelerek. Dünyayı dişlerinin arasında ezmeye meraklı bir tipi vardı. «Bu sana hiç garip gelmiyor mu? Bize karşı dikkatli olmalısın!»

«Pöh!» dedim. «Ha Müslüman olmuşsunuz, ha olmamışsınız, ne farkeder; sizi vaftiz etmeye hiç hevesli değilim.»

«Bunun nesi var?» diye bağırdı Trabluslu. Elleriyle dizlerini kavuşturup kahkahalar attı.

Fesini pencereden fırlatıp atmayı düşündüm ama birden sevimli buldum onu. Ötekilere kışkırtıcı bir bakış fırlattım.

Kıllı bacaklı oğlan, en uzun ve en güçlü kuvvetli görünene bakarak, «Ne dersin Perez,» diye homurdandı. «İşkenceye mi yatırsak şunu?»

Perez dedikleri, «Ben bakarım onun çaresine,» diye yanıtladı.

Bana doğru geldi. Mavi gözleri vardı, parmağıyla alnındaki bukleleri büktü.

Elimi feci şekilde sıkarak, «Evet arkadaşlar,» dedi.

«Ah, o kadar sıkma!» diye bağırdım ve birden öfkeden patlayarak çenesine bir yumruk oturttum. Ayaklanma başlamıştı. Beni yere yatırdılar. Dayak yerken bir yandan da Trabluslu'nun bağırdığını duyuyordum: «Hadım edelim! Hadi hadım edelim!»

Gürültüye Sinyora Rosmunda yetişti, bayılacak gibi yüksek perdeden çığlıklar atıyordu. Grenaider de elinde süpürgesi koşa koşa bizi kovalamaya geldi. Öteki odalardaki oğlanlar başımıza üşüştüler. Sonra Perez'i, elinde mendil, lavabonun önünde bir gözünü yıkarken gördüm -aynadan umutsuzca yüzüne baktım- kıllı bacaklı oğlansa, belli ki yediği tekmeden yataklardan birine oturmak için seke seke uzaklaşıyordu. Ben de yerde uzanmış onları seyrediyordum.

«Utanın! Utanın!» diye bağırdı Sinyora Rosmunda. Bir türlü sinirlerini yatıştıramıyordu.

Ansızın Tarquinio'yu düşündüm.

«Buradan gitti mi?» diye sordum Sinyora Rosmunda'ya, onun yatağını göstererek, Trabluslu oğlan yine güldü.

Sinyora ağlamaklı bir halde durgun durgun kafasını salladı.

«Ah, bir hafta oluyor gideli,» dedi. «Söyledim ona, gitmeyin Sinyor Tarquinio,» dedim. Onu oğlum

gibi severdim, hiç bir şey istemezdi, ne zamandır burada kalırdı! O gittikten sonra bu şeytanlar geldi. Kimin aklına gelirdi ki?..»

Nereye gittiğini sordum; bana otele, Corona di Ferro'ya gittiğini söyledi.

Duraksayarak sordum. «Özel ulak mektubumu gönderdin mi ona?»

«Ah...» dedi, «özel ulak mektubun... Daha bu sabah geldi. Hâlâ burada. İstiyor musun?»

Rahatlayarak ayağa fırladım. Tarquinio benim korktuğum nedenden gitmemişti. Kurbağa'nın yalan söylediğinden kuşkum kalmamıştı.

Bir saat sonra arkadaşımı Corona di Ferro'nun eşiğinde gördüm. Çıkmak üzereyken bir saniye için durmuş, dibe dalmadan önce derin bir soluk alırcasına, insanlara bakıyordu.

Gelişimi gördü sanıyorum. Miyop gözleri, arkamdaki bir şeye dikilmişken, birden ölçülü ve şaşkınlıktan uzak bir gülümseyişle bana baktı. Eskiden kucaklaşırdık. Bu kez hayır, ama sanki çok büyüdüğümüz için buna cesaret edememiş gibiydik.

«Seni haydut, en azından haber verebilirdin!» dedi.

«Ama sana haber verdim, kaldığını sandığım yere. Allah aşkına niye pansiyonu bırakmaya karar verdin?»

«Çocuk değilim artık, öğrencilerin kaldığı yatılı bir pansiyonda kalmak zorunda da değilim. Biliyor musun, on dokuz yaşındayım. Er geç değiştirecektim.»

Aklımın yatmadığını, üzüldüğümü farketti. Onu Sinyora Formica'lara getiren bendim, şimdi gittiğine göre, sanki aramızda biten bir şeyler vardı.

«Önemli mi?» diye sordu düşünceli düşünceli. Ve ekledi: «Bu yaşa geldiğimize göre arkadaşlığımız açısından bir şey değişmez bence.»

«Hımm,» dedim, «haklı olabilirsin; ama birlikte olmak güzeldi.»

Koluma girdi. «Gelip nasıl yerleştiğimi görmek istemez misin?» diye sordu. «Biliyorsun param azdı ve değişiklik istiyordum. Dilerse buraya kadın bile getirebilir insan.»

Ama otel en düşük sınıftandı. Caddeden dik ve dar bir merdivenle mavi badanalı duvarların arasından dosdoğru yukarı çıkılıyordu. Sonra manastırlardaki gibi akla gelebilecek en dar koridorlara dönülüyordu. Koridorun sonunda da bir kanarya şakıyordu. Orasına girdiğimizde sokak lâmbaları yeni yanmıştı.

Kapı, demir karyolaya çarptı. Köşedeki lâvaboyu, beyaz leğeni, bir aynayla muşamba örtülü masayı gördüm. Gardrop olmayışı dikkatimi çekti.

«Balkona çıkınca güzel,» dedi arkadaşım.

Balkondan cadde, iki yandaki deniz, balık pazarındaki kalabalık görünüyordu. Sokak satıcılarının sesi duyuluyordu. Piazza della Palme'nin köşesinde kara mangal içindeki kömür ateşi kışı müjdeliyordu.

«Bu ateş ne?» diye sordum. «Kestane zamanı geldi mi?»

Tarquinio havayı kokladı.

«Tabii,» dedi. «Her zamanki yerlerinde bulabilirsin onları. Karpuzlar biter bitmez kestane satmaya başlarlar. Kışın geldiğini farkediyor musun?»

Farketmiyordum -aslında dondurma olsa sevinirdim- gelen kebab kestane kokusuydu ve tüm okul deneyleriyle birlikte yazı da alıp uzaklara götürüyordu.

«Yeni yerimi beğendin mi?» dedi Tarquinio.

Hiç beğenmemiştim -onun için de üzüntülü bir değişiklik, zorlanmış bir şey olmalıydı- «balkon güzel!» dedim.

«Söylesene bana,» diye devam ettim. «Hiçbir ne-

den olmadan mı gittin böyle?»

Her sözcüğün üstüne basa basa söylemiştim bunu.

«Bu oda insanı bunaltıyor,» dedim. «Yalnız kalman gerekiyor muydu?»

«Gerekiyor muydu...» diye tekrarladı alçak bir sesle, «gerekmekle hiçbir ilgisi yok. Yetişkinler gibi yaşama sorunu bu. Yalnız kalmazsan asla başlayamazsın.»

«Bana kalırsa çok yoksul başlıyorsun,» dedim durup dururken ve kendim de söylediklerime şaşıp kaldım.

Tarquinio'nun yüzü kararmıştı. Dışarı çıktık, kestane satılan köşeye kadar tek söz söylemedik birbirimize.

«Biraz alalım mı?» dedi cebini yoklayarak. Ceplerimiz sıcak, çıtır çıtır kestanelerle dolduğunda kolkolaydık.

«Ciddi ciddi,» dedi Tarquinio, «benim ömür boyu yoksul mu kalacağımı düşünüyorsun? Bak, bir aya kalmaz lise diplomamı alacağım. Üniversiteye gitmeye hiç niyetim yok. Hemen başlamak istiyorum. Hem de iyi para kazanmak! Olabilirse tabii. Fabrikaya gireriz derdik ama, ben nasıl işçi olabilirim? Bilmiyorum, kendimi öyle göremiyorum işte. 'İşçi' demek, 'öğrenci' ve 'asker' demek gibi; anlamı üstünde. Biz fabrikadaki ustabaşını düşünüyorduk değil mi?»

«Doğru,» dedim. «Ama 'mağara'da böyle değildi.»

«Ama, 'mağara'daki bir oyundu,» dedi Tarquinio. «Bunu hâlâ anlamadın mı? Ben anladım. Biliyor musun, 'mağara' onaltı yaşındayken olabilir. Sonra gerçek yaşama atılıyorsun, eğer içinde gerçekten bunu engelleyecek bir şeyler yoksa, bankada muhasebeci olarak çalışıyorsun. Ne var ki ben bir köleyim, beni durduran bir şeyin kölesiyim. Yine de öyle çok

şeyler yapmak istiyorum ki; gerçekten özgür olmak, dilersem de muhasebeci olabilmek istiyorum. Neden olmasın? Büyüdüğünde sen de göreceksin. Ondokuz yaşına gelince sen de ille böyle düşüneceksin demiyorum tabii. Otuzuna kadar, belki de daha uzun yıllar çocuk kalabilirsin. Ama göreceksin; zamanı geldiğinde, bunu yapacağım diyebilmenin ne kadar güzel bir şey olduğunu göreceksin. Çekici olamayan bir yaşam biçimi yoktur. İnsan ansızın hayata atılmak istemeye başlar, isterse bu bir muhasebecinin hayatı olsun. Bir kere başladın mı arada bir fark olmadığını görürsün. Burjuvalar ve burjuva olmayanlar diye bir şey yok; yalnızca yetişkinler var.»

Aptallaşmıştım.

«Sanki evlenmek istiyor gibi konuşuyorsun,» dedim, bir ara sustuğunda.

«Olabilir,» dedi Tarquinio. «Ama bütün bunlar benim ille de evlenmek istediğimi kanıtlamaz. Yani bundan hoşlanacağımı. Ama söyledim ya, muhasebeci olmamı engelleyen şey her zaman durduracak beni. Her neyse, artık çocuk olamam, önemli olan da bu. Çalışmasam bile koruyucumun verdiği parayla bir otelde kalmak zorundayım, böylece hiç olmazsa yetişkin gibi yaşarım. Ne demek istediğimi anlıyor musun?»

Kafamı salladım. «Anlıyorum, anlıyorum...»

Ama Tarquinio sözümü bitirmeme fırsat vermedi; benim anlayışıma pek de gereksinme duymadığı açıktı. Yalnız bunca yoksulluk deyişim onu etkilemişti; bir sigara yakıp yeniden aynı konuya döndü.

«Sana, çok yoksul başlıyorum gibi geliyor,» dedi. «Çünkü di Ferro'da yaşıyorum, ondan, değil mi? Ama dinle. Koruyucumdan ayda sekiz yüz lire* alıyorum. Bir düşün, sekiz yüz lire ile bir sürü insan kendi

---

(*) **Lire:** İtalyan gümüş para birimi; kuruş. (Ç.N.)

hayatlarını yaşıyor. Karıları, çocukları var, tek başlarına yemek yiyebildikleri bir yemek odaları var. Kendine ait bir yemek odası olan kimseye çok yoksulluk içinde, diyebilir misin? Onu şimdi görebiliyorum, kahvaltıda, masaya oturmuş...»

«Tanrım, saçmalık bu!» diye patladım sonunda.

Onun yetişkin hayatı dediği şey aklıma kendi çocukluğumu getirmişti. Masada bir adam oturuyordu, kahvaltı zamanıydı... Kendimi yine çocuk olarak görüyordum. Bir an için, bunun, masaya oturup kahve beklemenin harika bir şey olacağını düşündüm. Ama yalnızca bir saniye sürdü ve bana olanaksız göründüğü için bağırarak, bunun saçmalık olduğunu söyledim.

Tarquinio, soran gözlerle baktı. «Saçmalık mı?» dedi.

Beni anlamadığını gördüm. «Tümden saçmalık olduğunu söylemek istememiştim,» diye hızla açıklamaya giriştim. «Yalnızca inanmadığımı anlatmak istemiştim.»

«İnanmadığını mı?» dedi Tarquinio. «Çocuk olmak bu işte. Benim nasıl olduğumu hatırlıyor musun? Yetişkin hayatına ilişkin neler düşündüğümü? Birkaç şey dışında dayanılmaz geliyordu. Yetişkinler, bu birkaç şey dışında hep çocuk kalanlardır. Liebknecht'i alalım örneğin. Liebknecht, iç dünyasında asla gerçek bir adam olmamıştı. En azından oynadığı oyuna bakıp böyle olduğunu sanıyorum.»

Patladım: «Allah Allah, sen ne kadar değişmişsin!»

Arkadaşımın yüzünden garip bir zafer gülümsemesi geldi geçti.

«Değişmedim,» dedi. «Yalnızca seni özendirmek istemiştim; hepsi bu.»

Bir yandan da cebindeki kestaneleri soyup soyup yiyordu.

«O zaman senin için,» dedim, «devrimler de savaşlar da yalnızca birer oyun.»

«Elbette; bunları gerçekleştirenler açısından,» dedi Tarquinio, «ve sözümona büyük adam denilenlerin hepsi de çocuklar. *Saint Helena'dan Anıları* okumuş muydun? Ordan da kolaylıkla anlayabilirsin. Biz boykotlar sırasında nasıl düşünüyorsak, Napolyon da tıpkı bizler gibi düşünüyordu. Sözcüklerinde, bunları kendi odasında kendi başına yarattığını akla getiren tek bir şey yoktur. Zavallı adam, savaş alanlarının düşünü kurardı, ama o da sıradan bir adamın -kendine özgü kişisel bir yaşamı olan- kendi evinin kahvaltı masasında düşünen bir adamın durumundaydı. Uçurumlar vardır dostum...»

İdeal Sinemasının önüne gelmiştik -geçen Haziran'da *At Derisinden Eldiven* filminin afişlerinin asıldığı sinemaya- durduk, kendi deyimimizle, projeksiyon makinasının sesiyle çelinerek basamaklarında eşindik.

İçersi erkek doludur, diye düşündüm, tümü de gerçek erkeklerdir; ama yine de kendilerini yeniden çocuklar gibi hissedebilmek için koşa koşa gelmişlerdir.

Kral Arthur'un Mahkemesinde Bir Yankı filmi oynuyordu; afişteki resimde büyütülmüş bir Tom Mix, kadın kahramanı öpüyordu.

«Baksana!» diye bağırdım birdenbire. «Dünya ne kadar çocukça, görüyor musun?»

Ansızın yine ciddileştim. Kurbağa'nın mektubunu hatırlamıştım; mektup bana ilk kez gerçek görünüyordu. Bak: Tarquinio artık bir çocuk *değildi* ve Giovanna -onu tanıdığım kadarıyla kararlı ve vakurdu- hiç çocuk olmamıştı.

Okuldan konuştuk. Kilise Alanına dönüp bir tütüncüden sigara aldık. Artık birbirimizden ayrılmaya hazırdık. Kabaca sorduğumda elini uzatmak üzereydi.

«Giovanna ile ilgili bir şeyler biliyor musun?»

Tarquinio duraksadı. «Niye? Ona hâlâ önem veriyor musun?»

«Kızardım, ama ortalık oldukça kararmıştı, iki sokak lambasının arasında, yaprakların gölge yaptığı bir köşedeydik.

«Hımm,» dedim, «Olabilir... Oğlanlar hiçbir zaman uzun süre âşık olmamalıdır.»

Yine yan yana yürümeye başlamıştık, ama kavgaya tutuşacak iki insan gibi, ellerimiz cebimizde, birbirimizden uzak yürüyorduk. Boş bir kibrit kutusuna ayağım çarpınca, bir tekmede ötelere fırlatıverdim. Sonra da etkileyici bir biçimde durdum.

«Dinle!» diye patladım, kibrit kutusunu görünmez bir yerlere doğru tekmeleyerek. «Aramızdaki sorunu bir an önce temizlesek iyi olacak. Onu öptüğünü biliyorum.»

«Kimi öptüğümü?»

Çok uzaklardan gelen bir sesle, sanki bir odanın içinden yanıt veriyormuşçasına konuştu.

«Yinelemem mi gerek? Giovanna'yı...» dedim.

Birdenbire yokolduğumu hissettim; kaderimde bir tür Kurbağa olmak da varmış; insanların en iğrenci olmak da...

«Haaa, sorduğun bu muydu?» dedi Tarquinio, düşünerek konuşuyor gibiydi. «Öptüm mü onu?» Sesi gitgide alaycı oluyordu.

«Peki, senin öpüşme dediğin nedir ki?» dedi. «Her şeyin sonu mu? Onu öpmüş olabilirim. Belki de sen onunla sevişmeyi düşünmezden *önce*... neden olmasın?»

O anda sigarasından soluk çekerken yüzü sigaranın ateşiyle aydınlandı ve güldüğünü gördüm. Konuşmamız boyunca ve birlikte sigaralarımızı içerken, ilişkilerimizi zedeleyecek biçimde gülmediğine bir daha kendimi inandıramadım.

«Sana şaka da yapılmaz,» dedi. «Seni yatağına ağlaya ağlaya göndermek istemem.» Kolumu sıktı. «Hadi oğlum, senin nasıl bir adam olduğunu biliyorum. İnanacak mısın bana? Öpmedim onu. Sana bir şey söyleyeceğim. Giovanna umurumda bile değil. Onu itici buluyorum. Ondan nefret ediyorum. Bunu bir süredir biliyorsun zaten.»

«Evet, inanıyorum sana,» dedim, yalan söylemediğine emindim.

Bu duygu da yüreğimi hafifletmemişti. Yalnızca dayanılmaz bir acı duyduğumu, bundan böyle, belki de pansiyondan gittiği için, ikimiz için de birbirimize fısıltıyla bile olsa gerçekleri söylemenin olanaksız olduğunu hissediyordum.

«Sana bir kahve ısmarlayım, ister misin?» dedi Tarquinio.

Bunlar eski dostluğumuzla dolu ummadığım sözcüklerdi. Ve bir daha da duyacağımı sanmıyordum. Benim için büyük anlam taşıyorlardı; memleketten her dönüşümü ve kentin benim açımdan taşıdığı anlamı içeriyorlardı; bir an için, Tarquinio'nun beni istasyonda beklediğini hayal ettim; eskiden olduğu gibi Giovanna'nın oturduğu sokağı düşündüm.

Pascoli ve Giglio'ya gittik. Sonra da Tarquinio pansiyonumun kapısına kadar benimle gelmek istedi. Mutluydu, Yol boyunca ıslık çaldı. Ama Parasenhea' ya döndüğümüzde, kalabalığın içinde, Trablus'tan gelen fesli oğlanı gördüm. Oda arkadaşlarımın yedisi de bize doğru geliyor, bu arada da her vitrinin önünde itişip kakışıp kahkahalar atıyorlardı.

Kıllı bacaklı oğlan, «Hah, işte Bernardi!» diye bağırdı.

Bana bakarak eski arkadaşmışız gibi güldüler. Yalnız Trabluslu, alaylı alaylı sırıttı.

«Kim bunlar?» dedi Tarquinio.

«Müslümanlar,» dedim. Pansiyonda buldum on-

ları. 'Savaş alanımızı' işgal etmişler, fesli olan da senin yatağını almış.»

Bu arada onlar gitmişlerdi. Pansiyonda neler oluyor, kısaca anlattım.

«Komik tipler, değil mi?» dedim sonunda. «Sana garip gelmediler mi?»

«Yoo, bence oldukça şirin oğlanlar,» dedi soğuk soğuk. İçimden bir tane vurmak geldi.

Yolun aşağısında, geri dönerken bize yetiştiler, meraklandıkları belliydi. Perez durmadı, ama yüksek sesle: «Yemeğe gelecek misin?» diye sordu. Yine «Bernardi,» demişlerdi bana.

«Bernardi değil,» dedim. «Mainardi!»

«Ha! Mainardi!» dediler hep bir ağızdan.

Hep birlikte yürümeye başladık ve onlarla arkadaşımı tanıştırdım.

«Sevindik, sevindik,» diye geveleddiler.

Az sonra onlara dondurma yemeyi öneriyordum. Durumu başarılı bir sonuca ulaştırdıklarından neşelenerek gözlerini devirdiler ve sıcak biçimde Tarquinio ile el sıkıştılar. Çok geçmeden Tarquinio ayrılmak istedi.

«Uzakta oturuyorum. Yine görüşürüz,» dedi kuru kuru. Bana da: «İlk fırsatta beni ara, sabah onbirde falan hep ordayım,» dedi.

O gece bir daha görüşmek için yalvarabilirdim ona. Böyle ayrılırsak ondan nefret edeceğimi hissediyordum. Ama öfkem beni engelledi.

Müslümanlar beni neredeyse sorguya çekiyorlardı.

«Onu nasıl tanıdın?» diye sordu Perez. «Üniversite öğrencilerinden, değil mi?»

Delikanlı olduğu için ona nasıl bir hayranlık duyduğu açıktı.

«Çok güçlü olmalı,» dedi Trabluslu. «Bahse girerim ki ata binmesini bile biliyordur.»

Bir yolunu bulup arkadaşımı küçültmek için garip bir istek kapladı benliğimi.

«Onu mu? At üstünde mi?» dedim kaşlarımı çatarak. «Zavallı Tarquinio, keşke binebilseydi! O kadınlara karşı bile dikkatli olmak zorunda. Öylesine zayıf ki!»

Gülüşmelerini dinleyecek hal kalmamıştı bende. Her zaman, arkadaşımı mutlulukla çeke çeke indirdiğim o merdivenlerden, düzensiz kalabalıkla birlikte basamakları çıktığımda seçimimi yapmış gibiydim.

Sınavlar başladı.

İlk gün İtalyanca sınavı vardı, onbir buçukta yazılı kâğıdımı verdim, bir lise öğrencisinin o güne kadar yazdığı en güzel kompozisyonu yazdığımdan kuşkum yoktu. Çok yoğun günler geçiriyordum. Öğleden sonralarını Sinyora Rosmunda'nın bana kiraladığı küçük odaya kapanıp, tam anlamıyla çalıştığımdan kuşku duyduğum ders kitaplarını baştan sona okumakla geçiriyordum. Durmadan kendime diyordum ki: beni görmeye geleceğinden kuşkum yok.

Ama Tarquinio'nun da kendi sınavları vardı; lise sınav sonuçları Üniversite'ye gidinceye kadar onunla okul dışında karşılaşma fırsatını bile bulamadım. Onun da benim kadar sıkı çalıştığını düşündükçe, sanki ikimizden birinin geçme hakkı varmışcasına çalışma isteğim artıyordu. Ben kesin olarak geçecektim, o da kesin olarak kalacaktı, çünkü o öğrenci olarak kalmalı, yeniden çocuklaşmalı, ben de Giovanna'yla sınıf arkadaşı olmalıydım: böyle olmalıydı, olacaktı da.

Yazılı sınavlar bitti.

Yunanca ve Latinceye gelen Gaffaro Baba melankolik sesiyle mucizeler yarattığımı söylemişti. Ortayolcu İhtiyar bile kiminle birlikte çalıştığımı sor-

mak için yolumu kesmişti: bu işe bir hile karışmamışsa, bunca şeyi öğrenmem olağanüstüydü. Ve sevgili Bermuda, birgün bahçede rastladığımda, korktuğum kimya sınavlarına fazla ağırlık verilmemesi için elinden geleni yapacağına söz vermişti bana.

Sevinçten uçuyordum. Tarquinio beni görmeye gelmemiş, artık umurumda değildi.

Kurbağa ile de karşılaşmıştık.

Ama bunu da pek önemsemiyordum; yalan söylemiş olmasının ne önemi vardı? Her şey önümden uzaklara doğru yok oluyordu, soluyordu, ben de yakalamaya çalışıyordum. «Uzaklara» yetişmek, kendimi uzakların yerine koymak istiyordum.

Giovanna'yı hiç görememek beni şaşırtmamıştı. Böyle olmalıydı. Bıçağıyla «Diana» diye kazıdığı sırada beni bekliyordu.

Ekim'in onunda yağmur yağdı. Yağmur bir gece öncesinden başlamıştı. Karanlık çöktüğünde duracak gibi olduysa da yine sular seller gibi boşanmaya devam etti. Yazılı sınav sonuçları o gün okulda ilân edilecek, sözlü sınava kabul edileceklerin notları da belli olacaktı. Öğrenciler lisenin karşısında, kapıların girişinde bağırışarak, kendi deyimleriyle «Karar Zili»nin çalmasını bekliyorlardı. Pascoli ve Giglio kahvesinin kalın camlarının ardında kalabalık dolup taşıyordu; daha öğleden sonra olduğu halde bütün ışıkları yanıyordu. Bir mihrabı andırıyordu.

Şemsiye almadan çıkmıştım, ıslanmamak için duvarlara sürüne sürüne yürüyordum, çakan şimşekler ve fırtına kahveye ulaşmama fırsat vermemişti. Fırtına diner dinmez caddeyi geçerim düşüncesiyle bir kapı girişine sığınmıştım.

Kendimi Müslüman çetesinin içinde bulunca, «Hay Allah,» diye bağırdım.

«Sen de mi korkuyorsun?» Kediyi andıran çocuğun sesi yükseldi.

Yüksek sesle yanıtladım: «Ben korkmam.» Bu arada gözleri kör eden bir şimşek daha çaktı ve köşede duran oğlan huzursuz hareketler yaptı.

«Çok garip, bu kadar yağmur...» diye ekledim.

«Evet, tam ondokuz saattir aralıksız yağıyor,» dedi Perez. «Dün gece saat ondan beri ve hep aynı şiddette. Tropik bölgelerde de böyle yağar.»

Trovato, kıllı bacaklı oğlan: «Harika değil mi?» dedi. «Şu eşşek de korkuyor! Kimin aklına gelirdi ki?»

Gülüştüler.

«Kim korkuyor?» diye sordum.

«Yeniçeri. Aklına gelir miydi? Orda bak. Merdivenin trabzanına oturmuş tahtanın üstünde olmak için. Fırtınadan korkuyor.»

İçlerinden biri oğlanın yanına gitti; alaylı değildi, dost görünüyordu.

«Ahmet. Gök gürlemiyor. Yalnızca şimşek çakıyor, görmüyor musun? Küçük bir elektrik fırtınası gibi bir şey, hepsi bu.»

Tam o anda gök gürledi, kimse de gülemedi; çok gürültülüydü.

Tanrım! Düşündüm. Her şey bir fırtınayla son bulacak. Ve sinirlendiğimi hissettim. Karşıya geçip kahveye gitmek ya da Trabluslu oğlanın yanına oturmak istiyordum. Gökgürültüsünden korkması ne garipti. Tarquinio gibi diye düşündüm, ama aynı zamanda da benim gibi demeye cesaret edemedim. Aramızda yakınlık doğabilirdi; bir gökgürültüsü anlaşması belki de.

«Öyleyse zeki demektir,» dedim.

«Ne?» diye sordular.

«Evet, gökgürültüsünden korkuyorsan, bu senin duyarlı bir insan olduğun anlamına gelir.

Sözlerimi şaka kabul ettiler.

«Ya öyle mi?» diye bağırdı Perez heyecanla.

«Öyleyse neşen gelsin Ahmet, bu senin için iyi bir şeymiş.»

Trabluslu oğlan bana küfretmeye başladı. «Defedin şu piçi!» diye bağırdı. «Atın onu burdan!»

Ansızın yükselen yağmurun gürültüsü sesini boğdu, yine şimşekler çakıyordu. Gökgürültüsünün sesi düzdü, biçimsizdi.

«Garip değil mi?» dedi küçük oğlan. «Yağmurun sesi her şeyi yutuveriyor. Daha önce hiç böyle yağdığını görmemiştim.»

Seller altındaki büyük ırmağın görünmez bir biçimde çevremizi sardığı söylenebilirdi. Girişteki eşikte duruyorduk; karşımızdaki kahvede oturanları gördükçe o yana geçme isteğimiz dayanılmaz bir hal alıyordu. Ama sanki ayağımızı caddeye atar atmaz sular bizi süpürüp götürecekti. Açıkta görülebilen tek şey bir arabaydı -son durağa gelmiş de okulun önünde terkedilmiş gibiydi- atı da hiç bıkmadan usanmadan geri geri basıyor, olduğu yerde eşiniyordu, beyaz bir attı. Uzakta, Kilise Alanının bomboş asfaltı, simsiyah suyun içinde yüzüyordu.

«Şimdi de elektrikler gitti!» diye haber verdi Perez.

Kararan kahveden gürültüler geldi.

Amma da gece olacak diye düşündüm.

Karanlığa gömülen kahve penceresine baktım. Işıklar yeniden geldiğinde Tarquinio'yu sırtı caddeye dönük oturmuş, el kol hareketleriyle konuşan bir sürü insanın arasında -Manuele, Pelegrua, her zamanki arkadaşlarının yanında- gördüm.

Peki, ama ne zaman gelmişti? Onu daha önce görmemiştim, kahveye gelişini de farketmemiştim. Kuşkusuz benim sözlü sınavlarda ne yaptığımı sormaya gelmişti.

«İyi,» diye düşündüm, «ne kadar iyi yaptığımı göreceksin.»

Tam o anda «Karar Zili» çaldı. Sular seller gibi yağan yağmurdan ve şimşeklerden saklanmak, bir yere sığınmak bana şimdi oyun gibi geliyordu. Cadde birden doldu, taştı, ben de koşarak fırladım, yağmurdan sırsıklam koşuyordum, okula mı yoksa Tarquinio'ya mı bilmiyorum.

Parfüm satılan bir dükkândan çıkmış şemsiyesini açan bir kadının üstüne çıkıyordum nerdeyse. Benden uzundu, boynundan tilki kürkü sarkan bir hanımefendiydi.

«Vay canına!» dedim kendi kendime: Okuldaki o çok güzel kızdan başka, hiç bu kadar uzun boylu kadın görmemiştim.

Yanında bir başka kadın daha vardı, ikisi de yüzlerini belli belirsiz bir çekingenlikle şemsiyenin ardına gizliyorlardı. Bende Doğulu izlenimi bırakmışlardı.

«Aa, araba, araba nerede?» diyorlardı.

Öteki kadın, daha yaşlı ve dadı gibi duranı, bir işaret çaktı.

«İşte orada,» dedi.

İkisi koşarak uzaklaştılar, ama arabaya tırmanırlarken beni şaşkına çeviren bir şey oldu. Öteki kadını görmüştüm, Bayan Ludovica'ydı. Telaşla çevreme bakındım, kimsenin görmemiş olmasını diledim. Çevremde kim var kim yok, herkes yağmurla ilgileniyordu. Tek ben biliyordum. Duvara sürüne sürüne adımları sıklaştırdım.

Okul arkadaşlarım arkamdan bağırdı, «Nereye gidiyorsun?»

Kulaklarım hiçbir şey duymuyordu.

Kilise Alanına varınca İlahiyat Fakültesinin bulunduğu köşeyi döndüm, bir an yağmurun altında öylece durdum. Onun için ben neydim ki? Düşündüm. Kafam karma karışıktı. Birisi -onun için birisi- olmayı başarmalıydım. Tarquinio'nun mektup-

larından sözcükler anımsadım. Titredim. Ansızın beklediğimin o olduğunu farkettim. Sanki bir kere daha görmüştüm onu. Yabancı olduğunu aklıma bile getirmedim. Yanımdan geçerken dokunmuştu bana. Oyundaki *öteki* el, peşinden gitmek istemediğim el olabileceğini düşündüm. Tramvay durağında, koşarak alanı geçerken, ve kapıyı iterken hiç duraksamadım, bir daha da düşünmedim.

Bahçede kır kokusu vardı.

Yağmurluğumu alan hizmetçi yumuşak bir sesle konuşuyordu.

Antrede, suyu süzülsün diye bırakılmış açık şemsiyeler diziliydi. Bütün lâmbalar yanmıyordu, ve hiç konuşma sesi gelmiyordu. Yukarıda birisinin ders çalıştığını bile söyleyebilirdim. Çekine çekine yukarı çıktım.

«Aaa, gelen genç Mainardi imiş!» dedi Bayan Ludovica kaygan sesiyle. Bu ses Sinyora Rosmunda'nın sesi de olabilirdi.

Halı kaplı merdivenlerde durduğumda, yağmurun sesi daha da gerçek geldi kulağıma. Değişmeyen, olduğu gibi kalan bir şeylere çarpıyordu sanki. İçersi sıcak ve kırmızıydı.

«Geri döndün ha?» dedi Madam Ludovica. «Evde her şey yolunda mı? Amma da hava, amma da hava! Öğleden bu yana kedi bile görmedik.»

Odalardan birinin eşiğinde, dudaklarında sigarasıyla bir kız belirdi.

«Ördekler için güzel bir gün, biliyor musun?» dedi.

Bayan Ludovica güldü.

«Bu kızlar da hep şakacıdır!» dedi.

Sonra onu gördüm, öteki sahanlıktan aşağı iniyordu.

Bana yabancı gelmeyen hareketlerle yürüyordu. Uykuluydu, aklı başka yerlerdeydi. Benim için tanı-

madık birisi değildi. Ona sahip olma düşüncesiyle dolup taşıyordum; bu da yine umutlara bel bağlayan bir düşünceydi. Yasak bir güzelliği vardı. Birisine ait olmanın verdiği hava içindeydi. Son basamağa adımını atana kadar kimseler görmedi onu, Bayan Ludovica ağzı kulaklarında, gönül rahatlığıyla ve hoşnutlukla baktı ona.

Kapılardan birine yöneldi. Elinde bir örgü vardı.

«Eee?» dedi Bayan Ludovica.

Ve ellerini çırptı. «Kızlar!»

Yukardan öteki kızların vızıltısı duyuluyordu.

Ama o döndü. Ben de tanımadığım bir kadını baloda dansa kaldırırcasına sordum ona.

Bayan Ludovica bağırdı: «Yo, hayır!»

«Bırak, o olsun,» dedi.

Anlayamadım. Bayan Ludovica'nın açık ağzındaki ifade, sudan kafasını çıkartan balığınki gibi değişiverdi. Güldüğünü gördüm, merdivenlere yöneldiğinde sanki şimdiden benim olmuştu.

Odasına girer girmez dışarıda bir şimşek çaktı. Çok ince teneke bir damın altındaymışçasına yağmurun sesini duyuyorduk. Panjurları kapatmaya gitti.

Sonra aynada kendine bakmak için durdu. Yünü hâlâ elindeydi, aldım ondan. Kendisini soymama izin verip vermeyeceğini sorarken titriyordum.

Çok ciddi bir tonla konuştu: «Bu ilk mi?»

Kızara bozara «Hayır,» diye yanıtladım, ama giysisini çıkartmayı beceremiştim; bir tek kazağını çıkartmıştım, onu da bir yerlere koymadan öylece elimde tutuyordum.

İçini çekti. Yorgun ve düşünceliydi.

«Evet,» dedi, «sen garip bir çocuksun.»

Sesi sertleşti: «Sen soyun, ben kendim soyunurum.»

Yatağa elbiseyi andıran bir kombinezonla geldi;

askıları lastik gibi sımsıkıydı. Onu ilk adıyla çağırmak için bir şeyler söylemek istedim. Ama vakit kalmadı. Hemen benim olmalıydı. Daha uzanmasına fırsat kalmadan yakaladım onu. Ne kadar güzel olduğunu bilmiyormuşum; tek farkedebildiğim yanı kollarımın arasındaki sırtıydı.

Çarçabuk bitti, her zamankinden değişik olmamıştı.

Bittikten sonra kendini çekti benden, üstüme dolanmış bacaklarını da topladı, yapacak bir şey kalmamıştı. Ama dünya yağmurun sesiyle, toprak da gökgürültülerliyle sarsılıyor, durup durup gökyüzünde ışıklar parıldıyordu.

Şaşkınlık dolu bir ses çıkarttı.

Karanlıkta onu göremiyordum ama oturduğunu hissediyordum. Soluğumu tutmuş sessizlik içinde onu dinliyordum.

Aşağı inip mum alırsa diye korkuyordum.

«Kibritin var mı?» diye sordu.

Karanlıkta, onun çıplak bedeninin yanında, hiç kımıldamadan öylece durmak için yanıp tutuşuyordum; bütün yüreğimle, «Hayır,» dedim. Belki ışıklar bir daha gelmezdi, biz de bütün geceyi böyle geçirmek zorunda kalırdık. Ona fısıldayarak yalvardım: «Bekleyelim.»

«Tabii ki bekleyeceğiz,» dedi. «Yapacak başka bir şey yok ki.»

Yalnız ve dokunulmadan durmak istediğini anlatmış oldu bana. Yine de uzandım ona, göğüslerine dokunduğumda parmaklarımı şefkatle uzaklaştırdı. Ve ilk kez dudaklarımı onunkilere bastırdım. Sonra eğil'p dizlerinden kucakladım.

Soğukluğunun geçtiğini, ve benimle isteyerek uzun süre kalabileceğini hissettim. Belki de benim coşkum onu eğlendirmişti. Yeniden dudaklarından öpmek için uzandığımda, ağzını yalayıp geçen gü-

lümseyişini farkettim. Ama dudakları kapalıydı. Sonra saçlarımı ellerinin arasına aldı.

«Ne harika bir kokusu var...» derken dudaklarını enseme dayamıştı.

Ve gülerek öptü beni. Sonra fısıldadı: «Yeniden yapmak ister misin?»

Bunu söylerken de, kafasını yastığa bırakırken de, küçük bir kız gibiydi. Benden büyük olduğunu hissetmiyordum. Bu kez canlıydı, başımı kollarının arasında sıktı. Şimdi ona gerçekten sahip olduğuma inanabilirdim. Bir araya gelen inanç molekülleri yeni doğan bir şeyde olduğu gibi kümeleşiyorlardı. Düşündüm: Daha da artacak mı? Daha çok olacak mı? *Tümü* de olacak mı? *Tümü* de olsun istiyordum... Bir başka insan olmuştum, onun da bir başka insana dönüştüğünü anladığımı sanıyordum. Tümüne sahip olabilir miydik? Gerçekten o da bir başka insan oluyor muydu? Düşünmeyi bıraktım. Büyük bir mutlulukla dolup taşıyordum, mutluluğumun derinliklerinde saçlarından kavrayıp onu yine yastığa yatırdım.

«Ah,» dedim, «canını acıttım mı?» Gözlerine dokundum, kapalıydılar.

Daha sonra ışıklar geldi yine; tuvalet masasının üstündeki eşyalar, yanan lambanın loş ışığında çok uzaklardan görünüyordu.

«Sevgilim,» dedi.

Ani bir kararla ayağa kalktı. Kombinezonu dizlerine dolanmıştı, kıvrılarak sıyrıldı içinden.

«Bana iyi oyun oynadın,» dedi. «Yine ister miydin?» diyen küçük kızın sesiyle fısıldayarak. Yetişkindi, bir kadındı ama, aynı zamanda küçük bir kızdı.

Giyinmeye başladı; kombinezonu üstüne geçirdi, uykulu uykulu dolaşıyordu odanın içinde. Sanki aradığı bir şey vardı.

Giysisinin hışırtıları kesildiğinde kapalı dudaklarının ardından arı vızıltısını andıran bir şarkı mı-

rıldandığını farkettim. Bu şarkı, bir süredir dudaklarında olmalıydı. Ortalıkta dolanıyor ve salt kendisi için şarkı söylüyordu. Başka türlü davranmak ya da başka türlü şarkı söylemek onun için olanaksızdı sanki.

Gitgide daha sinirli bir hal alıyordu. «Anlayamıyorum.» Bir şeyleri yadsıma telaşındaydı.

Sonra, yağmurun sesi odanın bir parçası haline gelsin, tazelik versin diye gidip pencereyi yarıya kadar açtı.

Bu arada ben de kararsız kararsız giyiniyordum, ayakkabılarımı bağlamak için eğildiğimde, eliyle bana dokunduğunu farkettim.

«Bana gerçekten çekici geliyorsun,» dediğini duydum, yüksek sesle. «Buldum işte. Çektin beni. Öyle bir gençlik kokusu taşıyorsun ki bağlandım sana.»

Güldü.

«Pek umursadığın yok, değil mi?» dedi. «Ama bırak da söyleyeyim: Sana verdiğimin yarısıyla gururlanacak erkekler var, yarısıyla...»

Ansızın, çocukları korkutmaya bayılan büyüklerin heyecanına kaptırmıştı kendini. «Erkekler bilseler, ciğerini sökerler senin.»

İçtenlikle konuşuyordu. Ona çekici geldiğim için çok kızmıştı, onu, kendisine zarar verecek bir şeye sürüklediğim için çok ama çok kızmıştı; her şeyin ötesinde bunun bir düşüncesizlik olmasından korkuyordu. Heyecanla düşündüm, belki de *tümünü* denemiştim. Kadınlar bunu vermek istemezlerdi -vermek istemeyişlerinin esrarengiz bir nedeni de vardı, vermemek için erkeklerle kavgalaşırlardı- ama işte olmuştu: ben sahip olmuştum.

«Artık gitmelisin,» dedi. «Yalnız kalmalıyım. Gitmekle bana iyilik edeceksin. Git ve Bayan Ludovica'ya yattığımı, yemek bile yemeyeceğimi, rahatsız edilmek istemediğimi söyle.»

Eğimli bir çatıya bakan pencereyi ardına kadar açtı. Saydam yağmurda büzüşen yılanları andıran yapraklar göründü. Yağmur eski hızını kaybetmişe benziyordu, çünkü uzaklardan alanda koşuşan çocukların bağırtıları yankılanıyordu.

«Kaç yaşındasın?» diye sordu bana.

Ona yaşımı, adımı söyledim. Sert bir yüzle bana dönüp sözümü kestiğinde bol bol kendimden söz ediyordum.

«Bunların beni ilgilendirdiğini mi sanıyorsun?» dedi.

Işıltılı gözleriyle bakarak, «Seni bağışlayamam,» dedi. «Aptallık bendeydi.»

Ve yine yumuşamıştı.

«Çocuksun sen. On sekiz yaşındayım demiştin! Ama yalnızca on altı yaşındasın.»

Merhamet dilenircesine bir sigara uzattım.

«Seni şeytan!» diye bağırdı. «Kibritin *varmış*.»

Gülerek aldı, dirseklerimiz pencerenin pervazında, birbirimize yakın, ayakta durduk. Sigaraları aynı anda ciğerlerimize çektik.

Sonra sözüne devam etti, yeniden onu görmeye gelmemem koşuluyla pek üstünde durmayacağını söyledi. Bu konuda söz vermemi istedi. Ben sessiz durunca da ciğerimi sökebilecek erkeklerden söz ederek, beni yıldırmaya çalıştı. Bu kez gerçekten tetikte durmam gerektiğini, kötü şeyler olabileceğini düşündürecek bir tonla konuşuyordu.

O anda ona inanmak istemiyordum. Güldük, tümü uydurma gibi geldi bana.

Ne olursa olsundu, beni buradan göndermesindi. Pencerede durmuş ona bakarken Tarquinio'nun sözleri geldi aklıma: «Olağanüstüdür, olağanüstü!» Fazla incelemeye fırsat bulamadım. «Yoksul musun?» diye sordu bana.

«Sorun buymuş,» dedim düş kırıklığıyla; zengin

olsaydım benden para isteyecekti demek ki!

«Yoksul bir çocuk olduğunu düşünmüştüm,» dedi.

«Niye?»

Pür dikkat boyunbağımı bağlamaya girişti.

«Yenisini almalısın,» dedi, «bu çirkin şey çadır bezinden yapılmış. Yoksa cimri misin? Yoksul değilsen, boğunbağına, kesinlikle daha çok para verebilirsin. Giyinmesini bilseydin çok yakışıklı olabilirdin. Gömleğin bile, görüyor musun... Nasıl oluyor da bu aşağılık poplini giyebiliyorsun? Seni ilk gördüğümde ne düşündüm, biliyor musun? Üçüncü sınıf trenden bez valizinle yeni indiğini. Şimdi senin zengin olduğunu öğrenmek beni çileden çıkartıyor.»

Allak bullak oluşumu nasıl saklayacağımı bilemeden, özellikle de tam anlamıyla içten davranmadığım için dehşete kapılarak, yüzümü dönmeksizin sigaramı üfleyerek bekledim.

Ansızın dedi ki: «Ah, her şeyin harika olmasını isterim. Çirkin şeyler insana öyle acı verir ki...» Odasındaki eşyaların korkunç olduğunu biliyormuşçasına bakındı. «Bunlar adama sağda solda dolanıp insanları öldürme isteği veriyor,» dedi, «çünkü bunları özel olarak yoksullar için yaratan birisi olmalı.»

Şaşmış kalmıştım. Sonra şakacı bir edayla ceplerimi karıştırmaya başladı. Nişanlımın neye benzediğini görmek istediğini söylüyor ve resim aranıyordu; karanfili buldu, onun canlı ellerinde minik bir hayvanın leşi gibi uzanıyordu karanfil.

«Bir yaşında olmalı,» dedi. «Ona hâlâ âşık mısın?»

Yanıt verecek halim kalmamıştı, belki de Giovanna hakkında hiçbir şey bilmediğimden. Onunla ilgili ne var ne yok biliyordu sanki, babası tiyatro dersleri almasına izin vermediği için Giovanna'nın evinde kavga çıktığından dem vuruyordu. İşte o anda, Giovanna'nın nasıl birisi olduğunu hatırlayama-

dım; gözlerinin büyük ve gri olduğunu hatırlıyordum, bütün aklıma gelen de buydu. O gözlere sahip olmayan bir kadına âşık olmamın olanaksızlığına inandım. Sonunda beni gitmem gerektiğine inandırmasına ses çıkarmadım.

«Yemek saati,» dedi. «Lütfen, senden istediklerimi Bayan Ludovica'ya söyle. Şimdi git ve bir daha da gelme.»

Ama karanfili saklamak istemişti, yağmurun altında evime gitmek üzere sokağa adım atar atmaz karanfili ona verdiğim için kendime kızmaya başlamıştım.

Pansiyonun merdivenlerini çıkarken, aşağı inmekte olan Müslüman çetesiyle karşılaştım.

Yazılı sınavlardan geçtiklerini, sözlüye girebilecek notlar aldıklarını söylediler: 10'dan başka not almayan ben gibi değillermiş tabii, ne kitap kurduymuşum ben? Ama yine de başarılı sayılırlarmış. Şimdi kutlamak için Harem'i ziyarete gidiyorlarmış. Trabluslu oğlan da genelevlerden birine, sultanlar sultanının geldiğini haber aldıklarını söyledi. Kendimi Tarquinio'ya benzeterek:

«Öyle mi?» dedim.

Ve Trabluslu oğlan dedi ki: «Evet. Halife'nin en sevgili karısı; adı Zübeyde olan.»

ON

Freskli büyük odada tek başıma onların dönüşünü bekledim. Sanki onlar da Tarquinio'nun daha tehlikeli ve daha rahatsız edici bir türüydüler.

O kadını konuştuğumuz günleri bir bir hatırladım. Tarquinio yerinden kalkıyor ve düşünde ona

âşık olduğunu söylüyor. Sonra balkonun altındaki papağanın tünediği yerde ilk kez adını söylediği gün. Sarı saçlarından söz edip onu «uykulu ve çok dalgın» diye tanımladığı sabah. Beklerken beklerken nasıl onu daha çok arzuladığı.

Yaban tavşanını andırdığını hatırlıyorum; minik ve kaygılı yüzüyle gerçekten bir tavşanı andırıyordu.

Uzağı görmezdi -uzağa bakmak istediğinde gözlerini kısardı- ama sanki o sabah kapının arasından iki gözü ayrı ayrı bakıyordu, gözlerinden biri de tıpkı bir tavşanınki gibi güvensiz ve ürkekti.

O andan sonra bir daha Giovanna'yı düşünmedim.

Bu konu aklıma geldiğinde sanki uzun yıllar geçmiş gibi geliyordu bana. Yağmış, yağmış ve bir sürü erdem, sularla birlikte yokolup gitmişti. O andan sonra dünyada başka erdemden söz edilemezdi. Artık olsa olsa birbirimizi yaralayabilirdik; kavgaya başlamıştık, ama kime karşıydı bu kavga, bunu bilmek olası değildi.

Müslümanların odada dolaştıklarını duyduğumda uyuyordum. Gece bitmiş, gün çoktan ışımıştı. Ayakkabılarını bir yataktan ötekine fırlatırken bir yandan da küfrü basıyorlardı.

Beni orada, battaniyenin altında görür görmez, «Ebu Hassan! Ebu Hassan!» diye bağrışmaya başladılar.

«Ne oluyor?» diye bağırdım. Uyuyakalışıma da, çoktan sabah oluşuna da şaşmıştım.

Pencerenin öte yanında, benimkine paralel olan yatakta Valente dedikleri oğlan duruyordu; nazik, sessiz bakışlarında yıldızlar parıldayan bir oğlandı. İskemlelerin üstüne uzatılmış şiltede de sakal gibi upuzun bıyıklarıyla Balardı oturuyordu; bazan Troçki'ye, bazan Enver Paşa'ya ya da Emanullah'a ben-

zetilirdi, küvet yapımıyla ünlü Carepepo'da doğduğu bilinirdi. Onun arkasında, büyük gri demir karyolada, çetenin en iri yarısı Perez, sonra da parlak mavi gözleri ve kıllı bacaklarıyla Travato vardı. Odanın ortasında da oturduğu masadan sağa sola söz geçirmeye çalışan Corsentino, Samuray duruyordu. Öylesine akça pakça ve dört köşe bir oğlandı ki, soyunduğunda bir öbek domuz yağını anımsatırdı. Son olarak da Trablus'lu oğlanın önünde, yerde serili şiltenin üstünde, bir adım ötemdeki aynanın gerisinde Mattioli duruyordu. Yüzü kediye benzerdi, ona da Çakal derdik.

Bir zamanlar Tarquinio'nun kaldığı bölümdeki yatağından kalkarak, «Ebu Hassan'ın öyküsünü biliyor musun?» diye sordu.

«Ne olmuş ki? Niye bilecek mişim?» dediysem de içimden sorular sormak geldi.

«Dur,» dedi, «sorun bunu bilip bilmemek değil. Ebu Hassan bir tüccardı, Harun Reşid de, veziriyle birlikte kılık değiştirip ne var ne yok diye halkın arasına dalan Halifeydi...»

Küçük Mattioli açıkladı: «Gidip kapı deliklerinden casus gibi bakarmış.»

Ve Trabluslu oğlan devam etti: «Ebu Hassan bazı aile sorunlarını çözmek için yirmi dört saatliğine kendisi Halife olmak istiyordu. Bunu bilen Harun Reşid, tabii kılık değiştirerek gidip buldu onu, sonra da körkütük uyutacak bir şeyler içirdi ve onu saraya taşıttı. Sabah Ebu Hassan uyandığında kendisini Halife'nin yerinde buldu.»

O konuştukça, ötekiler de gülüşüyorlardı.

Bozularak, «Eee?» dedim. «Niye bunu bana anlatıyorsun yani?»

Yüzünü gözlerine kadar bir çarşafla örtüp kendini Doğulu bir kadına benzettikten sonra, «Pek çok nedeni var,» dedi.

Ve hepsi de bir ağızdan, «Ebu Hassan! Ebu Hassan!» diye bağırdılar.

Benim de tepem atıverdi.

«Yaa,» dedim, «yanılmıyorsam beni eşek yerine koyuyorsunuz.»

«Bunu yeni mi farkediyorsun?» dedi Samuray balonu andıran kafasını yastıktan kaldırarak.

Ötekiler gülüşürlerken, günde bir kez ağzını açan oğlan, Valente, kumdan kalkan bir devenin ağırlığıyla konuşmaya başladı.

«Bu sabah kendini Halife gibi hissetmiyor musun?» diye sordu ciddi ciddi.

Günde bir kez kurduğu tümceler salt bana yönelse de onunla asla konuşmadığımdan Trabluslu oğlan devam etti: «Hadi hadi, kızma! Bugün senin Ebu Hassan olmana karar verdik. Hoşuna gitmiyor mu?»

Küçük oğlan yerinden fırladı: «Burası saray, sen de sabah uyanınca Halife olduğunu görüyorsun. Ben de Vezirim. O...» dedi Samuray'a işaret ederek, «Büyük Haremağası...»

«Miyav, miyav,» dedi Büyük Haremağası.

«... ve az sonra Sultan'ın gözdesi tarafından kabul edileceksin. Zübeyde.»

Anladım; benden söz etmiş olmalıydı.

Bir süre odada benimle dalga geçip durdular. Sonra, onlara aldırmadığım kafalarına dank etti. Ama onlara kulak veriyordum. Ancak ben, onların oyunlarına katılamayacağım ya da karşı gelemeyeceğim bir yerde, duvarın öte yanındaydım sanki. Birisi kahvaltımızı getirdi; ama bu Grenadier değildi, neşesiz bir hortlağı andıran bir başka hizmetçiydi.

Ahmet yatağının tepesindeki lambayı daha söndürmemişti, çocuklar daha kahvaltı ediyorlardı, ama yine de hizmetçi dışarı çıkınca oda birden aydınlanıverdi. Masanın üstündeki şilte kaldırılmış, Balardo, Samuray ve küçük oğlan masaya oturmuşlardı.

Samuray'ın üstünde bir tek iç donu vardı, sırtı pırıl pırıl parlıyordu. Öteki dört oğlan da yatakta bir şeyler yiyorlardı. Sohbetin konusu değişmişti, her söyledikleri sözün gülecek bir yanını buluyorlardı. Trabluslu oğlan durup dururken, o sıralarda ulusal marşımız olan Castille Çiçeğini ıslıkla çalmaya başladı. Ötekiler de deli gibi ıslığa katıldılar, içlerinden bir tek Perez, marşın sözcüklerini söylüyordu, sonra birden o da söylediği marşı kesip, bana az önce fırlattığı ayakkabılarını geri atmamı istedi.

O zaman dedim ki: «Gerçekten bu Sultanı gördünüz mü?»

Kıllı bacaklı Travato yanıtladı: «Elbette gördük onu. Ama ben sevmedim.»

Küçük oğlan da, «Herkesi çekecek bir tip değil,» dedi. «O meslektekilerin olması gerektiği türden bir güzel değil.»

«Kuşkusuz güzel bir tip,» dedi Trabluslu, «ama ben olgun erik gibi kadın isterim. Doğulu dediklerinde böyle olacağını sanmıştık.»

Sordum: «Kim çıktı onunla öyleyse?»

Samuray'ı gösterdiler parmaklarıyla; o da yadsıdı:

«Yoo, hayır ben çıkmadım, ben Polonyalı kızla birlikteydim.»

Şaşkınlıkla birbirlerine baktılar.

«Ne?» dedi Trabluslu. «O zaman onunla çıkan olmadı mı yani? Amma da ayıp! Harem'e özellikle onun için gitmiştik. Nasıl bir şey olduğunu hiç olmazsa birimiz anlasaydık.»

Küçük oğlan sapsarı kesildi.

«Ah,» dedi titrek bir sesle, «bana para veren olaydı, ben giderdim.»

«Mainardi onunla ilgili her şeyi biliyor!» dedi Perez.

Bunu kuşkusuz beni huzursuz etmek için söyle-

mişti, ama olsun; ben soğukkanlılıkla sigaramı içmeye devam ettim. Odasında oturmadığını duymak düşlerimi yıkmıştı, yine de bu Müslümanlardan biriyle çıkmadığını öğrenmiştim; hiç yoktan iyiydi.

Çakal dediğimiz küçük oğlan bana doğru dikildi.

«Peki, Majeste hazretleri, öyleyse bize lütfedip de izlenimlerinizi anlatır mısınız?»

Bacağımı battaniyenin altından çıkarıp onu bir tekmede yere yuvarlayıverdim.

Tümü de karşı çıktılar.

«Yavaş gel Halife!» diye bağırdı Trabluslu oğlan, «Ebu Hassan olarak doğduğunu unutma sakın!»

Ağızlarına geleni söyledikten sonra yine geçirdikleri geceyi konuşmaya başladılar.

Anladığım kadarıyla geceleri tam bir karambol içinde geçmişti. Bayan Ludovica'nın sevgilisi olan tellal, kızlardan birinin -kimin olduğunu söylemiyorlardı- odasına girmeye kalkışmış, ama tekmelenip kovulmuş, ya da öyle sanmışlar. Bayan Ludovica da onu kapının önünde yalvarıp sızlanırken görmüş. Bizimkiler oraya gider gitmez kavganın tam ortasına düşmüşler. Bayan Ludovica, koridorda (Samuray'ın anlatımıyla) çocukları yenmiş Baküs gibi yakarıp dururken, kızlar da gülmemek için yanaklarını şişirip bir aşağı bir yukarı inip çıkıyorlarmış. Muhabbet tellalı pijamalarıyla üst kata çıkan merdiven sahanlığına oturmuş, derdini anlatması için fırsat verilmezse saçlarıyla bıyıklarını keseceğine ilişkin tehditler savuruyormuş.

Benim oraya gittiğimi nerden bildiklerini sordum. Samuray yanıtladı:

«Kadının genç Mainardi'yi iki saat odasında tuttuğu herkesin dilindeydi!»

«Bu yüzden Zübeyde'ye mi kızmışlardı?»

«Öyle görünüyordu! Dün gece orda neler olup bittiğini bir türlü anlayamamışlar. Ama kesin olan

bir şey var ki, Zübeyde, asla aşağı inmek istememiş.»

«Peki inmiş mi?» diye sordum.

«İnmiş ama kıyametleri koparmış. İki yakışıklı hayvan her ne pahasına olursa olsun onu görmek istiyormuş. Arabaları da varmış, söylediklerine göre, Zübeyde'yi alıp dansa götürmüşler.»

O gece, çocukluğumda sık sık gördüğüm bir düş geldi aklıma, yanılmıyorsam, bu düşü son gördüğümden bu yana ilk kez hatırlıyordum. Düşümdeki olayı tuğla yapılan bir kasabada, o güne kadar hiç görmediğim bir evin önünde geçiyordu; evin önündeki avluda, tam ortada kırmızı boyalı bir tulumba duruyordu. Bu evde komşularımızdan birinin kızı oturuyordu, ama bu kız, benim her zaman gidip tulumbayla su çekmemi ister misin diye sorduğum kız değildi. Su yerine ona çiçekler taşırdım, bu arada tulumbanın sesi de çalınırdı kulağıma. Kapının eşiğinde uzun uzun otururduk, bilirdim onun benimle evleneceğini. Ne var ki durup dururken beni gönderiverirdi. Ayağa fırlar ve bağırmaya başlardı. «Tıraş olmamış» gömleksiz bir adam gelirdi içeri. Kapıyı kapatıp daha yüksek bir sesle bağırmaya başlarlardı. Derken babamın bana göz kırptığını görürdüm. «Marianna'nın oğlu yine genç hanımı görmeye gelmiş demek!» derdi bana. Ve kendisini yanıtlamamı beklerdi. Her defasında korku içinde uyanırdım.

Bu düşü hatırlayınca, yeniden böylesi düşler görme korkusu beni yılgıya kaptırdı; yeniden çocuklaşmak demekti bu. Büyümek için öylesine bir sabırsızlık duyuyordum ki, Tarquinio'nun bir vaadde bulunurcasına «erkek olmak»tan söz edişini hatırlayıp yüreğimi yatıştırdım.

«Saat kaç oldu?» diye sordum.

Çetenin bir bölümü yüz yıkamak için banyoya

gitmişti, odada Trabluslu oğlan ve Valenta ile kalmıştık. Üçümüz de daha yataktaydık. Bir de, boynuna sarılı havlusuyla balkon kapısının yanında, ayakta kitabının üstüne eğilip Xsenefon'dan Yunanca çalışan Mattioli vardı.

Trabluslu oğlanın yatağının üstündeki lâmba hâlâ yanıyordu.

«Dokuzu yirmi geçiyor,» dedi Mattioli bileğine bakarak.

Trabluslu oğlana döndüm.

«O lâmbayı söndürmenin vakti gelmiş,» dedim.

Trabluslu, ışığı hemen kapattı, benim de yüreğim daralıverdi. Oda sabahın beşi gibi karanlığa gömülmüştü.

Küçük oğlana bağırdım: «Şu panjurları biraz daha açsana!» diye.

Küçük oğlan, panjurları anında açtı ardına kadar.

Bu da odayı aydınlatmaya yetmedi. Dün gece yattığımda çoktan unuttuğum yağmurun sesini yine duyunca şaşırıp kaldım.

«Boktan bir hava,» dedi Trabluslu oğlan. «Ama böyle yağmaya başladıktan sonra bir daha gök gürlemez, değil mi? Amma da karanlık ha! Sanki koca dünya okyanusta batıyor.»

ONBİR

Sözlü sınavlar bugün mü, yarın mı başlayacak diye hepsi birden öğrenmeye gidince, pijamalarımla fırladım yataktan. Kaybedecek vakit yoktu. Saat onbuçuk olmuştu; koşa koşa gidecek, tanıdığım kadını bulup konuşacaktım, en azından başkalarıyla yemeğe çıkmadan onu bulacaktım.

Ayakkabıları üstüme fırlatıp beni uyandırdıkla-

rından beri yapmak istediğim buydu, belki bütün gece düşümde de yapmak istediğim bu olmuştu. Ne, düş gördüğümü hatırlıyordum, ne de uyuduğumu; bana öyle geliyordu ki, yalnızca düşünmüş, düşünmüş, düşünmüştüm. Ve sanki uykuda değildim de tatlı bir huzur içindeydim, ondan esinlendiğim huzurun içinde. Müslümanların ağzından çıkan her sözcük, onlardan öğrendiğim her şey bu isteğimi onulmaz bir biçimde derinleştirmişti.

Bir şeyler umduğumu biliyordum, ama ne umuyordum, bunu bilmiyordum. Sanki yalvarmış yakarmış, sonunda ondan bir söz almıştım ve inanılmaz şeyler içeren bu harika söz, yerine getirilmemişti. Yerine getirilmediğine göre de artık ne olduğunu öğrenmek olanaksızdı. Ama -daha da kötüsü- Müslümanlar konuşurken bir şey farketmiştim. Bende ondan kalan tek bir şey yoktu. Bu durumda yapacağım tek şey hemen gidip onu görmekti.

Ama bu *hemen* sözcüğü sinsi bir şeyler içeriyordu. Yataktan çıkmak için herkesin gitmesini beklemeliydim, çünkü bu yatakta bir şeyler saklıyordum, bir an öncesinin parlak anısını, onun yatağını gizliyordum. Geri gelirlerse diye korku içinde, elim ayağıma dolanaraktan yıkanıp giyindim. Gömleğimi giydim, bir gece önce giydiğim gömleği, ve bir kez daha onun kokusunu aldım. Bu bir parfüm kokusu değildi, güzelliğinin ve çıplaklığının kokusuydu. Bana bakışını ve başımı göğsüne bastırışını bile hissedebiliyordum. «Sevgilim,» demişti bana. Gerçekten siyah olan gözleri, bana baktığında; bir kadında olmasını istediğim biçimde irileşmişti. Şimdi onun güzelliğini daha canlı olarak hatırlıyordum. Sonra ne kadar tatlılaşmıştı. Kendini tümüyle bana vermişti... Yoksa vermemiş miydi? İkimizi düşündüğümde, o güne kadar asla söylemeyi başaramadığımı söylemiştim: *Aşk* sözünü; onu gerçekten seviyormuşçasına.

Hemen gidiyorum! Hemen gidiyorum! Odaya bakınırken durmadan kendi kendime bunu yineliyordum. Hiç olmazsa, onun istediği gibi bir boyunbağı almalıydım. Bugüne kadar kendime ne almıştım ki? Her zaman evden yolladıkları giysileri giyerdim; şimdi, böyle annemin beğenisine göre giyinmek bana gerçekten saçma geliyordu; eve de yazmalıyıdm, artık çocuk değilim, kendi giysilerimi kendim seçerim diye.

Sonunda çıktım dışarı. Sanki yanıbaşımda uzun boylu bir kadınla birlikte yürüyordum. Yetmiş lire'ye aldığım İngilizce sözlüğümü satmaya gidiyordum. Bir keresinde otuzbeş lire vermişlerdi. Kıravatı aldım ve yağmur ayaklarımı döverken, okuldan çıkan çocukların yürüdüğü caddeyi koşarak geçtim.

Evden yoğun sesler geliyordu, hizmetçiler temizliz yapıyor, halılar dövülüyor, akan suyun şırıltısı duyuluyordu. Koridorda iki kız trabzanlara yaslanmış aylak aylak sessizce konuşuyorlardı. Birini tanıyordum; Haziranda muhabbet tellalıyla başını belaya sokan kızdı, Leonia idi. «Seni görmeyeli çok zaman oldu,» diye bastıra bastıra konuştu. Uzun süredir görüşmediğimizi belirtirken, kendisinin geçen süre içinde orada olmadığını anlamamı istiyordu; sonra beni yanındakine, Fermina'yla, saçının rengini açtırmış, soluk mavi gözlü, şişman sarışınla tanıştırdı.

«Biraz piyano çalsak diyordum,» dedi Leonia ensesindeki saçı düzeltmek için kolunu kaldırarak. Delici gözleri olan bir esmerdi. «Yoksa hemen yukarı mı çıkmak isterdin?»

«Zübeyde nerde?» diye sordum.

«Ha, onun için mi geldin?» dedi Leonia.

Öteki, gözlerini dikmiş öyle bir bakıyordu ki, kızardım. «Hâlâ banyoda olmalı,» dedi. «Uzun süredir yukarıda, ve yanına kimseyi istemiyor. Bilirsin, yıka-

nırken ben de rahatsız edilmek istemem.»

Piyanonun durduğu oturma odasına gittik, ikisi birlikte, sessiz ve ciddi, bir yığın nota arasından bir şeyler seçmeye giriştiler. Dışarda ağaçlar vardı ve yağmur yaprakları dövüyordu. Dünyanın en doğal şeyini sorarcasına, bir gece önce neler olduğunu sordum.

Leonia, kafasını kaldırıp bana baktı.

«Bizim tellal, hanımlardan birinin odasını zorladı, hepsi bu,» dedi.

«Hangi hanımın odasını?» diye sordum.

«Zübeyde'ninkini,» dedi Leonia.

Gözlerini benden ayırmadan güldü.

«Peki sen ne yapıyorsun?» dedi. «Bıyık mı bırakıyorsun?»

«Gerçekten mi?» dedi öteki. «Ufacık çocuk ayol!» diye bağırdı.

İkisi de daha yakından görmek için üstüme geldiler. Yeniden kızarmamak için dişlerimi sıktım. Neredeyse okullu kızlar kadar küçüktüler ama beni ağlatmak üzereydiler. İçlerinden biri beni odasına götürse, belki de yapacağım tek şey ağlamak olacaktı. Anladım bunu. Ve yine anladım ki, yolda eski kız arkadaşlarımdan birine rastlayacak olsam ve onunla konuşacak olsam, yine ağlardım.

«Bıyık yaraşmış sana.» dedi Leonia.

Elinde bir tomar notayla yanıma geldikten sonra yine piyanoya gitmek için sırtını döndü. Oradan sordu bana: «Klasik bir parça mı, yoksa bir şarkı mı isterdin?» diye.

«Sen dilediğini çal,» dedim, «sigara içmeme izin verin yeter.»

Onlara sigara tutarken çok heyecanlandığımı farkettim.

«Öyleyse,» dedim, elimle alnımı ovuşturarak, «Bu kez sizin tellal iyi bir parça yerine, sızılarını dindi-

recek esaslı bir dayak yemiş.»

«Doğru,» dedi Leonia. «Ama sakın o kızdan bunun hesabını sormayacağını sanma. Şükürler olsun Madam Ludovica'ya. O olmasaydı kızı canlı canlı yiyecekti,» deyip Fermina'ya döndü. «Ne biçim adam olduğunu bilmez misin? Bir zamanlar Jiu-jitsu yapardı, hem de sahnede. Çok geçmez, Madame Ludovica'nın da kafası kızacak. Tellalı kendisi için istiyor ama bütün kızlar Zübeyde gibi yaparsa, bu kez de tellalının aşağılandığını düşünecek. Sakın kendini ondan!»

«Sakın kendini mi? Ne demek istiyorsun sakın kendini ondan derken?» diye sordum şişman kıza.

Sonra yukarıdan, *onun* sesini duydum, ardından da bir kapı tokmağı çevrildi.

Hiç duraksamadım; piyanonun başındaki kızları bıraktığım gibi parmaklarımın ucunda yukarı çıkarak artık yabancım olmayan kapıyı vurdum.

Onu tam da banyodan çıktığı anda yakalamıştım. Saçlarını tarıyordu. Tuvalet masasına oturmuştu, ensesinde yuvarlak bir eğim yapan sarı saçları bir bahar günü kadar tazeydi. Geri döndüğüm için azarlamadı beni, yalnızca başını salladı. O etkileyici gülüşüyle bakarak, tarağını masaya bıraktı. Elini tuvalet masasına dayamış yorgun yorgun duruyordu. Elleri küçüktü ama canlıydı, parmaklarında hiç yüzük yoktu. O an bana öyle geldi ki, benim olsaydı, hep onun yanında kalabilseydim, bu benim için inanılmaz bir mutluluk olacaktı.

Yine de sordum: «Evli olduğun doğru mu?»

Öfkeyle parladı.

«Benim işlerime burnunu sokmaya hakkın olduğuna nasıl karar verdin!» diye bağırarak ayağa fırladı. «Anlayamıyorum!» derken kızgınlığı az da olsa dinmişti. «Niye herkes beni görür görmez sorular yağdırmaya başlar?»

Birdenbire, önceki geceyi unutmuş olabileceği kuşkusuna kapıldım. Onun yanında utangaçlığımı yenemiyordum. Bu kadının yanında kendimi, hiç kimsenin yanında olmadığım kadar toy hissediyordum. Huysuz ya da arsızca bir toyluk değildi bu, sürekli kızarmak anlamında bir toyluktu. Acı çekiyordum; kuşkunun ve çekingenliğin acısını. Çünkü ona tapınacak kadar tutkulu bir istekle, ağlama isteğiyle yanıyordum; çünkü merdivenlerden yukarı dans müziği süzülmeye başlamıştı. Her şey bir yana bu müzik dayanılmaz geliyordu. Birden bana öyle geldi ki, piyano çalarken kimseyi hiç bu kadar uzun dinlememiştim; ve ansızın acıyla katıldım kaldım.

Boyunbağıma gülerek bakıyordu.

«Ah,» dedi. Ve o geceki ses tonuyla, benim çok sevgili bir çocuk olduğumu bir kez daha söyledi. Bu boyunbağını satın almakla onu bu kadar mutlu edeceğimi tahmin edemezdim, güzel bir seçim yapmıştım, yine de bütün bunları söyledikten sonra gelmemi doğru bulmadığını söyledi.

«Bir daha gelmemeliydin,» diye yineledi ve kafasını salladı.

Ama gitti, kapıyı kapattı.

Yataktan fısıldadı bana, «Gelmiyor musun?»

Koştum ona. Kabaydım, hayvan gibiydim, sanki böylece çekingenliğimden arınıyordum.

Sonra pencereye gittim, yumruklarımla camları delmek istiyordum. Bir gece önce yaşadığım duyguları yeniden yaşayamamış, ona olan sevgimi anlatamamıştım. Avazım çıktığınca haykırıp, onu sevmediğimi söyleyebilseydim. Dahası, bir başkasını gerçekten sevebileceğimi söylemek isterdim ona. Pencereyi açtım, odaya yaprakların hüzünlü kokusu doldu. Yağmuru, ağaçları, kırmızı duvarı ve yanıbaşından ge-

çıp giden şemsiyeleri gördüm. Sonra bir araba sesi duydum ve kendimi yağmura tutulmuş bir adam gibi hissettim Gözlerime yaşlar doldu. Gerçek yaşlar. Niçin, niçin? Sordum kendime. Dayak yemiştim sanki, bedenime bir şey saplanmıştı.

Bir daha gelmeyim diye böyle olmasını o mu istemişti. Aynanın önünde durmuş sessizce dudaklarını boyuyordu. Dikkat ettim, gülüyordu; böyle bir şeye gülebilmek basbayağı kabadayılıktı. Böyle olmasını o istemişti; niye gelmeyecektim ki?

«Hoşçakal öyleyse,» dedim ona, yakınından geçerken.

«Öpmeyecek misin beni?» dedi.

Aynadaki yarı alaycı, yarı şefkatli bakışı, aklımdan geçenleri bildiğini gösteriyordu. Allah belâsını versin! Saçlarından yakalamak istiyordum.

«Neden istemedin?» dedim. «Niye geçenki gibi olsun istemedin?»

«Istemedim mi?» dedi dalgın dalgın. «Neyi istemedim? Ne demek istiyorsun, anlayamadım.»

Merdivenlerden inerken Tarquinio'yu düşündüm. Ne zamandır bekliyordu onu; dünyanın en güzel kadını dememiş miydi? Peki artık burada olduğuna göre. niye onu almaya gelmemişti. Bana öyle geldi ki, biri gidip Zübeyde'nin döndüğünü söylese, Tarquinio yine onu almaya gelmeyecekti. Bunları geride bırakmıştı. Zübeyde için «olağanüstü, olağanüstü» dediği ve onun yolunu gözlediği günler çok geride kalmıştı.

Bütün benliğimle, gelmeseydim diye düşündüm. Ah, Giovanna vardı, onunla okulda olabilirdim. Onların deyimiyle, yazılı sınavlardaki «zafer şenliklerimi» Müslümanlardan öğrenmiştim. Sözlüleri de verecektim. Sınıfımı geçecektim. Sonra yine okul baş-

layacaktı. Sırasından yeşil gözleriyle bana bakacaktı. Onun test kitaplarını çalıp içlerine «sevgilim» yazacaktım. Onu hiç ummadığım bir anda evinden çıkarken gördüğümde, aşkımı nasıl da haykırmak istemiştim, hatırladım: her zaman yeşil ve maviler giyerdi; kolunun altında sıkıştırdığı kitaplarıyla bir selviyi andırırdı.

Güneş neredeyse parlamak üzereydi. Hafif bir bulutu andıran engin sis, ağır ağır kalkıyor, aceleci bir mavi yağmur görünmeden sessiz sessiz çiseliyordu. Pembe dağ uzaklarda yeniden belirmişti. Gece dolunay olacaktı... Bahçeleri bir koşuda aştım, koşarken de ağaçların tepesinden yürüdüğümü hayal ettim.

Eve gittiğimde yeniden sınıfı geçmeye karar vermiştim; hem de hemen gerçekleşsin, o gün olsun bitsin istiyordum. Dünyanın en güzel kadını olmak bir anlam taşımıyordu, bunu yeni keşfetmiş gibiydim. Pansiyonda ne kadar oğlan varsa, hepsi de masadaydılar, yirmiyi aşkındılar; büyük bir hızla yemek yiyorlardı, her birinin kendine göre bir hızı vardı, kimi daha çorbaya başlayacakken kimi meyvesini bitiriyordu. Islık çalarak girdim içeri, oturdum ve masaya bir yumruk attım.

«Biliyor musunuz,» diye haykırdım, «dünyanın en güzel kadını olmak hiç bir anlam taşımıyor.»

Onlarsa tersine, çok anlam taşır, diye yanıtladılar ve içlerinden biri Truva savaşının, dünyanın en güzel kadını Helen yüzünden başladığını söyledi. «Bizim de ağzımıza sıçtı,» diye ekledi. «Bir de başımıza *İlyada*'yı öğrenme derdi çıkardı.» Bazıları ateşli ateşli buna karşı çıktılar, Aşil'in yanılgısıydı, dediler -onun ve topuğunun- bir de *İlyada*'yı yazan o kör adamın. «*İlyada*'nın bir cenaze söylevi olduğunu an-

lamıyor musunuz?» diye bağırdı içlerinden biri, öğleden sonra girdiği sınavı kastederek. «Aaa, öğleden sonra sınav mı vardı?» diye sordum. Edebiyat sınavlarının yapıldığını, ancak F'lere kadargelindiğini söylediler. Sınav sıkıntısıyla çarçabuk dağılıp, en korkulu bölümlere son kez göz atmak için odalarına kapandılar. Samuray bile kendini sağlama almak için çıkıp gitti. Sekiz dokuzumuz masada kalmıştık. Trabluslu, eğilip benimle bir şeyler konuşacağını fısıldadı kulağıma.

«Evet?» dedim hevesle.

Ahmet geri çekilerek, «Sonra, sonra,» dedi.

Hepsi de bu sırrı öğrenmek için bize bakıyorlardı, Trabluslu çocuk bir şeyler açıklamak zorunda kaldı:

«Baksana,» dedi sesini alçaltarak, «arkadaşın geldi buraya, kıvırcık saçlısı, seni aradı.»

«Evet, evet,» dedi Mattioli.

«Ya!» diye bağırdım sevinçle. «Peki nerde? Buraya mı gelmişti?»

«Kimi dediğimi anladın mı?» dedi Trabluslu oğlan.

Elbette anlamıştım! Harikaydı bu. Anlamayan biri varsa o da kendisiydi.

Sonra ekledi: «Şaşırdın galiba.»

«Şaşırmam çok doğal,» dedim telaşla. «Çünkü, anlıyorsun ya, bir zamanlar Tarquinio burada otururdu. Uyuduğu yer de senin...»

«Bunun dediğimle ne ilgisi var ki?» diye sordu Trabluslu oğlan.

Hayal kırıklığına uğramıştım. Ne ilgisi var, bunu nasıl anlatacaktım onlara. Saçma sapan nedenler sıralamaya giriştim.

«Anlamıyor musun?» dedim sonunda, «İnsan pansiyon değiştirince, arkadaşlarını değiştirince ve yeniden geri gelmek istiyorsa, ve seni arıyorsa...»

Sanki gerçekmişçesine acı acı söylemiştim bun-

ları.

«Niçin? Artık arkadaş değil misiniz?» dedi o namussuz Trabluslu.

«Elbette, arkadaşız yine!» dedim. ««Sorun şu, Sinyora Rosmunda ile biraz kötü ayrıldılar da. Ve... bana not falan bıraktı mı?»

Trabluslu omuz silkti.

«Aslına bakarsan benimle konuşmadı. Beni tanımadı bile. Mutfak hizmetçisiyle konuşurken gördüm onu, hani hiçbir şeyden anlamayan bir tane var ya onunla, içeri girip sokuldum yanlarına.»

Bunları söylerken meyva tabağından bir elma almıştı.

«Baksanıza, harika bir elma!» diye bağırdı. «Allahallah, neden şimdiye kadar kimse görmemiş. Olağanüstü. İnsan diyor ki sanki özel olarak biri yesin diye bekliyor. Bugüne kadar gördüğüm en güzel elma.»

Hepsi de yemeklerini bitirmiş, ayağa kalkmışlar, iskemlelerini masanın altına itiyorlardı. Yalnızca o, geride kalmak için sallanıyordu.

Sonra bana, yalnızken söylemesi gereken başka bir şey olduğunu fısıldayıp, dümeni çakıldı mı diye de iyice sağını solunu kolladı.

Hiç kıpırdamadan durdum. «Sinyora Rosmunda hiç böyle elma almazdı eskiden,» diye mırıldandım.

Gerçekten harika bir elmaydı; soymaya başladım. Ve sanki benim için Tarquinio'nun gelmesinden daha ilginç bir şey olamazmışçasına ona dönerek arkadaşımın ne söylediğini sordum.

«Önemli değil,» diye yanıtladı Trabluslu. «Bana öyle geldi ki, seninle bir iki saat geçirmek için uğramıştı.»

«Böyle mi söyledi?»

«Yoo, en azından böyle bir şey söylediğini ben hatırlamıyorum. Dedi ki, hâlâ hayatta mısın bilmi-

yormuş, seni görmek istiyormuş, sınavlarına çok sevinmiş, o da sınıfı geçip okula hoşçakal demek üzereymiş ve eğer istiyorsan yarın sabah onbir, oniki sularında onu Corona di Ferra'da bulabilirmişsin.»

«Bugün değil mi?»

Hâlâ yalnızdık. Büyük odadan, çalışmak ve yalnız kalmak istiyorum diye haykıran Samuray'ın sesi geliyordu, Trabluslu oğlan ayaklarının ucunda sessizce balkona gitti, bana da kendisini izlememi işaret etti. Dediğini yaptım, kapıyı ardımızdan çekti. Rüzgârla birlikte tüylerini kabartan papağan öteki balkondan bize bağırdı.

«Soğuk, dedi Trabluslu, o da papağan gibi kabararak. «Önce sel, şimdi de fırtına!»

ONİKİ

Trabluslu oğlanın söyledikleri beni yine gerilere, sabah ve bir gece önce yaşadıklarıma götürdü. Keşfettiğimden bu yana bende huzur bırakmayan kadını düşündürdü bana bir kez daha. Trabluslu'nun söylediğine bakılırsa, oraya gitmem için oldukça haklı bir nedenim bile vardı. Her şeyin ötesinde, onunla birlikte olmak için öylesine bir özlem duyuyordum ki, artık kendi başıma olamam -yalnızca Giovanna'yı seven oğlan olamam, yalnızca bir zamanlar Tarquinio' nun arkadaşı olup sınavlara giren oğlan olamam- gibi bir duyguya kapılmıştım.

Balkonda Trabluslu'yla uzun uzun konuşmuştuk. Sonra da ben bir süre daha orada tek başıma kalmıştım. Daha sonra yeniden dışarı çıktığımda yüzüme yağmur damlaları düşmüştü.

Rüzgârın, deste deste ordan burdan sürüklediği bulutlar vardı; sanki bunlar gökyüzünden çok caddeden geliyorlardı. Sona kalan beyaz tüyler, engin

göğün maviliğinde daha yukarılara tırmanıyorlardı. Güneş, üstünden sular sızan yaprakları, pencere camlarını parlatıyor, ıslak asfaltın kokusunu taşıyan hafif bir meltem esiyordu.

O gün öğleden sonra, okula gidip A'dan F'ye kadar sözlü sınavları izlemeyi düşünmüştüm. Yine okullu bir çocuk olup, ötekilerin öğretmen kürsüsüne çıkışından tad alacaktım. Dünyanın en güzel kadını benim için hiçbir anlam taşımayacaktı. Ama yine, Trabluslu'nun söylediklerinden sonra, bir kez daha burada ve yalnızca... Fırtınayla yağmur bir gün önce nasıl o kadınla ilgili idiyse, güneşle rüzgâr da o kadının sarı saçlarıyla ilgiliydi.

Fırtınayla yağmur, bir zamanlar, taşlı ırmağın aktığı köydeki atlı Madonna'nındı. Yıl dönümü Ekim' de kutlanırdı ve kutlama boyunca her gün şimşekler çakardı. Madonna da sarı saçlıydı, başında savaşçı miğferi, atının toynaklarıyla Arapları ölüme sürüklemişti. Ve ona büyüdüğümde kendisi gibi bir kadınla evleneyim diye dualar etmiştim. Gözleri Giovanna' nınkiler gibi gri, Zübeyde'ninkiler gibi siyahtı, ama kafasına miğferi geçirip atın sırtına atlayacak kadın Zübeyde'ydi.

Şimdi isteğim, kırmızı karanfilimi ondan geri almaktı. Onu geri almazsam belki bir daha asla, sevdiğim kim, bilemeyecektim. Karanfilimin başına bir fiyat konmuştu ve Trabluslu'dan öğrendiğim kadarıyla okuldaki oğlanların yarıdan çoğu karanfilin peşindeydi.

Trabluslu bu gizli örgüte katılalı üç gün oluyordu. Bu konuda çok istekliydi ve yeni üyeler arıyordu.

«Baksana,» demişti bana, «bu konuda Perez'e bile bir şey açmadım, çünkü bu örgüt için akıllı adam gerekli; her şeyden önce ciddi olmak zorundasın. Pe-

rez gibi oğlanlar hiçbir şeyi ciddiye almazlar.» Bana alaycı bir bakış fırlatmıştı. «Bu işi temizleyip bakireleri korumak istiyoruz.»

«Bakireleri mi?» diye haykırmıştım.

«Evet, bakireleri,» demişti Trablus. «Bazı heriflerin fahişeler gibi baştan çıkartmaya uğraştıkları okullu kızları. Hele şimdi çok ciddi tehlike içinde olan birisi var; Giovanna adında genç bir hanım...»

Benden ve Giovanna'dan haberi yok sanırdınız; yine de gözlerinde küstahlığının tadını çıkartan bir insanın garip anlatımı vardı. Düşündüm: bu çocuk her şeyi biliyor ve beni tuzağa düşürmek için saf görünmeye çalışıyor. Benden asıl istediği bu gizli örgüte katılmamdı.

«Kırmızı Karanfil, diyorlar; güzel bir ad, değil mi? Üye olan çocukların tümü de sağlam herifler. En iyi oğlanlar üye buraya. Aşağı yukarı otuz kişi varız; yani yirmi dokuz kişiyiz, otuzuncuyu arıyoruz. Üstelik paramızla silahımız da var. Otuzuncu sen olabilirsin, ne dersin?» Ve omuzuma dostça bir şaplak vurmuştu. «Her birimizin kendi otuz kişilik özel küme'si için üye yazması gerekli, yalnız bu üyeler daha aşağı düzeyde olacakları için çok da bağımlı olmaları gerekmiyor. Sonra da bu otuz kişi içinde yer alanlardan her biri otuzar kişilik özel koruma birimleri oluşturacaklar ve bu böyle gidecek. Nasıl? Harika bir buluş değil mi? Bir düşün, bütün dünyadaki oğlanları bu yöntemle biraraya getirebiliriz, ne dersin? Otuzu otuzla çarp göreceksin, örgütün ikinci düzeyinde dokuz yüz üye oluyor. Sonra dokuz yüzü otuzla çarp. Tam yirmi yedi bin üçüncü düzey üyesi elde edeceksin, onları da otuzla çarparsan, sekiz yüz on bin üye de dördüncü düzeyde olacak. Beşinci düşeyde yirmi dört milyon üç yüz bin...»

Bütün bu soyağacı işleminin kimin buluşu olduğunu sordum. Trablus bana söylemedi, ama kurba-

ğa olmalıydı bu. En azından bana kekeme birisi olduğunu söylese hoşuma gidecek, dürüstlüğüne inanacaktım. Ama tersine, kızardı -o zaman bir garip oluyordu- ve yine bu örgüte katılmam için akıl vermeye devam etti.

«Kendi kimliğini açıklaman bile gerekmiyor,» diye sürdürdü sözlerini. Bütün toplantılara maskeyle geliyorsun ve istediğin adı kullanabiliyorsun; Fransız Yabancı Lejyonundaki gibi.»

Yemin günü, her üyenin, bağlılık sözü olarak bir kırmızı karanfil getirip başkana vermek zorunda olduğunu anlattı. Ama topluluğun amblemi olan 'karanfiller karanfili' düşmanın elindeymiş ve geri alınması gerekiyormuş.

«Yoksa o düşmanın ben olduğumu mu sanıyorsun?» diye sordum Trablus'a. Üstlendiği görevin pek de kolay olmadığını kavrasın istiyordum.

«Kimbilir?» dedi. «İçimizden herhangi biri düşman olabilir. Ben bile olabilirim, başkan bile olabilir bu düşman; neden olmasın? Ama önemli olan bu değil. Önemli olan karanfili geri almak.»

Madam Ludovica'ların yakınındaki surların kenarında, bir bankın üstüne oturup bir süre bunu düşündüm. Kendimi savunmak için karanfili geri almaya karar verdim, böylece, Giovanna'nın sevgilisi ve Tarquinio'nun arkadaşı olarak kendimi savunmuş olacaktım. Ama karanfili geri almak, yine gidip o sarı saçlı genç kızı görmek demekti, bu da benim geçmişimi savunmaktan öte bir anlam taşıyordu, daha çok, her şeyi bir kıyıya iten ateşli isteğimle ilgiliydi.

Acaba Trablus beni tuzağa düşürmekten çok uyarmaya mı çalışıyordu. Derinden derine ondan hoşlanıyordum. Bir an için onu bir kızınkini andıran ve bana içtenlikle gülümseyen harika siyah gözleriyle

ve arkadaşım olarak düşündüm. Ve o zaman ne kadar yalnız olduğumu anladım.

Ağaçlara baktım -surların üstünde batan güneşle birlikte yaprak yaprak ortadan kaybolan Zakkum ağaçlarına- ve ansızın gidip birisine yüreğimi açmak istedim. Arkadaşlık buydu: birisine yüreğini açmak. Bir zamanlar her şeyimi Tarquinio'ya açardım, Tarquinio da bana. Şimdi artık Tarquinio yoktu ve patlamak üzere olduğumu hissediyordum. Sanki seller içinde bir göldüm ve taşacak yerim yoktu. Giovanna'ya duyup da açığa vuramadığım sevginin mavi seliyle patlıyordum, yüreğim sarı saçlı genç kızın sevgisiyle dopdoluydu.

Yazın son kuşları zakkum ağaçlarının son yapraklarından havalanırken düşündüm. Tarquinio dönse bile ona sarı saçlı genç kızdan hiç söz etmeyecektim. Ona hiçbir konuda açılamayacaktım. Asla yeniden arkadaşım olmayacağı ve yüreğimden fışkıran seleri sonsuza kadar kendime saklayacağım korkusu birden benliğimi sardı. Yolu, ağaçların altında kaybolduğu noktaya kadar gözlerimle izledim.

Özlemle taşarak bağırdım, «Her şey ne kadar harikaydı!»

Tarquinio'yla bir zamanlar yaptığımız yürüyüşleri düşündüm. Akşama doğru öylesine uzun konuşmuş olurduk ki, konuşmamız, doğduğumuz günden beri söyleşiyormuşçasına sonsuzlaşırdı.

Zübeyde'nin anısı canlandı içimde ve onu içimi dökebileceğim bir kumsal gibi düşündüm. Ah o kumsalda nasıl da dalgalanmak, dalgalanmak istiyordum! O bile kendini benden çekmişti, kendisini benden esirgemişti. Bir gece önce ona haykırmak istediğim aşkımı anlatmama izin vermemişti.

Seviyorum onu! Seviyorum onu! dedim kendi kendime, bunu kim için söylediğimi bilmiyordum. Sonunda yalnızlığımdan iyice bunalarak ayağa kalktım

ve yolun beni götürdüğü yere doğru gittim, önce tepeye tırmandım, sonra da Madam Ludovica'lara giden yamacı indim.

Haremde, onun bahçeye açılmış penceresinde ışık vardı. Bahçe karanlıktı. Kapıyı itip de içeri girmek yerine açelyaların ekili olduğu taşlı patikanın çevresinde dolanmaya başladım. Çarpan bir araba kapısının gürültüsü duyuldu ve bitkilerin sık yeşilliği üstünde bir ışık oynaşıp kayboldu.

Birisi gelip aydınlık pencerede durdu. Bu o olmalıydı. Sırtını ışığa vermişti, yalnızca siyah bir siluetti, ama saçının ensesine dökülüşünü kafasından bir kanat gibi sarkışını görüyordum. Arabayla ayrılanlara bakmaya gelmişti, kolları pencerenin pervazında öylece duruyordu.

Ben de bir sigara yaktım. Nokta gibi ateşi ve ardındaki dudaklarımı göreceğini düşündüm. Onu, yüksekte, orada dururken Giovanna olarak düşündüm ama Giovanna'dan da öteydi; benim çoktan sahip olduğum kadına dönüşmüş bir Giovanna'ydı. Aynı zamanda kendisiydi de, ama kendisinden de öteydi; sanki eskiden başkalarınınken artık benim olmuştu, hem de sabahki gelişimden önce verilmiş ama yerine getirilmemiş sözdeki gibi benimki.

«Sen misin?» diye seslendim.

«Kim o?» Sözleri sert ve uzaktı.

Bitkilerin ardından süzüldüm ve evin o kanadına uzanan gri çakıllı alanın ortasında, penceresine yakın bir yerde durdum.

«Ee?» dedi.

Ses çıkarmadım.

«Kim o?» dedi yeniden pencereden aşağı sarkarak.

«Gelebilir miyim?» diye fısıldadım.

İçeri girebilir miydim, yalnız mıydı, ya da beni durduracak kimse var mıydı, bunları sormam gerektiğini hissetmiştim.

«Ah sen misin çocuk?» dedi ve güldü.

İki kat yukarıdaydı, duvarın yanında uzatılmış bir merdiven duruyordu. Onu kaldırdım, birinci katın balkonuna dayadım. Bir anda balkona çıkmıştım; o hâlâ gülüyordu. Sonra merdiveni arkamsıra çekip aldım ve onun penceresine yasladım.

«Ne yapıyorsun? Ne yapıyorsun?» diye alçak sesle paylıyordu beni.

Bir yandan da sessiz sessiz gülüyordu.

«Amma da oğlan!» diye bağırdı, içeri atlamama yardım ederken.

Ona söylenecek tek bir söz bile bulamadım. Dünyanın en güzel kadını bir kez daha karşımdaydı ve bu güzellik bir kez daha benim için anlamlarla doluydu. Bir an için onun çok yakınında durdum, soluğumu yüzüne veriyordum. Mutluluk içinde gülümsedim ona, o da ben mutluyum diye güldü bana. Yüzü gülümseyince küçüldü, saçları kanatlar gibiydi, gözlerinde ağlamaktan korkan bakışlar vardı. Başını, üstünde bir taç varmışçasına taşıyordu.

Bir kraliçe gibi, diye düşünerek dokundum ona, kollarından tuttum, dizlerimin üstünde yere çöktüm, yüzümü kucağına yasladım.

«At sırtındaki Madonna sensin,» diye fısıldadım. «Seni seviyorum.»

Konuşmama ve o anda beline doladığım kollarımın aşağıya kaymasına izin verdi. Ama ne tek bir sözcük söyledi ne de yerinden kıpırdadı, yalnızca, narin kuşların pençelerini andıran parmakları saçlarımla oynuyordu.

Başım yere değip de, kollarım bacaklarına dolandığında, tüm varlığımla onun bir parçası olduğumda, bana karşı böylesine ilgisiz kalabilmesine şaş-

mıştım. Gerçekten bir tanrıça kadar duygusuz olup olmadığını görmek için merakla gözlerimi kaldırdım. Ağladığını gördüm.

Derinden etkilenerek bacaklarını daha sıkı kavradım ve bedenimle bir kedi gibi sürtündüm ona.

Sevgilim! Kendi kendime düşündüm ve ağlamasının ne anlama geldiğini merak ettim.

Sonra ellerimi tutarak bacaklarını saran kollarını gevşetti ve delici bakışlarıyla gözlerime baktı.

«Bekle,» dedi, «Merdiveni balkondan kaldıracağım.»

Onsuz, bir an için bile orada kalsam kaybolurdum.

«Hayır, lütfen gitme,» diye yalvardım ona.

Bir kere daha kucakladım onu; dizlerinin üstüne, yere, benim yanıma düşürmeye çalışıyordum.

«Merdivenin kaldırılması gerek,» dedi, eşikte dönerek. Her zamankinden daha çok küçük kız edasıyla başını havaya kaldırdı. Ama o olgun bir kadındı.

Pencereye gittim. Geldiğim pencereye değil de, ötekine, bir gece önce onunla yanyana durduğumuz pencereye. Karanlık, yaprakları örtmüştü. Her penceresinden ışık vuran öteki evlerle her yanımı çevreleyen siyah, gölgeli bacaları görebiliyordum. Kiremitlerle çatı penceresinin arasından minareleri andıran beş kafa görünüyordu. Onları ilk kez farkediyordum; daha önce asla kentte bacalar bulunduğunu düşünmemiştim. Bu kadar çok olmaları, tümünün de bu kadar yakın olması bana harika geldi.

'Mağara'dan daha güzel, diye düşündüm.

Tarquinio ile yakın arkadaşlık günlerimizde nallanan atlarıyla demircinin dükkanını hatırladım. Sonra Giovanna'nın avlusundaki o gizemli bıçkıhaneyi... ve fırınları... Bütün bunlar hayatımın gerçek-

ten bir parçası mıydı? Tarquinio'nun artık bunların içinde yer almaması hiçbir şeyi değiştirmiyordu. Bu Tarquinio'nun bir parçası değil miydi? Tarquinio ile birlikteliğin bir parçası değil miydi?

Döndü ve birden anladım ki, onunla 'mağara' birlikte düşünülemezdi bile. Ve beni değişmiş buldu; çok dalgın ve uzaklarda. Gelip yanımda ayakta durdu, ayrı kaldı, dirsekleri pencerenin pervazına yaslanmıştı, üzgündü, dahası utangaç ve sanki zor başedilir bir çocukla anası gibiydi.

Onunla ortak neyim vardı? Düşündüm. Yalnızca kendimi onun ayaklarına atmaktan öte? Yalnızca ona tapınmak ve bir tanrıça olduğunu ona anlatmaktan öte? O yalnızca dünyanın en güzel kadını mıydı? Yine de ağlamıştı. Peki niye ağlamıştı?

Ürktüğünü sezdim ve kolumu beline doladım.

«Ne düşünüyorsun?» dedi. Dokunuşum onu ansızın konuşmaya itmişti. Gecenin kederli havasında, siyah verniğe bulanmış gibi duran bacaları gösterdim. Aya eşlik eden bulutsuz ve karanlık gökyüzü garip ışıklarla aydınlanıyordu.

«Bak! Güzel değil mi?»

«Bilmiyorum.» Sonra içini çekip ekledi: «Tabii, güzel olabilirdi...»

«Biliyor musun,» dedim, «küçükken atları nalladıkları demirci dükkanına sık sık giderdim. Çekiç sesleriyle, karanlıkta uçuşan kıvılcımlarıyla orayı korkunç severdim. Bir arkadaşla birlikte giderdik, konuşurduk...»

Duraksayarak yüzünü inceledim. Beni umutsuz bir romantik sanmasından korkuyordum.

«Çünkü,» diye devam ettim, «hayatı böyle anlıyordum, makinaların gürültüsünde, dumanın içinde sessizce konuşmak ve... sonra hayatın ne kadar güzel olduğunu gerçekten anladım.»

«Neden?» dedi.

Uzun süre sessiz kaldım. Zamandan bir şeyler koklamak ve kendi çocukluğundan bir şeyler yakalamak istercesine başı hâlâ pencerenin pervazına dayalı duruyordu. Asla kendine ilişkin bir şey söylemeyeceğini biliyordum; en azından doğru olan hiçbir şeyi. Göz kapaklarının ardında, sabahleyin de gördüğüm o sonsuz alaylı görünüm, dudaklarının kenarında bir gece önce gördüğüm, inanmak istemediği her şeye karşı duyduğu öfke, tetikte bekliyordu. Hayatla ilgili olup da ona gerçek görünen her şeye karşı duyduğu o vahşi nefreti de sanırım görebiliyordum. Gerçekle en küçük bir yakınlaşma olmasın diye, kendisini vahşi bir utangaçlıkla geride tutuyordu. Her şeyin, gerçeğin bile dışında kalma isteği, kendisini zaten bunların dışında görmesinden mi geliyordu?

Yine de ağlamıştı. Onun için gerçek idiysem, o zaman yeterli bir hızla kaçamıyordu. Bu yüzden onu bir an için incitebilmiştim. Bu yüzden ağlamıştı.

«Söyle bana,» dedi biraz tekdüze ve haşin bir sesle, «at sırtındaki Madonna ne demek?»

«At sırtındaki Madonna mı?»

Herkes, kız kardeşim ve Tarquinio bile her zaman bu Madonna'ya kuşkuyla bakmışlardı; belki de canlı bir anı değil de hayalimin bir ürünü olduğunu düşünmüşlerdi. Şu anda bütün dünyanın kuşkusunu yenmem gerekiyordu.

«Bir köydeydi,» dedim, «o köyde kurumuş bir dere yatağı vardı ve bir de panayır vardı. Adını hatırlamıyorum. Aradım orayı ama nerede olduğunu kimseler bilmiyor sanki. Atlı Madonna oradaydı. Çocukken, atını şahlandırırken, Arapları ölüme sürüklerken görmüştüm onu, hiç de öteki Madonna'lara benzemiyordu. Herkes at sırtında Madonna olmaz, diyor. Ama ben o panayırda sıra sıra dizilmiş küçük küçük atlı Madonnalar olduğunu hatırlıyorum.»

Sustum, ama daha anlatayım istiyordu.

«Ne demek istiyorsun?» dedi.

«Kiremit rengine boyanmış düdükleri bilirsin hani, panayırlarda satılan. Renkli küçük heykelciklerdir. İşte o köyde satılanların tümü de atlı Madonnalardı. Beni panayıra götüren amcam bir tane de bana almıştı. Elimin varısı kadardı. küçük bir atlı Madonna'ydı, ama sarı saçlarıyla, başındaki taçla büyüğünün tıpkısıydı. Ortaokula gidene kadar duruyordu, hatırlıyorum. Sonra ilk tatile gelişimde baktım ki yokolmuş. Anlıyorsun değil mi... Hep onun gibi bir kadınla evleneceğimi düşünürdüm...»

Çocukluğumdan söz ederken hiç susmayım istiyordu. Ortaokul, amcam, kurumuş dere yatağı, bütün bunlar yalnızca birer sözcük değildiler, herkesin gözlerini keyiften ışıldatacak sandığım yaşayan simgelerdi.

Tarquinio'yla birlikteyken asla susmazdım. Tarquinio da benimle yarışırcasına öyküsünü anlatmak isterdi. Nasıl da gözlerimiz parlardı! Tabii, herkesin gözünü parlatacak kendine özgü şeyleri vardır. Ama Tarquinio ile bir araya gelmiştik ve ben bunları onun kadar paylaşabilecek bir başka kadın bulmayı öylesine ummuştum ki.

Öfkeyle kesti sözümü.

«Demek ki, senin küçük düdüğün olduğumu düşünüyorsun,» dedi.

Yüzük ateş gibi kızarmıştı, güldü. Yüzümün öfkeden karardığını farkettim. Ama ansızın değişiverdi, elime dokundu.

«Bağışla,» dedi. «Seni anlamadığım doğru değil.»

Sonra bir otomobil kornasının üç kere çaldığını duyduk ve bana pencereden uzaklaşmamı işaret etti. Bahçenin öte yanında bir araba durdu, ancak arabayı görünce kulak verdim ona. Zübeyde panjurları kapattı, sonra yeniden açtı. Bu bir işaret miydi? Düşündüm. Ne işaretiydi? Sonra sabah Müslümanlar-

dan birinin sözlerini anımsadım. «Büyük arabanın içindeki üç adam onu uzaklara götürmüşlerdi; dansa,» demişlerdi.

Kapattı panjurları sonunda, pencereden uzaklaşıp aynaya gitti. Huzursuzdu. Kollarını masaya yaslayıp oturmuştu.

«Biliyor musun?» dedi, «bir daha asla gelmemelisin, asla. Böyle bir şeye dayanamam, anlamıyor musun?»

Yerinden fırlayıp odada dolanmaya başladı. Beni hemen gönderecek korkusuyla titredim.

«Yapamam, yapamam...» diye yineledi.

Aptalca bir umutla mırıldandım: «Bütün kadınların bir arkadaşı olur, eğer isterlerse.» Söylemek istediğim şuydu: «Bütün kadınlar senin gibidir.»

Beklediğim gibi gülmedi. Bana bakarak konuştu: «Seni öldürmeye can atacak adamlar var! Gerçekten, söylediğim boş değil. Nasılsa on gün içinde burdan ayrılmak zorundayım.»

«Yaa! Bunca zaman...» dedim. Onunla birlikte on gün geçirmek bana sonsuz görünüyordu.

«Her gün buraya gelmek ister misin?» diye bağırdı. «Senin at sırtındaki Madonnan olduğumu söylemek ve kalbimi yaralayıp her günü benim için çekilmez bir hale getirmek için?»

Yanıma yaklaştı, yüzümü ellerinin arasına aldı.

«Benim ne olduğumu biliyor musun?» diye haykırdı.

«Biliyorum,» dedim soğukkanlılıkla; ama kıpkırmızı kesilmiştim.

«Benim, bir... yitik kadın olduğumu? Bunu gerçekten biliyor musun?»

«Evet... sen benimsin!»

Güldü, gözleri alev alevdi.

«Senin sandığından da kötüyüm,» dedi. «Daha kötüyüm... Düşünsene... Hırsızım, katilim ve daha kötüsüyüm... Ben...»

Bunları söylerken yüzü kararmıştı, yatağa yürüdü.

«Gel şimdi,» dedi. «Ve bir daha asla seni görmeyeceğim.»

Ona gitmedim. Sıkı sıkı dizlerimi kavrayıp olduğum yerde kaldım. Ona gideyim diye yataktan tek bir söz söylemedi. Dakikalar geçti. Sonra kımıldadığını duydum, kollarıyla giysisini sıyırıp yere bırakıverdi. Ama ona gitmek istemedim... Onu istemiyordum. Bu sabah olanları istemiyordum.

Dışarda bir zil çaldı.

«İşte,» dedi, «duyuyor musun? Gitmem gerek. Nerede olduğumu sanıyorsun, kendi evimde mi? Hadi çabuk, davran.»

«Aşağı in,» dedim kıpırdamadan.

Dışardan birisi yemeğin hazır olduğunu haber verdi.

«Gitsene,» dedim. «Ben sonra inerim ve görünmeden çıkarım.»

«Hoşçakal öyleyse,» dedi. Çarçabuk öptü beni. «Yaramazlık etmezsin değil mi?»

Gerçekte söylemek istediği şuydu: Geri dönmeyeceksin değil mi?

Gerçekten bitmiş miydi?

Çevreme bakındım. Oda onsuz iğrençti. Bu dünyada *onun* olabilecek en son şey bu odaydı. Fırtına onundu, güneş onundu, surların ötesindeki zakkumlar onundu, bahçe, pencere, bacalar onundu, ama bu odanın onunla uzaktan yakından ilgisi yoktu. Yine de bu odada uyuyordu. Tuvalet masası onun öteberisiyle doluydu. Oracıkta da yıkandığı banyo vardı.

Gitmeliyim, dedim kendi kendime. Gitmeliydim ve bir daha geri dönmemeliydim.

Bir an için, bana 'hoşçakal' derken, yakarışı

haklı gelmişti bana. Ama şimdi düşününce saçma buluyordum. Geri gelme - peki ama niye? Ve buradan gitmek, bugünlük bile olsa, inanılmaz geldi bana. Sanki dışarı çıktığım an onu asla görmemiş olacaktım ve o çılgınca yalnızlığa gömülecektim.

Bahçeleri, Giovanna'nın oturduğu sokağı düşündüm. Bana önemsiz ve boş göründüler. Başım onun kucağında olmadıkça dünya bomboştu.

«Ya karanfil?» diye düşündüm.

Pansiyondan salt karanfili geri almak için ayrılmıştım. Buraya *bir daha dönmeyeceksem* dünya bana vız gelirdi. Karanfili savunmak önemini yitirmişti. Giovanna'ya âşık olduğum, Tarquinio'yla arkadaş olduğum eski hayatımı savunmak da bir anlam taşımıyordu. Her şeyi onunla birlikte bırakmıştım. Yok, hayır: her şeyi gizli örgütüyle birlikte Kurbağa'ya bırakmıştım. Bütün bunların cehenneme kadar yolu vardı.

Karanfili masanın soldaki çekmecelerinden birine koyarken görmüştüm. Gidip çekmeceyi çektim. Kendilerini ona verdikleri için göğüsleri gururla kabarmış erkek fotoğraflarıyla doluydu çekmece. Mektuplar da vardı, birini okudum, şöyle başlıyordu: «Seni çamurdan kurtarmak istedim, sana adımı sundum...» Ama karanfil orada yoktu.

Başka bir çekmeceyi denedim, kitliydi. Ondan sonraki çekmecenin dibinde, savaşın hemen ardından kullanılmaya başlayan gümüş rengi torbalardan buldum. İçinde şişkinlik yapan bir şey duruyordu. Dokundum, tabancaydı. Güldüm. İncir ağacının altına gömülen kendi tabancamı, Matto Grosso'da kanlar içinde yere serilen Kurbağa'yı, Constantino Amcamın evinde divanın üstünde asılı duran tüfeği düşündüm... Ama heyecanlanmadım. Yalnızca ne tip bir silah, bunu merak etmiştim.

Bu arada, aşağıdan yemek yiyen kızların sesle-

ri geliyordu, kendi seslerinden daha gerçek geldi bana; tabakların şıkırtısı da duyuluyordu. Tellal'ın gülüşünü, Madam Ludovica'nın Kolej Müdürü gibi akıllı akıllı konuşmasını da duyabiliyordum.

«Fermina!» diye ansızın şakıdı.

«Qu'est-ce qu'il y a, Madame?»

Bir kahkaha koptu, sonra itilen bir sandalyenin gürültüsü ve ardından Madam'ın yükselen sesi duyuldu:

«Yukarıda işin mi var?»

«Benim mi?» dedi Tellal'ın sesi. «Oh... Niye her zaman böyle düşünü...»

«Ne demek istiyorsun, böyle düşünmek... neyi düşünmek?»

«Aaa! Niçin her zaman cesaretimi kırmak istersin? Üstelik tek dileğim senin gerdanında inci bir gerdanlık gibi yaşamakken...»

«İnci bir gerdanlık gibi mi? Amma da küstahlık!»

«Her neyse, pek güzel bir benzetme,» dedi bir başka ses.

«Güzel mi! Bana incileri hatırlatmak... Onun için kendini kahreden bana...»

Ve böyle sürüp gitti; şarabından inciler çıkan Kleopatra'yı bile tartıştılar. *Onun* sesini de duydum - öteki seslerin arasından oldukça gerçek dışı geliyordu. Konuşmasını duyduğum an anladım, onu bekleyecektim.

Saklanacağım, diye düşündüm, akşam sona erince geceyi birlikte geçirecektik.

Ve benliğimin derinliklerinde düşündüm: her zaman onunla kalacağım.

Bacaların arasından bir saat, dokuzu vurdu; sonra yukarı geldiklerini duydum. Odasındaki ışığı açık bırakıp banyoya koştum. Sessizce içeri girişini, parmaklarının ucunda odada dolanışını dinledim. Banyo kapısı camlıydı, ışığı söndürdüğünü görebilecektim. Yine gitti, dedim. Basamakları inen ayak sesleri geldi kulağıma. Banyo küçücüktü, baştan aşağı beyazdı, içeriye girip bir parıltıyla titreyen ayışığı dolmuştu. Belki de hava hâlâ elektrikliydi. Bahçedeki ağaçların üstünden, ergin ve bulutsuz gökyüzü durmaksızın parlak ışıklarla aydınlanıyordu. Sanki ay bir yanıyor bir sönüyordu. Aşağıdan müzik ve dans sesleri geliyordu.

Banyo penceresinden dışarı baktım, aşağı katın pencerelerinden gürültüler ve ışıklar saçılıyordu.

Bahçe dışında üç otomobil duruyordu. Bir kadın geçti çakıllı yoldan gülerek, yanında üç erkek vardı, otomobil hareket etti. Sonra bir başka kadın, üç başka adamla ayışığının vurduğu çakıllı yolu geçtiler; sırtı açık gece giysisi içindeki bir kadınla beyaz gömlekli gece kostümleri giymiş adamlar. Otomobilin farları yeşilliği taradı ve uzaklaşıp gitti. İki keresinde de onu giderken görmüştüm. Ama yukarıda kalışı bir saniye bile sürmemişti, bu süre içinde de iki kere kılık değiştirmiş olamazdı.

Müzik devam ediyordu, dans devam ediyordu, erkeklerle kadınlar aşağıdaki balkona çıkıyorlardı.

İşte bu oydu. İki adam onu balkonun köşesine sıkıştırmışlardı. Birinin kocaman tıraşlı bir kafası, ötekinin de kıvırcık saçları vardı.

Tıraşlı kafa, «Gidiyor muyuz şimdi?» dedi. Öteki sözler fısıltıyla söylenmişti, ama ikisinin tartıştıklarını anladım. Ama o başka bir karar verdi ve hepsi yeniden içeri girdiler, o da kafasını arkaya atmış gülüyordu. Sonra gördüm, bu da Zübeyde değildi.

Aynı anda soluğumu tuttum. Bitişik pencerede,

onun penceresinde, önce tırmandığım pencerede birisi vardı. Ve aya bakıyordu.

Her iki nesne de gözleniyordu -o ve ay- ikisini birbirinin parçası olarak gördüm. Uzakta, parlayan nesnenin, günlerdir fırtına bulutlarının ardında görünmez olan nesnenin çevresinde bir ışık hâlesi vardı; öteki, ellerini istekle kaldırdı. Başkan aşağı saç ve eldi ve ellerini kaldırırken tıpkı bir bitki gibi hışırdıyordu.

Geçen süre boyunca hep orda mıydı? Beni görmüş müydü?

Pencerenin kenarından sessizce geri çekilmeyi denedim. Parmaklarımın ucuna basa basa gidip duracaktım yanında. Ama parmağımı bile kıpırdatmadım. Sanki taş kesmiştim. Ona seslenmek istediysem de bunu bile yapamadım. Taştan yapılmıştım; dudaklarım bile taştandı.

Sevgilim, demeyi düşlüyordum, dünya yüzünde tek sevdiğim sensin, buradan yollayamazsın beni. Arkadaşlarım var sanıyordum, Giovanna var sanıyordum, ama hiçbiri gerçek değilmiş. Fırınlar kasabası bile. Gerçek olan yalnızca yapraklar, ay, ve penceredeki sensin. Gerçek bu işte-pencere ve sen. Eğer benim, aileme ya da erkek kardeşlerine gönderilecek bir çocuk olduğumu düşünüyorsan bana haksızlık ediyorsun, çünkü ben artık lokmamı aile sofrasındaki ortak tabağa banamam. Nereye gideyim istiyorsun? Senin göğsünü biliyorum ve başka da bir şey bilmiyorum. Sonsuza kadar böyle kalsak, ben kendi penceremde, sen kendi pencerende, başım göğsüne yaslanmış gibi durur. Belki ne bir çocuğum, ne de sen bir kadınsındır. Eğer böyle değilsek, o zaman niye kıpırdayamıyorum? Ve sen niye kıpırdayamıyorsun? Belki de bu penceerlerdeki iki bitkiyiz biz... gerçekten neden olmasın? - sen... Bilmiyorum nedir... ve ben bir karanfil. Seni köklerinin derinliklerine ka-

dar tanıyorum, yapraklarının altındaki çiçeğin adını öğrenemesem bile...

Korkunç bir şey, korkunç bir şey, diye mırıldanacaktı hışırdayan yapraklarının arasından. Bitki olmak da nerden aklına geldi? Bunun ne kadar korkunç bir şey olduğunu bilemezsin! Elinden geldiği kadar çabuk koş git burdan. Sen, çocuk kalmalısın, git burdan, daha vakit varken kaç git burdan.

Orada, pencerede olmadığı dikkatimi çekti ve karanlıkta ayak seslerini duydum. Yine de bu büyülü halimden nasıl uyanırım bilmiyordum, karanlığın içinde tepemdeki ayla birlikte belirsiz bir süre orda durduktan sonra, yine ona söyleyeceğim şeyleri düşünmeye başladım uzun uzun.

Onu her zamanki haliyle, bana yanıt verirken - onu öldürücü biçimde yaraladığımdan ve böyle şeylerden söz ederken düşündüm. Bir sözü daha gelmişti aklıma: «Ama senin sandığından da kötüyüm.» Buna verecek yanıtım vardı, gülümsedim: «Ben de bir bakıma katilim. Çocukluğumda bir cinayet tasarlamıştım, ve bir keresinde Kurbağa'yı az daha öldürecektim...»

Bütün gece sanki böyle geçmişti... Sonra ansızın odasına süzülen bir ışık ve içeri girip onunla konuşan bir adamın sesiyle yeni bir gece başladı.

Düşümden uyandım ve ona söylediğim her bir söz yokolup gitti. Bir yabancı olmuştu o; bir erkekle birlikte odasında olan, benim tanıdığımdan daha değişik bir kadın. Erkeğin kalın sesine karışan onun gülüşünü bile duyabiliyordum. Bir erkek ondan gülmesini isteyebilirdi, ve o da erkeğin istediği gibi olabilirdi.

Şimdi, diye düşündüm şeyi de duyacağım...

Ama konuşmalarını sürdürdüler, birbirlerinden

uzak duruyorlardı. Bir an önce işi bitirip gitseler diye için için yalvarıyordum. Dünyanın üstüne karanlığın çökmesine izin versinler ki kaçabileyim.

Erkeği birkaç günlük tıraşıyla, yaka takmamış bir adam olarak -çocukken düşlerime giren adam gibi- düşünüyordum. Ama konuşmalarını sürdürdüler; sesi yavaş çıksa da, son söz onunmuşçasına konuşuyordu.

Ansızın sessizlik oldu.

İşte, diye düşündüm.

Bekledim. Ama hiçbir şey duyamadım, soluk alışlarını bile.

Ne yapıyorlardı? Ayışığında banyoya bakınarak düşündüm. Gözlerim, aynanın önündeki cam rafın altından bana doğrultulmuş, siyah, parmağı andıran şeye dikildi. Sıçradım yerimden. Dokundum, birisinin el yıkarken rafta unuttuğu yarım bir püro olduğunu anladım. Kırmızı enseli, paltosunun önü tam iliklenmemiş, şapkası başının gerisine itilmiş, polise benzeyen biri olmalıydı. Onun banyosunda!

Bana sözünü ettiği o korkunç adamları düşündüm, başlarında şapkaları, ağızlarında pürolarıyla hepsi de hayatının efendileriydi. Belki de ona sahip bile olamıyorlardı, ama o gündür bu gündür, onu korkunç bir büyü altında tutarak, odasına ve banyosuna püro içmeye geliyorlardı. Baş parmakları yeleklerinin kolunda dolaşan bu adamlar, onun hayatının efendileriydi. Şimdi, orada yeni bir püro belirecekti, çekmecelerin üstünde, unutulmuş. Niye topunu da öldürmüyordu? İçimden haykırdım.

Söylediklerinden kulağıma tek çalınan bir ad olmuştu - Patricola gibi bir şey.

Pürolu adam hep aynı tonda konuşuyordu: «Benim sıram geldiğinde hep yorgun oluyorsun küçük hanım!»

Ondan yine isteksiz bir mırıltı yükseldi ve sonra

yine öteki konuştu: «Yoo, hayır sevgilim! Gecenin bu vaktinde, orada, yalnız başına bir erkek! Seninle gitsek hiç olmazsa bir kız arkadaşımı götürmüş gibi olurum.»

Yine onun sesi duyuldu ve adam konuştu: «Bu yüzden götürüyorum seni.»

Sonra yalnız onun sesini duyabildim. Anlaşılmazdı sözcükleri. Sanki başka bir boyuttan konuşuyordu.

«Bir dahaya!» dedi adam. «Gelecek buluşmamıza kadar tuz madenlerinde yirmi yıl geçirmiş olacağım!»

Sonunda sabrını yitirdi: «Kedi'yle bir anlaşma imzalayıp bitireceğim bu işi,» dedi.

Ve içini çekti: «Sana yine 'evlenelim' dedi mi?»

Boğuk boğuk kavga sesleri geldi. Adamın, «Tunis» ve «balıklara atılmış,» ve «üç kralın arabası» ve «toptancı,» dediğini duyabildim, ama onun tek bir sözcüğünü bile duyamamıştım. Sonunda adam yatışmış göründü ve bir kapının açılıp kapandığını, bardakların çarpıldığını farkettim.

«Ne zaman sevgilim?» Adam konuşurken sanki ağzı duman doluydu. Kesin sigara içiyordu; sesi mutlu çıkıyordu, şakalar yapıyordu.

«Bak! sana eşlik edeceğim, Patricola,» dedi o da sonunda.

«Sağlığınıza, Madam,» dedi adam. Güldü ve ona söylediği bir şeyleri tamamladı: «... Pasquala Curiazo gibi, ona parmaklıkların ardından manzarayı gösterdiklerindeki gibi. Ne söylemişti biliyor musun? Demişti ki: 'Bak gitmişler, bütün dünyayı da mapusaneye tıkmışlar!'»

Gülerek ayrıldı oradan. Kocaman gölgesi, kapının cilalı camına yansıdı, tepesinde tavşan kulakları gibi iki topaklık saçıyla geçti gitti. Püroyu raftan alıp pencereden dışarı fırlattım.

Çok geçmeden otomobilin homurtusu duyuldu. Sonra da çakıllar tekerleklerin altında şakır şakır

çığnendi. Buz gibi havanın içinden uzaklarda bir korna sesi geldi. Ay gökyüzünde doruğa yükselmişti, parıl parıldı, banyodaki titrek ışıklar neredeyse kayboluyordu.

ONÜÇ

İçeri girdiğinde beni görsün istemedim.

Işığı yakmadan banyoya girip kapıyı açık bıraktı, ayışığında, biraz da odasından süzülen ışıkta elini yüzünü yıkamaya koyuldu. Pijamalıydı. Önce ellerini yıkadı, sonra pijamasının üstünü çıkardı ve yarı beline kadar çıplak kaldı. Kollarının arasından kıvrılan göğüslerini, ensesini ve omuzlarını yıkamak için öne eğildi. Bahçe kadar tazeydi kokusu. Kurulandı. Çıkmak üzereydi. Eliyle saçlarını silkiyordu. Beni görmesini istemiyordum, yine de seslendim ona ayışığında:

«Bekle!»

Bağırmadı. Öylece durdu. Şaşkınlık içinde, elleri saçlarını silkelerken donup kalmıştı.

«Korkuttum mu seni?»

Ona yürüdüm, göğüslerini ellemek istiyordum.

«Lütfen...» dedim.

Bir süre böyle kaldık. Sonra pijamasının üstünü giysin diye yardım ettim ve ışığı açtım.

Daha tam tamına kurulanmamıştı. Saçları ıslak ıslak alnına düşmüş, yüzünde su damlacıkları parıldıyordu.

«Hep burda mıydın?» diye sordu, sert bir sesle.

Sustum, gülümsedim ve öfkeli bakışına karşın, çoktan onun «sevgili oğlu» olmuştum, hissettim bunu.

«Gidip yemek yemedin mi?»

Yine karşılık vermedim. Eliyle yanağıma dokundu.

«Niçin kaldın?» dedi sonunda.

Nedeni belirsiz yaşlar doldu gözlerime. Ve sessizce, gözümü bile kırpmadan yüzüne karşı ağladım. Bir karabasandan sıyrılıp uyanıvermiş bir çocuk gibiydim.

Sanırım şöyle dedi bana: «Erkek olmayı öğrenmenin zamanı geldi geçiyor!»

Ellerimin altında hayata dönüyordu, karşılık verdiğini anladığım için mutluydum. Heyecanla, merakla, ama yanıp tutuşmadan güldüm. Mutlulukla güldüm, çünkü kendini benden her çekişinde sağlam ve ayakta kalabilmiştim. Ona ne kadar mutlu olduğumu nasıl anlatmalıydım, bilemiyordum.

Soluğumu koklamak istedi ve konuştu: «Ne kadar güzel - ne kadar çocuksu!»

Sonra baktım ki uyumuş. Onu uyandırmadan yataktan kalktım. Çok acıkmıştım. Sessizce üstüme bir şeyler geçirip ayakkabılarımı giymeden odadan çıktım. Yüksek sesle «açım» dedim ve aç olduğum için de mutluluk duydum. Belki de mutlu olduğum için bu kadar acıkmıştım. Aç olduğum için ve bu sessiz ve yabancım olan evde içinde çıplak ayakla yürüdüğüm için mutluydum. Zemin kata inip giriş salonuna geçtim. Bir horozun ötüşünü duydum. Bir başka odadan ayışığı süzülüyordu. Ayışığını izledim ve kendimi evin arkasındaki mutfakta buldum. Mutfak da dışarsı gibi soğuktu. Açık pencerelerden içeri dolan ayışığında sessiz bir gölde gidercesine yürüdüm. Biraz ekmekle elma aldım. Bulabildiğim tek meyve elmaydı, üç elma aldım, sonra onun da aç olabileceğini, bir şeyler yemek isteyebileceğini düşünerek iki tane de cebime koydum. Islık çalmamak için kendimi zor tutuyordum. Birkaç topak da şeker alıp musluktan su içtim, elmalardan birini ısıraraktan karanlıkta

yukarıya çıkan yolu arandım, bu kez koşa koşa gidiyor, basamakları üçer üçer çıkıyordum.

Bir çocuk gibi kıvrılmış uyuyordu.

«Oh!» diye seslendim ve elma dolu ağzımla saçından öpmek için eğildim. Uyanmayınca duraksadım. Onu öyle uyurken bırakmak içimi sıcak bir duyguyla doldurmuştu. Üşümesin diye üstünü örttüm ve elmamı yemek için pencerenin kenarına gittim. Orda, horozun ötüşünü bir kez daha duydum.

Dışarı sarktım. «Gün mü ışıyor?» dedim yüksek sesle.

Bahçe kapkaranlıktı; ay karşıdaki evlerin tepelerine kadar yükselmişti. Caddeden hiç ışık sızmıyor, doruktaki ay her yeri aydınlatıyordu. Öyle aydınlıktı ki muşmula ağaçlarıyla incir ağaçları, villa duvarlarının üstünden, şafaktaki kadar yeşil görünüyordu. «Ne kadar olağanüstü! Neredeyim ben?» diye bağırdım. Sanki yeni doğmuştum. Hayata ilişkin tek bildiğim şey Zübeyde ile, ayışığındaki dünyaydı. Sonra Tarquinio'yla arkadaş olacaktım; arkadaşlarım olacaktı, güneş ve bütün çocukluğum olacaktı. Birden bütün kaygılarımdan arınmıştım. Hafif bir rüzgâr yanağımı yaladı, canım ıslık çalmak istiyordu.

«Nerdesin?» diye seslendi.

Sesini duyunca ona koştum, üstümdekileri çıkartıp yatağa atladım, ekmekle elmaları aramıza koydum.

Elmalar soğuk soğuk göğsüne değince yerinden sıçradı.

«Nedir o?» diye sordu ürkek ürkek.

Bembeyazdı, vücudu odanın karanlığında pırıldıyordu. Üçüncü horoz da öttü, bu kez ötelerden bir başka horoz sesi yanıtladı onu.

«Geminin güvertesinden ötüyorlar,» dedi.

Sabah olduğunu, gitmem gerektiğini söylemediğini görünce, çocukluğumda, depremleri haber ver-

mek için geceleri öten horozları anlattım ona.

Sırtını karyolanın demirine dayamış, bağdaş kurmuş otururken başımı kucağında tutuyor, ben de ona yaslanıyordum. Bir yandan yiyor, bir yandan da konuşuyorduk. Banyodaki püro aklıma geldi, sonra sildim attım adamı kafamdan, Patricola'yı; onunla ilgili gerçeği öğrenme korkusuyla değil, hiçbir şey öğrenmemek gibi garip ve sevinç veren bir duyguyla. Bütün sormak istediğim şuydu: «Beni seviyor musun?» Nasılsa bana yanıt vermezdi, olsa olsa başımı şefkatle göğsüne bastırırdı.

Bir kez daha dalıp uzaklaşacak, kendimi ayaklarına attığım andaki gibi bana gerek duymayan bir kraliçe olacak korkusu kapladı benliğimi. Başım sonsuza kadar orada, sessizce, göğsüne dayalı kalmama izin versin diye kollarımı uzattım ona. Çünkü böyleyken, bana tek sözcük söylemese bile onun ilâhiliği, hayatı ve bütün yılları, benim aşkımla bağlanıyor, benim oluyordu o.

Yalvardım ona: «Konuş benimle!»

«Ne söylememi istiyorsun?»

Kendisine masal anlatılmasını isteyen bir çocuk gibi bana hayat öyküsünü anlatmasını istedim. Onun yaşamının ayrıntılarını sormadığımı anlamış olmalıydı, kendisinin prenses ya da köle kızı olduğu peri masalını anlatmasını istiyordum.

Gülerek bağırdı: «Ooo, peri masallarını seviyorsun demek.»

Bir an için beni okşamaya ara verip arkasındaki yastıkları düzeltti. Sonra başımı yine kucağına yaslayarak konuşmaya başladı:

«Dar bir yataktan akan bir ırmağın kıyısındaki bir bahçede doğmuşum. Irmağın karşı yakasında, evlerinin arasında palmiye ağaçları bulunan bir kent vardı, bahçenin çevresi de yüksek bir duvarla kapatılmıştı. Annem, babam Türk değildi, ama dünyanın

o yöresi Türkiye'ye aitti, gün boyunca hurma satıcılarıyla demirhindi satanların seslerini dinlerdik. Annemi hiç bilmem, ama bir Hıristiyan prensi olan ve kölelerinin bulunduğu yere sık sık gelen babamı görürdüm. Tek eğlencesi çöl boyunca kentlerde kurulan büyük köle pazarlarına gitmekti. Beni çok severdi. Tek kızıydım, bir şey kırsam, ya da bozsam azarlamazdı beni.

«Yedi yaşıma kadar, teraslarından deniz görünen baba evinden hiç ayrılmamıştım. Teraslarda bitkilerle çiçekler vardı, aşağılarda pırıl pırıl yeşilliğiyle engin ağaçlar uzanırdı, dadıma bunların ne ağacı olduğunu sorardım.

«Firavunincirleri,» derdi dadım.

«Terasları bırakıp, firavunincirleri arasında koşmak, oynamak isteği kaplardı benliğimi. Hem de öyle çok isterdim ki, babama bile söylemiştim: 'Firavunincirlerine gitmek istiyorum' demiştim.

«'Peki ama' demişti babam, 'kaç yaşındasın?'»

Bir öğleden sonraydı, babam en tepedeki terasta uyukluyordu. Pencerelerde kestane rengi perdeler asılıydı, güneş bunların arasından ateş gibi parlıyordu.

«'Yedi yaşımdayım' demiştim.

«Ve babam kırlaşmaya başlayan sakalını sıvazlayarak: 'Öyleyse firavunincirlerine gitme zamanın gelmiş' demişti.

«Yalnız bir şeyi yasaklamıştı: korunun aşağısındaki yeşil pencereli camekana gitmeyi. 'Demirhindilerin ötesine asla gitmeyeceksin,' diye buyurmuştu.

«Dadıma sormuştum: 'Demirhindilerin ötesine gitsem ne olur?'

«'Olanlar olur' demişti mürebbiyem. 'Baban seni evlatlıktan reddeder ve ötekilerin yanına camekana kapatır.'

«'Ötekiler nedir?' demiştim.

«'Yok, bunu bana sorma' demişti dadım. 'Kapkara gözyaşları dökmemi istemiyorsan, bunu bana sorma.'»

Dışardaki horozlar bir çeyrek saattir gecenin ıssızlığında durdurak bilmeksizin ötüşüyorlardı. Ay daha parlakmış, sanki yeryüzünde canlı ve ışıltılı bir şey erimişçesine bütün gökyüzünü aydınlatıyordu. Gecenin ikinci yarısında gölgeye bürünen, uzak bir evin köşesi, pencereden beyaz görünüyordu. Şafağın soğuk kokusu çoktan odaya sızmaya başlamış, bizi de battaniyenin altına sokmuştu. Bahçenin ötesindeki kaldırımdan, erken uyananların telaşlı ayak sesleri yankılanıyordu. Bir öteki sokaktan da araba tekerleklerinin gürültüsü geliyordu. İstasyona mı gidiyorlardı? Horozlar yine ötmeye başlamıştı.

Sonra kendimden söz etmek istedim ve öykümü aşağı yukarı onun gibi anlatmaya başladım. Fırınları anlattım, babamı, annemi, erkek ve kız kardeşlerimi, büyükbabamın evini, Costantino Amcamın evini, divanın üstünde asılı tüfeği anlattım; beş yaşıma geldiğimde birisini öldüreceğimi söyleyen beyaz saçlı adamı ve beş yaşıma geldiğimde birisini öldürmek için duyduğum isteği anlattım.

Bunu anlatırken birden sözümü kesti.

«Tanrım, ne kadar da uykun gelmiş!»

Gerçekten uykum gelmişti, gözlerim kapalı konuşuyordum. Ansızın kendimi taze kazılmış bir toprakta gördüm düşümde, karmaşık duygularla kendimi topraktan çekiyor ve onun yanında olduğumu düşünmeye çabalıyordum.

«Niye biraz olsun uyumuyorsun?» dedi. Gidene kadar daha çok vaktin var. Burada öyle erkenden kalkmak diye...»

Şarkı söylermişçesine konuşmasını sürdürdüğü-

nü duydum, ama soluğunun arasından söylüyordu bu şarkıyı, sonra düşümde, pencerelere gidip, bütün pancurları kapatan bir kadın gördüm, hiç kuşkum yok.

ONDÖRT

Limandan gelen ve gitgide kaybolan bir geminin düdüğüyle, akşam üzeri olmuştur, diyerek uyandım.

Gözlerimi açarken, Malta'dan gelen bir gemi, diye geçirdim aklımdan.

Ansızın yanağımdaki eli ayırdettim.

«Sevgilim, biraz ateşin var,» diyordu bana.

Yanımda uzanmış, dirseğini yastığa dayamış, bana bakarak yatıyordu.

«Üstünü açma,» diye devam etti. «Dün gece üşütmüşsün.»

Sonra ayağa kalkıp şifonyere yürüdü. Beyaz desenli kırmızı bir giysi ve gri bir hırka vardı üstünde. Dikkatle taranmış kestane rengi saçları daha kurumamıştı.

«Sana biraz çorba getirdim,» diyerek elinde bir tepsiyle döndü.

«Yüzümdeki korkunç sıcaklıktan kurtulmak için başımı yastıklara sürterek, «Daha sonra,» dedim.

«Doktor çağırmamı ister misin? Ateşin otuz dokuzun üstünde. Öğlene doğru yükseldi. Uyuyordun, ansızın sayıklamaya başladın. Yüzün gitgide kızardı. Ne olabilir acaba?»

Hiç bu kadar şefkatli -hiç bu kadar kaygılı- olmamıştı. İki elini kavrayıp yanaklarıma götürdüm.

«Alev alev yanıyordun,» dedi. «Gerçekten. Şimdikinden çok daha sıcaktın. Korkuttun beni. Ateşinin kırkın üstüne çıktığını sandım. Ağzına derece koydum. Hâlâ uyuyordun.»

Birbirimize bakarak güldük.

«Benimle ilgili bir şey yaptın mı?» diye sordum. «Aşağıdakilere söyledin mi?»

«Hayır,» dedi, «kimse bir şey bilmiyor.»

Başımın dönmesine karşın oturdum.

«Sanırım... başıma korkunç bir ağrı girdi,» dedim. «Ama önemli bir şey değildir, ne dersin?»

Ve hapşırınca, «Üşütmüşümdür, kaygılanacak bir şey yok!» diye bağırdım.

Sonra bana yiyecek bir şeyler vermesini istedim, çünkü açlıktan ölüyordum. Tepside tost da vardı, başladım yemeye, ama midem bulanınca kalakaldım. Pencerelerden birine gitmiş, bahçeye bakıyor, yemeğimi bitirmemi bekliyordu.

«Yarım saat dinlensem bir şeyim kalmaz,» dedim. «Yalnızca yarım saat, sonra göreceksin giyineceğim ve eskisinden daha sağlıklı olarak burdan gidebileceğim.»

Arkasını dönmeden, göz göre göre zatürreye yakalanmanın delilik olduğunu söyledi, ben de ona kırk derece ateşle bir keresinde denize girdiğimi anlattım.

Ama karşılık vermedi. Pencerenin çerçevesine yaslanmış sıra sıra bacaların uzandığı dünyaya baktı.

Aynanın hemen üstündeki duvarda güneşte parlayan yaprakların gölgesi oynaşıyordu. Dalgalanıyorlardı. Kalenin üstündeki ağaçların, bir gün önce nasıl rüzgârla sallandıklarını hatırladım. Ansızın kafamdaki görüntü kayboldu ve her şey yeniden karanlıklara gömüldü.

Ertesi gün, yine ona sahip olmak isteğiyle uyandım. Her şey kırmızıydı; yatak kırmızı örtüler altında alev alev yanıyor, yerden de parlak bir kırmızı ışık yansıyordu. Her iki camdan da içeri güneş vuruyordu. Nerede diye her yana baktım ve onu göremedim. Bir gün önce giydiği kırmızı giysiyi gördüm, güneşin

altındaki bir sandalyenin üstüne öylesine atılmış duruyordu. Alevli sarı saçlarındaki tarak da her zamankinden değişik olarak tuvalet masasının üstündeydi.

Ona seslendim, banyoda da yoktu. Tek başımaydım.

Daha sabahtı; yürüyüşe çıkmış olmalıydı. Kalkmış, giyinmiş ve yürüyüşe çıkmıştı; bahse girerim ki, göğsünü sıcak tutsun diye tilki kürkünü de omuzuna dolamıştı. Onun şu anda bulunduğu dünya, olaki yemyeşildi. O da yeşiller giyip kiliseye gitmişti. Sanki birlikte yaşıyorduk da o evden çıkıp bir yerlere gitmişti. Belki de bundan sonra böyle yaşayacaktık, ya da buna yakın bir hayatımız olacaktı. Geri gelecek ve paltosunu çıkarırken doktorun benim için neler söylediğini anlatacaktı. Ve dünyanın en güzel kadınıydı o.

Güneşten bunalmıştım, yataktan kalkıp çıplak ayakla odada dolanıp serinlemeye çalıştım.

Banyoda buldum kendimi, güneşten parıldayan suyun altında çeşmeden ellerimi yıkıyordum. Rafın üstündeki püro geldi aklıma; çok önceleri soğuk bir gecede gördüğüm. Onu görmeye gelen erkekleri -patronları- nasıl idare ediyordu acaba.

Belki de onları hayatından atamamıştı daha; gidip görmek zorundaydı. Sarı saçlarıyla, yumuşak etiyle onu öteki adamları görmeye giderken, adım adım onlara doğru yürürken düşündüm.

Yine de geldiğinde ona bundan hiç söz etmedim.

Omuzlarına sardığı tilkisiyle, bir yılan gibi, sımsıcak ve parıl parıl güzelliğiyle içeri girdi. Elindeki şapkasını, yanında getirdiği iki üç paketle birlikte bir iskemlenin üstüne koyup bana bakındı. Yatakta beni göremeyince korkmuştu. Bana öyle geldi ki, dışarıya çıkmadan giysisini değiştirmiş olmalıydı; onu taze ve yeşil düşünmüştüm, ama tersine o da beni

yakıyordu.

Dokundu bana ve yandığımı söyledi.

O gece bir düş gördüm.

Divanda uzanmış yatıyordum, kör edici bir ışık vardı, gözlerimi kapatmak zorunda kalıyordum. Fermina ve Leonia'yla birlikteydim, biri bir yanımda öteki öbür yanımda, bana bakıyorlar ve onun köleleriymişcesine beni yelpazeliyorlardı. Sanırım ben uyuyordum, onlar da konuşuyorlardı. Vaktiyle resimli bir kitapta okuduğum sözleri yineliyorlardı.

«Zavallı prens, ne kadar da genç ve güzel! Özgür olsaydım bir köle kadar ona sadık kalmaya can atardım!»

O gün, Ekimin 13'ünde, hiç dışarı çıkmadan akşama kadar beni kollarının arasında tuttu. Uyandığımda hiç ateşim yoktu, ama yüreğim çok hastaydı. Bir bebek kadar şefkate ihtiyacım vardı; ve bu yüzden yerimden kalkıp buradan gidemiyordum. Dileyebileceğim bütün yumuşaklığı, tatlılığı ve yakınlığı gösteriyor, hiçbir şeyi benden esirgemiyordu.

Bir keresinde, her şey bittiğinde, «Zavallı çocuk,» dedi ve anlamadığım bir gönül borcu ve acıma duygusu içinde çenemi okşadı. Kesinlikle artık bana özgürlükler tanıyan ya da kendini verirken duraksayan kadın değildi o, kendisi daha çoğunu isteyebilecekken duraklayan bir kadındı.

O anda ve ilk kez büyük bir inançla gri gözlerinin olmasını -biraz da Giovanna'ya benzemesini- diledim. Bana mendil getirmeye gitmişti, dönünce durdu, olduğu yerde bana bakmaya başladı. Sonra, Giovanna'nın artık hayatımın bir parçası olmadığını anladım. Yalnızca onun gri, okullu kız gözleri, dışımdaki dünyanın istediğim bir parçasıydı ve bu parçayı sarı saçlı kadınımla birleştirmeliydim.

«Yalnızca sen Giovanna olsaydın!» dedim ona.

Tepki göstermedi, ama bunu hiç de unutmadı ve sık sık bu sözüme geri döndü.

Söz arasında, «Anlamıyorum,» diyordu, «ona âşık olduysan, niye ona sahip olmadın?»

İlk olarak onun bu sözleri, bana Giovanna'yı sahip olunacak bir şey olarak düşündürttü. Bunu bugüne kadar kendime sormuş olsaydım, ona asla sahip olmadığıma inanamazdım. Öpüşünden, karanfilinden, o çok anlamlı bakışından, ve bir dolu başka şeyden, örneğin Kurbağa bunları ondan alamamıştı, ona sahip olduğumdan kuşkum yoktu.

Tarquinio'ya ondan her söz edişimde de, hep benimmiş gibi gelmişti! Ve Kurbağa'yla dövüştüğümde... Evlatlık'la tartıştığım sabah... okuldaki boykotta... Ama onu, olsa olsa bir bakışını dileyebileceğim genç kız olarak görmüştüm. Peki o da Zübeyde'ye sahip olunduğu gibi sahip olunacak birisi miydi?

«Bak,» diye devam etti Zübeyde, inandırıcı olmak için sanki kendini düşüncelerinden arındırmış bir insanın havasına bürünmüştü. «Sen aşkının bir simgesi diye yalnızca onun karanfilini istediğini sanıyordun. Sonra, başka şeyler almak için bana geldin, ve ondan istediğini sanmadığın bir şey aldın. Öylesine bebeksin ki! Ve şimdi de bana âşık olduğunu düşünüyorsun!»

«Ama benim için fark etmez,» diye yatağından kalkarak ekledi. «Bende bir şeyler vardı, ve bunu sana sunar sunmaz, istememekle aptallık ettim. Bak sonra ben senin tam istediğin gibi biri değilim. Polis karakolunda beyefendi kandırmaya benziyor bu.»

«Kandırmak derken ne demek istiyorsun...»

«Yo, kendimi savunmuyorum. Ben de boğazıma kadar bu oyuna batmışım. Her zaman âşıklarımı geri çevirecek birkaç neden bulurum ben. Bu kentte, örneğin herkes benden söz eder, ama sor bakalım, hiç

benimle yatabilmişler mi...»

Öyleyse ben nasıl sahip olmuştum ona? İlk gecenin anılarını aklıma getirmeye çalıştım, ama sıradan olaylar dışında bir şey olmamıştı; yalnızca bir baş işaretiyle önüme düşmüştü.

«Ah, devam et!» dedim ona, içten gelen bir istekle, aklımda ne vardı bilemiyorum.

«Yok yok dinlen,» dedi pencereye giderken. «Tamam, ben kötü bir kadınım!»

14 Ekim günü, akşam üzeri ona bir mektup geldi, adres garip bir yazıyla yazılmıştı. Merakla okudu, gülerek bana verdi.

Zarfın üstünde «Madam Zübeyde'ye» yazılıydı.

«Sevgili Madam - Bu ayın onunda öğrencilerden Alessio Mainardi pansiyondan kayboldu. Sahibi Sinyora Rosmunda Formica ve oda arkadaşları Ahmet Gogia, Perez, Valente, Balardo, Corsentino, Mattioli ve Trovato, büyük kaygı ve derin üzüntü içinde onun öldüğünü düşünerek yas tutuyorlar.

«Yukarıda adı geçen Alessio Mainardi, o gün nereye gideceğini kimseye söylemediyse de, kentin kalelerinde uzun bir yürüyüşten sonra sizin de kaldığınız eve geldi ve hâlâ da orada saklanıyor -bunu yadsımanız boşuna olur- haberiniz var mı, yok mu, bilmiyoruz, ama sizin odanızda o.

«Örgütümüzün amaçlarına uygun olarak Mainardi'nin kaybolmasından kaygı duyanlara nerede olduğunu açıklamak görevimizdir. Mainardi'ye karşı da görevlerimiz vardır: Tam da şans ona gülerken yarıda bıraktığı sınavlarına devam etmesi için kendisini kardeşçe uyarıyoruz. Yarın dönemin son günüdür. Kendisinin de bildiği gibi sınıfta kalmadan doğrudan üçüncü sınıfa geçmesi için gösterdiği yürekli çabalar belki de boşa gitmeyebilir.

«Ancak başkalarına ve kendimize karşı yerine getirmemiz gereken önemli bir görev daha var: Örgütümüzün adını aldığı o sembolik çiçeği yeniden bulmak. Masum parmaklarca koparılmış olan bu çiçek, Madam şu anda sizin elinizdedir; daha doğrusu Mainardi'nin kendindedir. Adaletin yerini bulması için bu çiçeği adı geçenden alıp yarın öğleden sonra, ayın 15'inde, 5 ve 6 sularında, mühürlü bir zarf içinde, Corso Grande'deki 215 numaralı eczanenin eşiğinde bekleyecek olan Cosimo Gulizia'ya ulaştırınız.

«Madam, dileğimizin yerine getirilmemesi halinde, bölge polisine Mainardi'nin odanızda kaldığını haber vermeye kararlı olduğumuzu da unutmayın.

Kırmızı Karanfil»

«Amma da domuz!» diye bağırdım mektubu okuyunca.

«Onu tanıyor musun?» diye sordu.

«Tabii! Bir keresinde Matto Grosso'da öldürecektim! Bir yıldır o karanfil için deliriyor...»

«Cosimo Gulizia mı?»

«Evet, Kurbağa yani. Ve bu karanfili alabilmek için gizli bir örgüt kurdu. Gizli gizli Giovanna'ya âşık.»

Kudurmuştum. Ama o hem mektupla hem de benim öfkemle eğleniyordu. Sonra çok ciddi bir tonla konuştu:

«Ama o karanfilin bende kalmasını istiyorum.»

Bu sözlerden sonra ellerinden tuttum, karanfilin onda kalmasını ve beni uzaklara götürmesini istediğimi söylemek üzereydim ki, uygun sözcükler dilimin ucuna gelmeden, yüreğimin bir köşesinde görülmez bir boşluk, söyleyeceğim şeylere benim bile inanmamı önledi. Beni uzaklara götürmesi için duyduğum istek, bu boşlukta yitti gitti. Tarquinio'yla büyük dostluk

kurduğum ve Giovanna'ya âşık olduğum bu kenti bırakmak düşüncesi beni sanki ürkütmüştü. Tarquinio'yla arkadaşlık etmek, Giovanna'ya âşık olmak harikaydı. O şimdi hayatımın asla yitirmek istemediğim bir parçasıydı, 'mağara'nın, okul sıralarının ve pembe dağın gerçeğini yerle bir edip arkamda bırakmak istemiyordum.

Mektupta beni en çok rahatsız eden şey de, kaçırdığım sınavlarla ilgili bölümdü. O âna kadar gidip de bu sınavlara girmeyi düşünmemiştim; şimdiyse bu sınavlara girme şansını yitirmek düşüncesi beni düş kırıklığına uğratmıştı. Sanki bu dünya bana kapılarını kapatıyor, tam ortasına atlama isteğim engelleniyordu.

Zübeyde'nin bile sınavlara canı sıkılmıştı, bu beni daha da huzursuz ediyordu, ilk kez ona karşı sabırsızlık duyuyordum.

«Nen var senin?» dedim. Öyle bir tonla konuşmuştum ki ânında pişmanlık duydum.

«Hiç,» dedi, «ama birbirimizden ayrıldığımızda, benim yüzümden sınıfta kalmış olman canımı sıkacak.»

«Ha, bu mu?» dedim. «Peki, sana söyleyim, o zaman benim canım sıkılmayacak. Bir süre için okulla ilişkim kesiliyor, anlamıyor musun?»

Ertesi gün, 15 Ekimde, saat sekizde dışarı çıkmak için giyinmeye başladı. Daha kahvesi bile gelmemişti, ama hazırdı o. Ve birden orada yalnız başıma bırakılacağım düşüncesi, bütün benliği kapladı.

«Uzun mu sürecek?» diye sordum.

Niye dışarı çıktığını sormamıştım. Ama sanki sormuşum gibi yanıtladı beni.

Çok güzeldi. Bir gün önce düşlediğim yeşil giysiler üstündeydi. Korulukta yaşayan yeşil bir hayva-

nın kürkünü andıran yumuşak bir yünlüydü. Aynı renkteki beresi ensesine dökülen saçlarına inanılmaz bir sarılık vermişti. Göğsündeki mavi şey her zaman «mavili yeşilli giyinen» Giovanna'yı hatırlattı bana.

Eldivenlerini giyerken, «Biliyorsun,» dedi, «o mektup bana polisi düşündürdü, buraya gelebilirler.»

Kapıdan dışarı sarkıp aşağıdakilere, bir taksi çağırmalarını söyledi. Sonra çekmeceden içinde tabanca duran gümüş cüzdanı aldı, bir de mavi kâğıda sarılmış iki paket; üçüncü paket ise ince bir yaldızla sarılıydı. Hepsini el çantasına boşalttıktan sonra soğukkanlı havasıyla iskemleye oturup beklemeye başladı. Taksinin geldiğini haber verdiklerinde beni öpmek için yanıma geldi.

«Bugün burdan ayrılsan iyi olur,» dedi bana.

Ama ben onun dönüşünü beklemeye başlamıştım bile. Geldiğinde beni taze ve temiz bulsun diye bir de yıkandım. Giyinip bir sigara yaktım. Gerçekten yalnız kaldığımda, yalnızlık korkusundan sıyrılmıştım. Keyfim yerindeydi, bir şeyler yapsam diye düşündüm. Örneğin, gidip Kurbağa'yla dövüşseydim. Yapmayı düşündüğüm şeyler aklıma geldikçe gülüyordum. Dışarı çıksam Tarquinio'yla bile karşılaşabilirdim. Ona ne derdim? Sarışın kadınını aldığımı mı? Ona bunca zaman «harika, harika, harika» dedikten sonra, tepkisi ne olurdu acaba? Onun öyle sandığı gibi biri olmadığını öğrenseydi, o gün parası olsa da ona sahip olamayacağını bilseydi.

Sonra aşağı katta ısrarlı ısrarlı telefon çaldı ve dikkatim merdivenlerden gelen heyecanlı bağırışlara çekildi. Saat onbir olmalıydı. Merdivenlerde telaşlı ayak sesleri duyuldu.

Madam Ludovica soluğu kesilmiş bir halde odaya daldı.

«Hemen çekip gidin buradan! Hemen!» diye bağırdı bana.

Sonra telaşla dolapları aramaya girişti .Tellal da pijamalarıyla arkasında belirdi. Ciddi bir durumla karşı karşıya gelen bir salağın bakışı vardı suratında.

«Hadi, defol!» dedi bana esrarengiz bir tonla. Sanki benimle ilgili bir şeyler biliyordu. «Seni de burada bulmasalar iyi olur. Onu tutuklamışlar. Zavallı kız. Odasını aramaya da gelirler. Satacağı bütün uyuşturucuları bulmuşlar, ama bununla yetinmezler ki.»

Anlaşılmaz bir coşkuyla elimi sıktı ve sırtıma bir şaplak indirdi, sonra da aşağıdakilere bağırarak beni «özel yoldan» çıkartmalarını söyledi. Bir an sonra pembe dağ önümde uzanıyor, ben de güneşin altında yürüyordum.

Ansızın kentin uzaktan gelen gürültülerini duydum. İnsanlar hep aynı yöne gidiyorlardı. Gidecek özel bir yönüm bulunmadığından, kalabalığa katıldım. Karıştım.

ONBEŞ

Kendimi bir anda Parasanghea'nın tam ortasında buldum, mızrak gibi sipsivri bir sopanın ucundaki bayrağı gördüm; on metre kadar ötemdeki kalabalığın üstünde dalgalanıyordu. Hızlı hızlı ilerledim, aslında meraklanmamıştım; bayrak hızla ilerledikçe, bir de baktım, onu yakalamak için, ben de adımlarımı sıklaştırmışım.

Bu bir okul bayrağıydı, daha doğrusu Fen Okulunun bayrağıydı, görebildiğim kadarıyla, bayrağı taşıyan oğlanların pek azını tanıyordum; bayrak yarıya indirilmişti.

«Böyle hızlı hızlı nereye?» diye sordum onlara yetiştiğimde.

«Cenazeye» dedi bayrağı taşıyan oğlan.

Bir başka şey sormadım. «Cenazeye» gitmenin doğru bir şey olacağını düşünerek kalabalığa katıldım.

Sonra dudaklarımdan rastgele bir soru çıktı: «Öğretmenlerden hangisi öldü?»

Pis pis sırıtan oğlanlar arasında bir mırıltı oldu, içlerinden biri en sonunda sordu: «Senin hiçbir şeyden haberin yok mu?»

«Neden?»

«Ölen kızdan!»

«Ya, ölen bir kız mı?»

Birden Giovanna geldi aklıma, ama hiç belli etmedim.

«Yoksa ölen, Bermuda mı?» dedim.

«Hep öğretmenleri soruyorsun!» diye bağrıştılar. «Niçin? Öğrencilerin ölümsüz olduğunu mu sanıyorsun? Yarın hepimiz ölebiliriz.»

«Tabii,» dedim.

O anda birisi «Ah Mainardi!» diye bağırdı ve Pelagrua'nın eli sırtıma indi.

Hazirandan beri görmemiştim onu.

«Merhaba koca çapkın,» dedi koluma girerek. «Seni gördüğüme ne kadar sevindim bilemezsin. Önceki gün geldim buraya, okula kaydımı yaptırmak için; seninle ilgili her şeyi anlattılar. Neden Mainardi ortalarda görünmüyor, dedim. Neredeyse kaza geçirdiğini düşünmeye başlayacaktım, sonra Manuel'e rastladım o da başına konan talih kuşundan söz etti. Gerçekten güzel mi?»

«Gerçekten,» dedim hüzünle gülümseyerek.

«Suratın amma da asık! Neye benziyorsun biliyor musun? Sanki romantik bir serüven yaşamamışsın da başına korkunç bir şeyler gelmiş gibi duruyorsun. Bunlar benim başıma gelseydi şimdi kedi gibi sırıtırdım. Tanrım, böyle şeylere her gün rastlanmaz,

öyle güzel kadınlar birilerini alıp götürmezler! Manuel'in dediğine göre, ötekilerle birlikte sözlü sınav sonuçlarını dinliyormuşsun, dışarı çağırmışlar seni, biri sana bir kadının seni aradığını haber vermiş. Aşağıda duran birisi de seni onun arabasına binerken görmüş. Peçeliymiş kadın, yabancı giyimliymiş. Neyse, sen biliyorsun nasılsa bunları. Daha önce de onunla birlikte olmuş muydun?»

«Kapa çeneni! Bütün bunları hatırlamak istemiyorum,» dedim, sabırsız bir el hareketiyle.

Büyümüştü, erkeğe benzemişti. Gerdanı koyu mavi bir renk almıştı, her yanından sağlık fışkırıyordu. Çocukluktan pek iz kalmamıştı, siyah ceketi, ve eskimeye yüz tutmuş fındık rengi gabardin pantolonuyla, ona eskiden çok itici bir hava veren yetişkinlik özentisinden vazgeçmişe benziyordu. Sıradan bir üniversite öğrencisi gibiydi.

«Hatırlamak istemiyor musun? Ne demek istiyorsun yani? Her şey bitti mi yoksa? Ve sen artık bunu düşünmek bile istemiyorsun, öyle mi? Yanıldığını düşündüğümden değil. Hayır, bir filozof olarak yanıldığını söyleyemem. Bu konuda eski Yunanlılarla tıpatıp aynı görüşteyim. Ama olağanüstü bir serüven değil miydi yani? Doğrusu öğrenmek isterdim...»

Çok açıktı. Benzer bir serüveni yaşaması olanaklı mıydı, bunu öğrenmek istiyordu.

«Çok olağanüstü bir şey sanıyorsun sen, ama yanlış yoldasın,» dedim asık bir yüzle.

Farkında olmadan çaresizlik içinde ellerimi havaya kaldırdım. Sanki kafamdaki o korkunç boşluk duygusunu anlatmak istiyordum.

Ama gerçeği daha söylememiştim. İçimdeki o boşluğun, beni sarışın kadından uzaklaştıran beklenmedik sondan kaynaklanmadığını, kökünün geçmişlerde yattığını söylememiştim. Başımdan geçen-

leri ateşli ve istek dolu gecelerde yaşadığımı hissediyordum.

«Ölen kim?» dedim, ardından yürümekte olduğumuz bayrağı göstererek.

Geniş bir alanı geçiyorduk, artık kalabalığın ortasında değildik. Alanın orta yerinde yakıcı güneşin altında bir küme insan duruyordu.

«Ah evet, o zavalı kız öldü,» dedi Pelegrua.

Beyaz badanalı küçük kilisenin merdivenlerini çıkıp Santa Rosalia manastırının parmaklıklı pencerelerini geçtik ve iki yanında yüksek bahçe duvarları uzanan dar bir sokağa girdik.

Sonra cenaze törenlerinin her zaman yapıldığı caddeye kıvrıldık. Dar ve kaldırımsız bir caddeydi. Orta yerindeki küçük kilisenin çıkıntısında taç gibi bir sıra sardunya uzanıyordu. Kilisenin kapısı yerden en az bir metre yükseklikteydi, içeriye, kapıcının işi bitip de kiliseyi kitlediğinde yanında götürdüğü küçük bir tahta merdivenden giriliyordu. Mezarlıktaki bir kilise gibi yalnızca ölüler için kullanılıyordu. Cenazenin mihraba taşınması zamanı gelince, birisi merdiveni kaldırdı, cenaze arabası yanaştı ve tabut doğrudan kilisenin zeminine kaydırıldı.

Küçük sokağa ilk girişimizde, yüksek bahçe duvarları olan sokağa, öteki uçtan yine bayraklarıyla gelen bir topluluk görünmüştü.

«Hey bakın, Üniversite bile temsilci göndermiş!» diye bağırdı Pelagrua. «Onlar suçluyu desteklemiyorlar mıydı?»

Bayrağı taşıyan iri yarı açık renk saçlı oğlan başını çevirip ona öfkeli bir bakış fırlattı. Ve Pelagrua beni kolumdan çekerek adımlarını sıklaştırdı.

«Bırakın onlar önden gitsin. Biz aslında liseli veletler sayılmayız.»

Okullu çocukların kullandığı argonun, yetişkin birisinin ağzından çıkması garip geldi kulağıma!

İri yarı sarışın oğlanın niye öfkeyle baktığını da anlayamamıştım. Birden kâbus görüyormuşçasına huzursuz oldum. Bu cenazenin benim için büyük bir anlamı var mıydı?

Çevreme bakındım ve dar sokakta başkalarını gördüm. Oğlanlar dört beş kişilik kümeler halinde cırtlak sesli horozlar gibi yürüyorlar, ellerinde eşarplar olan kızlar kolkola ilerlerken birbirlerinin başları üstünden ötelere bakıyorlardı. Dindar görünüşlü bir küme öğretmen de başlarındaki gölgeli yazlık hasır şapkalarıyla karanlık bir nokta oluşturuyorlardı. Tam ortalarında da, durmadan dönüp arkasındaki insanlarla konuşmaya uğraşan o huysuz, koca bacaklı kadın öğretmen vardı. Yanılmıyorsam göğüslerine cenazeye gönderilen çelenklerin kurdelelerinden iliştirmişlerdi. Derken denizci giysileri içindeki bir küme öğrenci daha geldi. Onlar da bir bayrak taşıyordu. Onların arkasında da bana hiç yakınlık göstermeyen bir sürü lise öğrencisi... Sonunda küçük kilisenin bulunduğu sokağa kıvrılabildik.

Kilise, karanlık bir vahşi otlar tarlası gibi kımıldanan genç kalabalığın üzgün ve şaşkın mırıltısına büründü. Kalabalığın en yoğun olduğu yerlerde, şurdan burdan on, onbeş kadar bayrak yükseliyor, güllerin arasındaki cenaze, güllerle donatılmış bir fil gibi ayaklarının üstünde dikiliyordu. Pelagrua'yı kaybetmiştim, ama bu kez de kendimi bildik yüzler arasında buldum. Müslümanlar çetesini, Manuele'le arkadaşlarını, Teknik Lise'den dostları, Sanayi Okulunda okuyan arkadaşları gördüm; hepsi de benim varlığımı hafif bir gülümseyişle karşılayıp beni dışlıyorlar ve heyecanlı fısıldaşmalarını sürdürüyorlardı.

Müslümanlar çetesinden biri seslendi: «Cenazeden sonra görüşecek miyiz?»

Ve Manuel bir an için yanıma geldi.

«Mainardi!» dedi. «Geceyi birlikte geçirelim mi?»

İsteksiz isteksiz, olur diye kafamı salladığımda ekledi: «Güzel günlerin sonuna geldik! Birkaç gün sonra yaz da, her şey de bitecek. Birlikte olduğun kimse var mı? Ben gidiyorum şimdilik!»

Ölen kızın kim olduğunu öğrenecek vakit bulamamıştım. Tahta merdiveni çıkıp kiliseye girdim. İçersi karanlıktı, yalnız mumlarla aydınlatılmıştı, her yanda küçük kızlar kaynaşıyordu. Başlarının üstünden bakıp tabutun içindekini gördüm. Bir çocuktu bu. Bütün bu gelenler bir çocuk için mi gelmişlerdi? Aklım karıştı. Yine merdivenleri indim. Niçin? Bir çocuğa ne gibi bir zarar verilebilirdi ki?

Dışarı çıkar çıkmaz orada bulduğum Pelagrua'ya da sordum bu soruyu:

«Onun bir çocuk olduğunu söyleyen sensin,» dedi Pelagrua.

O zaman öğrendim ki Giovanna'yla aynı sınıfta olan bir kız, Daria Cortis'miş. Tabutta gördüğüm o küçücük çocuksu yüzünden tanıyamama şaştım. Hayattayken şişmanca bir kızdı, o da ötekiler gibiydi, pembe yüzlü ve iri göğüslüydü.

«Nasıl öldü?»

«Yenik düştü. Aşkta yenik düştü. Bu konuda hiçbir şey bilmiyor musun? Hani o uzun boylu esmer çocuk vardı, geçen yıl Montalbona ve benimle birlikteydi. Tıp öğrencisi. Sanırım onu bir süre göremeyeceksin.»

«O öldürmüş olamaz.»

«Tabii ki öldürmedi. Ama acıklı bir öykü. Onu bıraktı. Kız da ona bir mektup gönderip görmek istediğini, gelmezse kendini öldüreceğini bildirdi.»

«Ve o gitmedi, kız da kendini öldürdü, öyle mi?»

«Evet. En olağanüstü yönü de aralarında hiçbir şey geçmemiş olması. Dediklerine göre, kız böyle bir şeye izin vermediği için bırakmış oğlan onu.»

O sırada Manuele geldi. Pelagrua kendi başına kalmış, gelene geçene bir şeyler söyleyip duruyordu.

Manuele'le karşılıklı güldük, kendimizi kalabalığın akışına bıraktık.

«Ölen kızla ilgili şeyleri öğrendin mi?» diye sordu Manuele. «Bu duruma neden olduğu söylenen oğlanı da gördüm. Kız sonuna kadar gitmek istemediği için olmuş bütün bunlar. Kız, onun yalnızca kendisiyle öpüşmek istediğini sanıyormuş. En azından öyle görünüyor. Peki senden ne haber? O kadınla iyi vakit geçirdin mi?»

Omzumu silktim. Manuele yine yanımdan ayrılacakmış gibi yaptı.

Ama önce o konuştu: «Giovanna'yla aran nasıl?»

Yine omzumu silktim, o da birkaç adım öteden dedi ki: «Nasıl güzelleşti, biliyorsun değil mi? Gerçekten çok güzel! Yeniden onunla çıkmaya başlarsan dünyanın en şanslı adamısın derim sana.»

O arada, Giovanna'nın arkadaşları olarak tanıdığım bazı kızlar çevremizi sardı, biz de istemeye istemeye ayrıldık. Ansızın kaba bir ses beni çağırdı: «Sinyor Mainardi! Sinyor Mainardi!»

Döndüm. Beni bir yıl gerilere götüren birisiydi: Okuldan eve, evden okula *onunla*, yani Giovanna'yla demek istiyorum, hizmetçisi gibi gidip gelen, bizim Evlatlık dediğimiz o iri yarı kızdı.

«Az kalsın seni tanıyamayacaktım,» dedi alçak ve tekdüze bir sesle. Tepeden tırnağı süzdü beni. «Allah allah, büyümüşsün sen. Büyümek yakışmış sana.» Güldü. «Yazık ki, bu gelişmeyi okulda sağlayamamışsın.»

«Onu da yapacağım,» dedim

«Pekiyi, nasılsın?» dedi. Sesi arada bir heyecandan tizleşiyordu. «İyi olduğun belli canım, yoksa böyle iri yarı, kanlı canlı durmazdın. Bu yıl okula kayıt yaptırıyor musun, yoksa evde mi çalışacaksın? Sözlü

sınavlara girmemen ne aptallık! Kolaylıkla geçerdin. Yazılı sınavlardan hep yüksek notlar almışsın, gördüm. Yoksa söylenenler doğru mu?»

Tam bir şey soracaktım, kızarıp sustum. Kocaman şişko suratı kahkahayla buruştu.

«Çok yazık!» dedi. «Aynı sınıfta olacaktın...»

«Ne demek istiyorsun?» dedim, hiç düşünmeden. «Giovanna da orada olacak mı?»

Şeytanca, bilgiççe bir tavırla yüzüme baktı.

«Onu hâlâ düşünüyor musun?» dedi. «Ah, şekerim, ne kadar güzelleştiğini bir bilsen. Ve ne kadar güzel giyindiğini? O ne vücut! Sokakta herkes dönüp dönüp ona bakıyor!»

«Cenazeye neden gelmedi?»

«Gelmesi gerekirdi, ama bu günlerde biz kızlarla pek arası yok. Önce geleceğini söylemişti, sonra çiçek göndermekle yetinip evde oturdu. Bizlerin yanında kendisini çok büyük hissediyormuş. Garip değil mi? Öyle olsaydı evlenirdi... Her neyse, çok geçmez evlenir sanırım.»

Yüzümdeki görünümün tadını çıkaran bir bakışı vardı.

«Şimdiye kadar anlamış olmalısın,» dedi, «Seninle arkadaşın arasında ciddi bir şey olamazdı.»

Sesi düzenbazca kısıktı; oyunlar kurduğu belliydi.

«Cehennem ol!» diyecektim, tuttum kendimi: «Ne diyor?»

Gözlerini devirdi.

«Arkadaşım ne mi diyor? 'Amma da komik çocuk şu Mainardi,' diyor. Ama, bir şey demek istemiyor tabii. Giovanna gibi bir kızın kafasında bir sürü şeyler olur, anlamalısın bunu. Bana açılmıyor zaten. Yaz boyunca birbirimizi pek seyrek gördük. Dün birlikteydik gerçi. Seni de sordu. Aklından ne geçiyordu, bilmem.»

Bazı kızlar Evlatlık'ı aramak için geri dönmüşlerdi, onu çekip götürdüler, ben de kendimi Pelagrua'nın yanında buldum.

Kalabalığın ortasında bir hareket oldu. Çiçeklerle donatılmış bir fil, olduğu yerde sallandı, döndü, yola koyuldu. Kutsal tören başlamıştı. Rahibelerin hafif sesle söyledikleri ilahi duyuldu.

Önce ilahiler söyleyerek keşişler geldi, rahibelerin şarkısına kalın sesleriyle eşlik ediyorlardı. Alanın asfaltında, görünmeyen atların toynak sesleri yankılanıyordu. Kuzeye doğru yürürken Parasenghea boyunca bayraklar güneşte parlıyordu.

«Tarquinio'ya rasladın mı? Gözüne ilişti mi hiç?» dedi Pelagrua.

Sorusunu yanıtlamamı bile beklemeden Tarquinio'yla ilgili anlamadığı bazı şeyleri anlatmaya başladı. Bir yanında kahve, öte yanında yelken tekneler bulunan ağaçlı büyük alana gelmiştik. Köprüyü geçip denizi aştık, dövüştüğümüz, Matto Grosso yaptığımız tarlalara vardık.

Cenaze alayı ağaçların altında durdu, yaşlı bir öğretmen, kalabalığı yararak kendine yol açıp: «Çocuklar!» diye bağırdı.

Sarı yapraklardaki rüzgâr onun sesini ötelere taşıdı. Yine konuşması duyuldu: «Çocuklar!» Derken yanımızdakiler fısıldaşmaya başladılar: «Ağlıyor, ağlıyor!» Çiçeklerle bezenmiş fil, kalabalıktan ayrıldığı gibi, yelkenlilerin yanısıra köprüye doğru bir koşudur tutturdu. Atlı arabalar alayı da onu izledi; tuz madenlerine giden yola saptığı görülüyordu.

Saklayacak bir şey yok, diye düşündüm. Ve her şey bitmiş sayılamaz diye düşündüm; o -o derken kimi kastettiğimi bilmiyordum- çok çok iyiydi; bense çok aşağılıktım; ve bütün her şeyin ötesinde Giovanna vardı. O gün, gerçek bir gün değildi.

Oğlanlar kalabalığına dönüp baktığımda, bayrak-

larının yola koyulmak üzere olduğunu gördüm.

«Hepsi de kahveye gidiyor. Biz de gidelim,» dedi Pelagrua.

Bir gölgeliğin altında birkaç masası olan yeşil boyalı bir yer vardı. Yirmiye yakın oğlan oturmuştu, ama oraya gittiğimizde, dağınık oturmuş, başka oğlanlar da gördük.

«Dünya kötü örgütlendiğinden böyle şeyler oluyor!» diye bağırıyordu küçük bir oğlan, kaba sesiyle.

Bu oğlanın sesini duyduğum an tanıdık yüzler arasında olduğumu gördüm; Müslümanların yüzleri, okulda geceyi geçirdiğimiz yüzler, günlük okul hayatımın yüzleri ve bunlardan öte, Kurbağa'nın yüzü.

«Alessio!» diye bağırdı birisi.

Bu Tarquinio'ydu.

Düş görürcesine, o yüzlerin bir parçası olduğumu hissettim. Büyük arkadaşım bana gülüyordu. Ama onun gülümsemesine karşılık veremiyordum; o da gerçek değildi.

Güneş pırıl pırıldı ama hava soğuktu. Rüzgâr yaprakların arasında sertleşiyor ve ara sıra öfkeli bir fırtına gibi patlıyordu. Kahvenin tentesi başımızın tepesinde yelken gibi kabarıp iniyordu. Oğlanlardan bir çoğunun kışlık ceketler giydiği gözümden kaçmadı.

«Bu kahvenin hâlâ açık olması ne garip,» dedi Tarquinio. «Burası tam yaz kahvesi: «Oysa kışa başlayalı çok oldu. Kestane yediğimiz günü hatırlıyor musun?»

Onun yaşadığı Corona di Ferro'yu da hatırlıyordum. Hemen köşeyi dönünceydi.

Ama konuşurken, yüzü öteki yüzlerin arasında kayboldu ve ilk konuşan oğlanın sesi yine öne çıktı.

«Kimsenin suçu değil, yine de haksızlık bu - hepimiz suçluymuşuz gibi...» diye devam etti.

Bir çoğu onaylarcasına kafa salladı. Hepsi de

yorgunluktan bitkindi; içlerinden biri, çiçeklerle bezenmiş fil uzaklarda gözden kaybolurken bir kez daha bakmak için arkasını döndü. Baştan bile çıkarılmadan, aşk uğrunda kendisini öldüren o kız, kendilerine duydukları bütün güveni yok etmişti. Sanki bilinmedik bir tanrı, insan soyunu ziyarete gelmişti. Ve bütün bu oğlanlar, tanrının gözünde insan soyunun kötü bir davranış içinde olduğunu hissediyorlardı.

«Toplumumuz, insan duyguları yokmuşçasına örgütlenmiş,» diye devam etti çocuk. «Yurttaşlık Yasasını düşünün. İnsanlar bu yasaya göre yalnızca mülk sahipleri olarak varoluyorlar. Aile hayatında, sivil hayatta, eşitlerimizle olan ilişkilerde, yasa insanı mülk sahibiyse dikkate alır. İnsan duygularını düzenleyen, denetleyen, ya da bunlara bir çeşit tutarlılık sağlayan bir yasa hiçbir zaman yapılmadı.»

Çocukla dayanışma içindeki oğlanlardan hiçbiri bu haklı gözlemden sarsılmış görünmüyordu.

Küçük oğlan sabırsız bir el hareketi yaptı.

«Aziz Balaam'ın* eşeğini düşünün,» dedi. «Duyguların özgürce gelişmesine izin vermek! Özgürce gelişen bir şeyden ne zaman hayır geldi?»

Sağına soluna baktı, ötekilerin kendisini dinlediğini görünce devam etti:

«Eğer bir insanın bir şeyi derinlemesine hissedebileceğini kabul edersek, herkes bu şeyi aynı derinlikle hissedebilir demektir, ya da en azından böyle hissetmesi olası demektir. Öyleyse neden bütün insanların bu şeyi aynı derinlikle hissetmesini öngören bir yasa yoktur?»

Çok zayıf bir çocuktu. İçine çökmüş yanakları, çelik gibi parlayan küçücük gözleri vardı. - öylesine

---

(*) **Balaam:** İsrailliilerin lanetlenmesi buyrulduktan sonra bindiği eşek tarafından paylanınca, onları kutsayan Mezopotamyalı aziz. (Çev.)

küçüktü ki gözleri, rengi bile belli olmuyordu. Daha önce hiç görmemiştim. Nereden gelmişti?

«Bakın,» diye devam etti, «bir adamın başına güzel şeyler gelirse bunu kendine saklamamalıdır. Böylesine az bulunur bir örneğin varolmasının ne önemi olabilir ki? Önemli olan ,onun bu yüksek düşünceye ulaşmasıdır ve bütün insanlar bunu onunla paylaşmaya zorlanmalıdır.»

Çocuk kötü giyimliydi. Başına da eski püskü bir bere geçirmişti.

«Dünya bir hiç uğruna sarsılıp titriyor,» dedi, «ekmeğine bir lokmacık yağ sürmek uğruna... Peki ekmeğinize yağ sürmenin ne anlamı var? Bir kere tereyağına ulaştılar mı, şanslarının iyiye gideceğine inanmasalar, açlıktan ölmek üzere olan tek bir kimse ona ulaşmak için son çabayı sarfetmezdi.»

Çocuk yerine oturdu, söylediği bütün sözlerin izleri yüzünden silinip gitti. Dayanıksız kemikleri sanki çekemeyecekleri bir yükün altında kalmıştı. Sağına soluna bakmıyordu. Kendi gülümsüyordu. Ve dizinin üstünde iki eliyle kavradığı bir kitap tutuyordu.

«Düşünüyorum da,» dedi, arkasında duran oğlan, «bir sürü doğru şey söyledin. Peki ama gerçekten insanları, şöyle değil de böyle hissetsinler diye zorlamak istiyor musun?»

Soluk soluğa olan küçük oğlan, pek de kafası karışmış görünmedi, arkasını dönmeden kitabının kapağıyla oynamaya devam ederek yanıt verdi:

«Neden olmasın? İnsanları çalmamaya zorlamıyorlar mı?»

«Ama bak,» dedi öteki oğlan dönerek, «ilişkilerde, örneğin bir erkekle bir kadın arasında, duyguları hangi yolla denetlemeyi deneyeceksin?»

Öteki oğlanlara da işin püf noktası bu gibi gelmişti, canlı bir bekleyiş içinde sessizce durdular. Bazıları, yanıtı biliyor ve bir şeyler söylemek istiyordu.

Ama yine beklediler yanıtı küçük oğlan versin diye.

«Aman Tanrım!» dedi ikincisi omuzlarını silkerek. Bu, doğrudan duyuları düzenlemek sorunu değil. Avukatlar, mahkemelerde, niyetleri dikkate almadıklarını söylüyorlar. Peki, bir suç cezalandırıldığında, ne oluyor? Çalma isteği cezalandırılıyor, çalmamak ise yüceltiliyor. Bütün duyguların bir ürünü vardır ya da ürün verme olasılığı vardır. Bu yüzden, çok az da olsa, duyguları dikkate almak zorundayız.»

«Amma da kaypak!» diye fısıldadı, yanımda oturan Pelagrua.

Ama ben onu dirseğimle şöyle bir dürtüp, farkında olmadan Tarquinio'nun yüzüne baktım. Tiksintiyle burun kıvırırken gördüm onu. Küçük oğlanın savlarına karşı söyleyebileceği şeyleri bir bir düşündüm. İçimden bu oğlanın savlarını çocukça bulduysam da, şöyle ya da böyle kafamın karışık olduğu bazı konulara yanıt veriyordu; Tarquinio'nun sessiz ve onaylamaz tutumu ve onu çürütmek için söyleyecekleriyse bana cirkin geliyordu.

Çevresini alan oğlanlar en sonunda patladılar: «Haklı, bu yapılabilir.»

«Peki siz,» diye sordu kısa pantolonlu bir oğlan, «bir aşk yasası olabileceğini mi düşünüyorsunuz?»

«Neden olmasın!» diye bağrıştı herkes bir ağızdan.

«Elbette!»

«Bir aşk yasası...»

Ve içlerinden biri neşe içinde ayağıyla tempo tutmaya başladı.

«Evet, doğal olarak,» diye devam etti küçük oğlan elindeki kitabın kapağıyla oynamasını sürdürerek. «Ben hep böyle düşünmüşümdür. Kadın erkek ilişkilerinde öylesine kötülükler oluyor, öylesine kötülük eğilimleri oluyor ki; bu kötülük, dikkatsizlik-

ten... kayıtsızlıktan... kaynaklanıyor. Nasıl anlatacağımı tam bilemiyorum. Bunu onaracak bir yasa tasarlamak kolay olur.»

Tarquinio kararlı bir görünüm içinde gülümsüyordu. Ovuşturduktan sonra miyop gözleri durağanlaştı. Uygunsuz bir şeyler söyleyeceğinden kuşkulandım.

Tersine, dedi ki: «Neden sen kendin denemiyorsun böyle bir yasa tasarısını?»

Sözcüklerindeki alay onların coşkulu havalarında bir saman alevi gibi kayboldu, gitti.

«Ah, evet!» diye bağrıştılar.

«Şimdi bile yazmayı deneyebiliriz.»

«İşte kalem.»

Her yerden boş kâğıtlar uzandı ve içlerinden biri hemen oturup dirseklerini masaya dayayarak söylenenleri yazmaya hazırlandı.

«Aman Tanrım!» diye devam etti küçük oğlan, «Bence yapılacak iş, bir yandan tüm yapay mutluluk olanaklarını ortadan kaldırıp, öte yandan değer verilmesi gerekli şeylerin gerçekleşmesi için her fırsatı sağlayacak biçimde işleri düzene koymaktır. Öyleyse, fahişelikle ihaneti ortadan kaldırmak gereklidir.»

«Bravo! Hurraa!» diye bağrıştılar.

«Bunu yazmalı mıyım?» diye sordu elinde kalem kâğıt bulunan çocuk.

«Yaz: fahişelikle ihaneti ortadan kaldırmak için,» diye önerdi onun arkasındaki iri yarı oğlan. «Ayrıntılara sonra ineriz.»

Ve küçük oğlan devam etti: «Fahişelik derken, anlıyorsunuz, değil mi, sözcüğün tüm anlamları kastediliyor. Yalnız sıradan orospuluk değil, geleceğini güvence altına almak için evlenen kız da bunun içinde. Her şeyi içeriyor bu sözcük; bir kadınla bir erkek arasındaki bedensel ilişki; hani şeye... gereksinim duymaksızın.»

Çocuğun aşk sözcüğüne değinmemeye özen gösterdiği gözümden kaçmamıştı.

Elindeki kâğıda heceleyerek yazan çocuk yineledi: «Her anlamda fahişelik.»

Küçük oğlan konuşuyordu: «Ve bütün biçimleriyle ihanet. Birleşmek için tam bir gereklilik duyulan noktaya ulaşan iki insanın önüne engeller dikmek istemiyoruz tabii, ancak bir koşulla: o da, bunu dile getirdiklerinde ve dile getirirken de tek bir insan gibi düşündüklerinde. İhaneti lânetlerken, ufak tefek güdülerden, tutarsız isteklerden ya da gelip geçici bedensel yakınlaşmalardan kaynaklanan rastgele ilişkileri ortadan kaldırıyoruz. Ve, böylece ihanet de, fahişelik gibi ölümle cezalandırılacak.»

«Harika! Ölüm acısıyla!» diye bağrıştı oğlanlar.

«Şimdi,» dedi küçük oğlan, «erkeklerle kadınlar arasında bir ayrım yapmalıyız. Kadınlara da erkeklere de, kesin gereklilik dediğimiz şeyi gerçekleştirmeleri için izin vermek istiyoruz. Hem de yalnızca bir kez değil. Ancak bu izni kadınlara ayrı, erkeklere de ayrı bir yolla tanıyacağız.»

Yazan oğlanın sırtından eğilen büyük çocuk dikte etti: «Erkeklere başka, kadınlara başka bir yolla.»

Tarquinio, gözlerini kısmış dudaklarının kenarında bir gülümsemeyle sigarasını içiyordu.

«İnsanlara yeni birleşmeler yapmaları için kaç kez izin vereceğiz?» diye sordu birisi.

«Sonsuza dek,» diye yanıtladı küçük oğlan elini havaya kaldırarak. «Önemli olan, her yeni birleşmenin, eskisinin hemen ardından gelmemesidir. Önemsiz gerçeklerle bir erkeğin ikinci karısını almasını, ya da bir kadının ikinci evliliğini gerçekleştirmesini engellemeliyiz. İki kez düşünmelerini sağlamalıyız. Bir önceki birliğin dağılmasından sonra belli bir süre geçmedikçe ikinci birliği kurmasına izin verilmeyeceğini söyleyeceğiz.»

«Kaç kez?» diye sordu yazan çocuğun ardındaki oğlan.

«Hımm,» dedi küçük çocuk, «beş ya da altı diyebiliriz.»

«Beş diye yazalım mı?»

«Güzel... beş,» dedi küçük oğlan.

«Yeni bir birleşme oluşturmak için,» diye heceledi oğlan, «bir önceki birleşmenin üstünden en az beş yıl geçmesi koşulu getirilmiştir.»

«Birincinin ortadan kalkmasından sonra,» diye düzeltti öteki çocuk.

«Bu süre geçmeden bunu yapacak olanlar?» diye sordu birisi.

«Ölümle cezalandırılacak!» diye yanıtladı küçük oğlan.

«Niye hep ölüm cezası?» dedi, daha önce Aziz Balaam'ın eşeğinden söz eden çocuk. «Küçük suçlar, hafif cezaları gerektirir.»

«Hayır,» dedi uzun boylu oğlan ateşli ateşli, «hayatta olmaz. Ne tür suç olursa olsun bir tür ceza vardır! Yoksa ipin ucunu avukatlara kaptırırsın.»

«Bravo!» diye bağrıştılar kollarını havaya kaldırarak. «Hurraa! Kendi cumhuriyetimizde tek bir avukat bile istemeyiz. Kahrolsun avukatlar!»

Kahve fincanında sigarasını söndüren Tarquinio öne çıktı.

«Burada bitiyor mu?» diye sordu; ağzı kulaklarına kadar yayılmıştı.

«Hemen hemen!» diye yanıtladı küçük oğlan kararlı bir tonla. «Geri kalan ayrıntılardır.»

Tarquinio'nun, küçük oğlanın söylediklerini yerle bir edeceğinden korkuyordum, ama yalnızca soru sorduğunu duyabildim:

«Kaç yaşında başlamalıyız?»

«Hak ettiğin yaşta,» dedi küçük oğlan. Tarquinio'yu hiç beklemediğimiz bir biçimde, örgütün düşma-

nını tanımışçasına süzdü.

Ansızın ayakta duran oğlanlara bakarak ekledi: «Kafamda bir tasarı daha vardı. Ancak bunu açıklamak şu anda doğru mu bilemiyorum. Sağlıkla ilgili bir tasarı. Aslında yararlı bir şey, ama çok da gerekli sayılmaz. Gerdeğe girerken bir erkek gibi davranmaları için oğlanların cinsel yaşamlarını örgütlemek. Şöyle: belli bir yaşta -on altı diyelim- her oğlan bir kadınla ilişki kurmaya zorlanacağı bir tür okulu ziyaret etmeye ya da burada yaşamaya hak kazanacak.»

Oğlanlar tam bir alkış tufanı kopacaklardı ki, küçük çocuk elini havaya kaldırıp devam etti:

«Sessiz olalım!» dedi. «Fahişeliğin ölümle cezalandırılacağını daha önce söylemiştim. Öyleyse bu okuldaki kadınlar fahişe olmayacaklar. Diledikleri oğlanı seçme hakları olacak. Her erkek belli bir yaşta kendisini bir kadına sunmak ve bundan kaçınmazsa ona dert yanmak ister. Her oğlan haftanın bir günü bu okulda yaşamaya hak kazanacak.»

O anda kalabalığın içinde mutlu ve kaygusuz gülüşmeler dolaştı.

Coşkunlukları sessiz bir gönül rahatlığı içinde erimeye başlamıştı. Ve Tarquinio'nun alaylı hali de onları başlangıçtaki kadar öfkelendirmiyordu.

«Ve her oğlan,» diye sürdürdü küçük çocuk, «tabii ki ara sıra oraya gidip kendisini seçmelerini isteyebilecektir.»

«Biliyor musun, bu okul harika bir düşünce,» diye bağırdı Pelagrua elini ensesine götürüp saçlarını sıvazlayarak.

Çocuklar şimdi canlı canlı tartışıyor, açıktan gülüp şakalaşıyorlardı.

Rüzgâr bütün gücüyle ağaçların yapraklarını üfürüyordu. Alanın korunaksız yörelerinden toz bulutları yükseliyordu. Batıda bir bulut kümesi, yükseklerde uzaklığın maviliğinde kıpırdamadan duran

güneşe ulaşmak için yayılıyordu.

Çocuklar küçük oğlanın artık konuşmadığını farkettiler. Onu arandılar, kümenin ötesine baktıklarında, onu çoktan, kentin ortasına çıkan yolda, yan yatmış beresiyle, kolunun altındaki kitabıyla tek başına topallayarak uzaklaşırken gördüler.

«Ne! Gidiyor mu?» diye bağrıştılar. «Çağırın gelsin!»

«Hey! Hey!»

«Çağırın! Çağırın!»

İki, üç, dört oğlan, kümeden ayrılarak küçük oğlanın peşinde koşmaya başladılar.

Birinin şapkası uçtu. Ağaçların altından bir toz bulutu yükseldi. Sonunda hepsi birden, oyun oynarcasına bağıra çağıra caddeye koştular.

Yalnız Tarquinio ile ben kaldık geride.

«Eve gidiyor musun?» diye sordu büyük dostum.

«Ha! Bilmem ki,» dedim. Pansiyona gitme düşüncesi beni irkiltmişti.

Bir anlık suskunluktan sonra ekledim: «Gidip bavullarımı toplamalıyım. Buradan gitmem gerek.»

«Niye?» diye sordu Tarquinio.

Ayağa kalkmış, ceketinin düğmelerini çözmüş, pantolonunun kemerini bağlıyordu.

«Şöyle gidelim,» dedi kafasıyla denizi göstererek.

Ben de yerimden kalktım, aramızda en az bir adımlık uzaklığı koruyarak alanı geçtik.

«Peki neden?» diye sordu ansızın «Okul Pazartesi başlıyor. Kardeşin bana yazmış. Sınıfı geçmesen bile üzülmemeliymişsin, çünkü baban gerekirse aynı derslere yeniden girmene karar vermiş.»

Uzaklara kaçmak istiyordum, ama sanki mantıksız şeyleri konuşmaya dayanamazmışçasına, çekingen bir sesle şunu söyleyebildim: «İstesem diplomayı al-

mak için evde de çalışabilirim!»

Tarquinio bana doğru gelip koluma girdi.

«Güzel!» dedi. «Birlikte çalışırız. O allahın belası diplomayı birlikte alırız. Ben de geçemedim, biliyor muydun?»

«Yo, hayır,» dedim gülerek. «Hangilerinden kaldın?»

Eski günler geri gelecek gibiydi. Üstümde ağırlık yapan o büyük kitleden bir taş, belki de en ağırı düşüp gitmişti.

Yeniden sessizliğe gömüldük ve uzunca bir süre, kanal boyunca, yelkenlilerin önünden yürüdük gittik. Kanalın bitiminde barakalar vardı. Arkamızı dönünce limanda uzanan yeşil denizi, az ötede gitgide mavileşen ve sonunda uzaklardaki tepelere varıldığında yine kurşuni bir renk alan küllü maviliği gördük. Bir palamarın çevresinde kömür tozuyla kararmış mavnalar vardı. Gökyüzü gümüş gibi pırıldıyordu, ancak havada kış kokusu seziliyordu. Bulut kümesi, güneşin altında bir çile yün gibi uzanıyordu. Rüzgâr sanki doğrudan Kuzey Kutbundan geliyor, birlikte kar ve ayıbalığı kokusu getiriyordu.

«Umarım, küçük topalın saçmalıklarına kanmadın,» dedi Tarquinio, bana çok tanıdık gelen bir ses tonuyla.

«O küçük topal mı?» diye bağırdım. Sonra hemen ekledim :«Niye saçmalık diyorsun?»

«Çünkü öyleydi,» dedi Tarquinio. «Saçmalık olduğunu görmüyor musun? İnsanları daha iyi olmaya zorlamak! Amma da akıl! Kim zorlayacak onları? Bugünkünden on kez daha kötü olur.»

«Bunu biliyorum,» dedim, «ama...»

«O okul, amma da manastır olur!»

«Biliyorum.» dedim. «Ama bak, ben kimseyi öldürmedim, hiçbir şey çalmadım, yasaların suç saydığı hiçbir şey yapmadım, ama yine de cezalandırıl-

mam gerektiğini düşünüyorum. Cezalandırılmam gerek gibime geliyor.»

Bütün bu süre içinde Tarquinio yüzüme bakmaya çalışıyordu, en sonunda başarmıştı, kendisini bağışlamamı dilercesine bir görünüm vardı yüzünde sanki.

«Niye gidip ona sahip olmadın? Onu bekleyen sendin,» dedim ona.

«Kimi?»

«Bilmiyorum,» dedim... «Haklıydı o küçük topal. Hepimiz, bizi daha iyi olmaya zorlayan bir şeylere gerek duyuyoruz.»

«Aptal olma,» dedi Tarquinio gülerek.

Hem kendisini bağışlamam için yakarsın, hem de aynı zamanda o alaycı gülümsemesiyle baksın, bu nasıl oluyordu?

«Amma öyle,» dedim. «Onun arkasından koştum. Onu sevdiğimi söylemeye öylesine can atıyordum ki. Ne var ki, şimdi sanki bunun hiç önemi yokmuş, sorun bambaşka bir şeymiş diye düşünüyorum.»

Tarquinio şaşkınlık içinde önüne baktı. Elleri, pantolonunun ceplerinde görünmez oldu.

«İşte,» dedi, «hayat bu.»

«Hayat,» dedim. «Ne anlamı var bunun? Hayat yalnızca bir sözcük. Üstelik, başkalarının hayatları da var, aynı zamanda.»

O anda Tarquinio elini cebinden çekti. Avucundaki bir mendili buruşturuyordu. «Buna ne dersin?»

«Yanılıyorsun. Ortalıkta dolanıyorsun, sonra da kendi kendine, hayat budur diyorsun. Amma da beylik konuşuyorsun!»

«Peki, sen ne istiyorsun?» dedi Tarquinio. Mendil hâlâ avucundaydı.

Karşımdaki bir yabancı gibiydi, aklım karışmıştı.

«Bilmiyorum,» dedim. «O kesinlikle yok oldu, yitirdim onu. Ve ben... nasıl söyleyim, umut doluyum.»

«Umutlu musun?» dedi Tarquinio. «Ne umuyor-

sun?»

Bomboş uzanan suda, uzaklardan bir geminin tiz düdüğü duyuldu. Ve Tarquinio, miyop gözlerini ovuşturarak alaycı bir tavırla konuşmasını sürdürdü. «Bunu görüyor musun?» dedi.

Bana mendili gösterdi. Çoktan kurumuş kan lekeleri vardı üstünde.

«Ne demek oluyor bu?» diye sordum.

Tarquinio, düşüncesini değiştirmiş gibi dedi ki: «Ah hiçbir şey! Yalnızca atmak istiyordum bunu!»

Mendile bir taş bağlayıp küçük kırmızı çıkını suya bıraktı. Sonra, anladığımı düşünerek elimi ağzıma götürdüm. Ama Tarquinio kolumdan çekip yola koyuldu. «Hadi gidelim,» dedi. «Giovanna'yla ilişkilerimin bu düzeyde olması seni öfkelendirmemeli. Nasılsa, onu öpmekten öteye gitmemiştin. Ötekini de sen almadın mı? Belki de senin için hiç bir anlam taşımadığı doğru değildir.»

Floransa, 1933-1935

SON

KIRMIZI KARANFİL

Elio Vittorini

CAN YAYINLARI

İtalya'da Mussolini'nin iktidara yürüdüğü günler. Kara Gömlekli gençler coşku içindedirler. *Kırmızı Karanfil*, işte o günlerin kargaşalı İtalya'sında, lise çağındaki gençlerin cinsel sorunlarını irdeleyen ilginç bir roman. Güzel bir kıza tutulan ve özlemlerini şiddet hareketleri içinde ekzotik bir genelev kadınının yatağında arayan erkekliğini kanıtlamaya çalışan bir lise öğrencisinin duygusal ve dramatik öyküsü. Hemingway'in "çağdaş İtalyan yazarlarının en iyisi" dediği **Elio Vittorini**'nin en güzel romanlarından bir. 1908 yılında Sicilya'da doğan **Vittorini,** romanlarında faşizme karşı açık açık tavır almış ünlü bir İtalyan yazarı. Büyük savaş sırasında da ülkesinde direnişçilerin yanında yerini almıştı. Yazar, sonu gelmez arayışlar içinde geçen kendi delikanlılık günlerinden yola çıkarak, kalıcı, sürükleyici bir roman olan *Kırmızı Karanfil*'i yaratmış. Bu romanı, **İnce Çalışlar**'ın türkçesiyle, kıvançla sunuyoruz.

Kapak resmi: **NURAL BİRDİN**

250 lira